

IQRA

EESTI MOSLEMITE KUUKIRI NR 11.

JUUNI 2010 /

ŽUMADA AL-AKHIRA JA RAŽAB 1431

Allahi kivi tõi
kummitused majja

Niqaabiga lirimaal

Moslemina Norras

Egiptimaa: eestlanna
elu loori varjus

Lugeja küsib,
lugeja vastab

Islamiuudised

Paksem
retseptikogu!

UUED RUBRIIGID
«ISALMI UUDISED»
«LUGEJA KÜSIB,
LUGEJA VASTAB»

TÄHTSAMAD HADITHIKOGUD

Assalamu alikum warahmatullahi wabarakatuh!

Käesolev kuukiri on tänu agaratele küsitluse täitjatele saanud juurde palju uut ja huvitavad, *alhamdulillah*. Peateema jääb meil siiski teaduslikuks, kuna meie peamine eesmärk on lugejaid islamis harida ja mitte lihtsalt lõbustada. Selle kuu peateemaks on olulisimad hadithikogud. Esitleme teile päris mitut uut rubriiki: oma niqaabikogemusest lirimaal jutustab meile Amina, moslemi elust Norras Irena ja eestlanna elust loori varjus Egiptimaal Nele; „Islamiuudistes“ tutvume viimase kuu peamiste üle maailma islamiga seoses toimunud sündmustega; „Lugeja küsib, lugeja vastab“ rubriigis esitame iga kuu suurele ringile ühe teie küsimuse, millele te ise ka vastate. Peale nende täiesti uute rubriikide on kogukam ka meie „Pudrupotike, keeda!“, kus nüüdsest on võimalik tutvuda ka Palestiina ja Egiptuse retseptidega. Loomulikult jätkame ka oma tavapärase rubriikidega. Sahih Al-Bukharis oleme valinud olulisi hadithe palveaegade ja palvekutse raamatutest, millega oleme lõpetanud ka esimese köite. Fatwad tutvustavad meile *adhaani* ja *iqaama* reeglistikku. „Elu eesmärk – Paradiis“ jätkab Jeesuse lugu ja Bahraini Amina jutustab meile taas kord oma uuest kodumaast. Ka võite selles numbris tutvuda islami kolmanda ja neljanda kaliifiga. Kuna enamik küsimustikule vastajatest ütles, et nad venekeelset artiklit ei loe, siis seekord me seda ka sisse ei pane. Kui keegi leiab, et teeme talle sellega liiga, siis palun andke endast märku ja jätkame hea meelega ka venekeelse rubriigiga in ša Allah.

Meeldivat lugemist!

Fi amani llah!

Kuukirja koostajad.

SISUKORD

1. Tähtsamad hadithikogud (Aisha)	4
2. Õigesti juhitud kaliifid II (Aisha)	8
3. Islamiuudised (Eliza)	14
4. Allahi kivi tõi kummitused majja.(Ülo Ese, Amina lirimaalt)	15
5. Moslemipäevikud (Marge, II)	16
6. Bahrain – pärlid, palmid ja moslemid (Amina Bahrainist)	20
7. Minu Maroko: Pesumasin (Kätlin Hommik-Mrabte)	24
8. Niqaabiga lirimaal (Amina lirimaalt)	26
9. Moslemina Norras (Iman)	28
10. Egiptimaa. Eestlanna elu loori varjus (Nele Siplane)	30
11. Mosleminaise käsiraamat: Tervishoid (Khadija)	32
12. Elu eesmärk – Paradiis: Jeesuse lugu (II, Amina lirimaalt)	37
13. Lugeja küsib, lugeja vastab	39
14. Pudrupotike, keeda!	42
Maroko köök (Sarah lirimaalt)	42
Palestiina köök (Siiri)	43
Egiptuse köök (Fatima)	46
15. Koraaninurk: suura 91	49
16. Hadithinurk: palveajad ja palvekutse	51
17. Fatwanurk: adhaan ja iqaama	60
18. Õpime araabia keelt! (7. ja 8. peatükk)	62
19. Lastele (Sarah Egiptusest)	77
20. Teated	81

TÄHTSAIMAD HADITHIKOGUD

Koostanud: Aisha

Islam on väga täpne ja teaduslik usk. Seetõttu peaks iga moslem ka muuhulgas alati teadma, kust pärinevad tema teadmised ja kes need on talle edastanud. Vaid nii saame oma teadmiste tõepärasuses kindlad olla.

Eelmises kuukirjas rääkisime peale muude tähtsate isikute ka hadithiedastajatest ehk nendest inimestest, kelle nimesid me tihti hadithide alguses edastajateketis näeme. Kuid need hadithid ise pärinevad alati mõnest hadithikogust, nii et meil oleks kasulik ka kogude ja nende kogujate kohta rohkem teada. Siinkohal toomegi ära nende kogude lühitutvustuse, mida oleme kasutanud Koraani viimase džuzi (30dik osa) värsside seletamisel.

Hadithikogud võib kokku võtta ka järgnevas selgitavas tabelis:

Kuus hadithikogude kaanonisse kuuluvat kogu (al-kutub as-sitta):	„Sahih al-Bukhari“, „Sahih Muslim“, „Sunan An-Nasai al-Sughra“, „Sunan Abu Dawud“, „Sunan At-Tirmidhi“, „Sunan ibn Majah“
Olulised kogud:	„Al-Muwatta“, „Musannaf Abd Ar-Razzaq“, „Musnad Ahmad ibn Hanbal“, „Sunan Al-Darimi“, „Sahih ibn Khuzaymah“, „Sahih Ibn Hibban“, „Al-Mustadrak ala As-Sahihain“, „Mawduat Al-Kubra“
Vähem olulised kogud:	„Riyadh as-Salihin“, „Masabih As-Sunnah“, „Mishkat Al-Masabih“, „Majma Al-Zawaid“, „Bulugh Al-Maram“, „Kanz Al-Ummal“
Hadithikogude tüübid:	sahih („õige“, „autentne“ – kogu, kus on vaid autentsed hadithid), musnad („toetatud“ ehk kindla edastajateketiga – hadithikogu puhul kogu, kus hadithe klassifitseeritakse nende edastajate järgi), väljamõeldud hadithide kogud, musannaf („peatükijärgne klassifitseerimine“ – kogud, kus hadithe klassifitseeritakse teemade järgi; kasutatuim), az-zawa'id (kogu, mis on kokku pandud nõ „üksikutest“ hadithidest, mida võib leida ühes, kuid mitte teistes hadithikogudes)
Kommentaariid:	n: „Fath Al-Bari“ („Sahih Al-Bukhari“ seletus)
Hadithiterminoloogia ja hadithiteadus:	„Muqaddimah ibn As-Salah fi Ulum Al-Hadith“, „Vastuoluliste hadithide interpreteerimine“
Bibliograafilised hinnangud:	„At-Tarikh Al-Kabir“, „Al-Kamal fi Asma Ar-Rijal“

ABDUR-RAZZAQ – viide Abd Ar-Razzaq ibn Hammam ibn Nafi As-Sanani hadithikogule „Musannaf“. Abd Ar-Razzaq (126 AH – 211 AH) oli sunni hadithiõpetlane, kes elas Jeemeni pealinnas Sanas, kuid õppis paljude õpetlaste käe all ka Mekas, Mediinas, Süürias ja Iraagis. Imaam Al-Bukhari pidas kõiki Abd Ar-Razzaqi edastatud raamatust loetud hadithe autentseteks, aga peast öeldud hadithide kohta tahtis ta lisatõendeid. Ka imaam Muslim on öelnud, et külastas Abd Ar-Razzaqit enne seda, kui viimane pimedaks jäi, ja pidas tema loetud hadithe autentseteks, kuid nende teadmisi, kes tema mälu järgi õppisid, nõrgaks.

Abd Ar-Razzaqi „Musannaf“ („Kategoriseeritud“) on väga varajane hadithikogu, mis sisaldab hulgaliselt otse Muhammedilt (*saws*) ning Muhammedi (*saws*) kaaslaselt ja varajastelt islamiõpetlastelt pärit hadithe. Hadithikogu on üles ehitatud islami õigusteaduse kategooriate järgi. Kogu hadithid pärinevad põhiliselt Mamar ibn

Rashidilt, Ibn Jurajilt ja Sufyan Al-Thawrililt, kuid seal on veidi ka Sufyan ibn Uyayna, Abu Hanifa, Malik ibn Anasi ja teiste hadithikogujate edastatud hadithe.

ABU DAWUD – viide Abu Dawud Sulaiman ibn Ashath Al-Azadi Al-Sijistani hadithikogule „Sunan Abu Dawud“. Abu Dawud (817-888) oli tuntud Khurassi hadithikoguja, kelle „Sunan Abu Dawud“ kuulub kuue kanoonilise hadithikogu hulka. Ta sündis Sijistanis, tänapäeva Edela-Afganistanis, kuid reisis palju ringi, näiteks Iraagis, Egiptuses, Süürias, Saudi Araabias, Khurasanis Nishapuris ja Marvis. Teda huvitas põhiliselt õigusteadus ja seetõttu keskendub tema hadithikogu seadusi puuduvatele hadithidele. Oma kogu 4800 hadithi valis ta 50 000 hulgast.

Tema kogu hadithid on enamuses sahih, välja arvatud juhul, kui need on vastupidiselt märgistatud.

See eripära eristab Abu Dawudi kogu ka „Sahih Al-Bukharist“ ja „Sahih Muslimist“, mis sisaldavad ainult sahih hadithe. Kokku kirjutab Abu Dawud 21 raamatut, kuid „Sunan Abu Dawud“ on tema peateos.

AD-DURR AL-MANTHUR – viide Jalal Ud-Din As-Suyuti Koraani tafsiri (seletusele), mille täispealkiri on „Ad-Durr Al-Manthur fi Tafsir Bil-Mathur“ („Laialipillutud pärlid, tekstisisene seletus“). As-Suyuti (1445-1505), keda tuntakse ka Ibn Al-Kutubi („raamatute poja“) nime all, oli Egiptuse kirjanik, religioosne õpetlane ja islami õigusteadeuse ekspert ning õpetaja, kelle tööd hõlmavad väga mitmeid islami teoloogia alasid – temast on maha jäänud vähemalt üks raamat igas islami teadusvaldkonnas. Oma esimese raamatu kirjutab ta juba 17-aastaselt ja enamasti tema töid kogus kuulsust juba ta eluajal. Ta kuulus šafi'i koolkonda. Muu hulgas on ta ka õpetanud araabia keelt, hadithiteadust ja tal oli õigus väljastada fatwasid. Tema tuntud „Ad-Durr Al-Manthur“ annab iga Koraani lõigu kohta eraldi seletuse läbi Prohveti (*saws*), tema kaaslaste (*raa*) ja järgijate jutustuste. As-Suyuti kogus iga Koraani lõigu kohta kokku nii palju seletusi kui võimalik. Tema tafsir erineb näiteks At-Tabari omast selle poolest, et As-Suyuti väldib enda arvamuse väljendamist ja isiklikku interpretatsiooni.

AHMAD – viide Ahmad ibn Muhammad ibn Hanbal Abu Abdallah Al-Shaybani hadithikogule „Musnad Ahmad ibn Hanbal“. Ahmad ibn Hanbal oli oluline islami õpetlane ja teoloog, kelle järgi on nime saanud ka hanbali koolkond. Oma „Musnad Ahmad ibn Hanbalis“ kogus ta kokku hadithid, mida õpetlased varem olid tõendina kasutanud. Osade õpetlaste arvamuse kohaselt on selles kogus ka teatud hulk lisandite ja segatud edastajakettidega hadithe. Üks küsimus seoses Ahmad ibn Hanbali hadithikoguga seisneb selles, et ta märkis osad hadithid kui tema kogusse mittekuuluvad, kuid tema kopeerijad, kes sellest aru ei saanud, kopeerisid osa neist uuesti tema kogusse.

AL-BAGHAWI – viide Abu Muhammad Husain ibn Masud ibn Muhammad Al-Farra Al-Baghawi Koraani seletusele „Tafsir Al-Baghawi“, mida tuntakse ka „Maalim At-Tanzili“ nime all ja mis on tegelikult „Tafsir Al-Thalabi“ lühendatud variant. Al-Baghawi (1043-1122) oli afgaani päritolu šafi'i koolkonda kuuluv hadithiõpetlane ja islami õigusteadeplane. Tema õpetajaks oli Al-Husain ibn Muhammad Al-Marwa Al-Rudi. „Tafsir Al-Baghawi“ oli tema tuntuim teos, kuid tema sulest pärinevad ka tuntud „Sharh Al-Sunnah“ ja „Masabih Al-Sunnah“, mis sai hiljem At-Tabrizi täiendustega tuntuks kui „Mishkat Al-Masabih“.

AL-MUWATTA – viide Malik ibn Anas ibn Malik ibn Amr Al-Asbahi hadithikogule „Al-Muwatta“ („Sissetalutud rada“). Malik (u 711-795), tuntud ka kui „imaam Malik“, „islami šaik“, „kogukonna tõend“ ja „emigratsiooni eluaseme imaam“, on üks olulisimaid ja tunnustatumaid islami õigusteadeuse õpetlasi sunni islamis. Maliki nime kannab üks neljast islami õiguskoolkonnast. Shafi'i, kes oli üheksa aastat Maliki õpilane ja ise suur õpetlane ning õiguskoolkonna looja, on öelnud: „Kui õpetlastest rääkida, siis Malik on kui täht nende keskel.“ Maliki „Al-Muwatta“ on väga varajane hadithikogu, milles rõhk on

asetatud islami seadusele. Raamatus on juttu Prohvet Muhammedi (*saws*) aja rituaalidest, kombetalitlustest, tavadest, traditsioonidest, normidest ja seadustest. Imaam Malik töötas oma raamatu kallal tervelt 40 aastat ja mitte ainult kõik Mediina teadjad, vaid ka kõik õiguskoolkonnad ja hadithiõpetlased nõustuvad, et see raamat on autentne. „Al-Muwatta“ koosneb ligi 1720 hadithist: neist 600 on marfu' (hadithid, kus jutustajaks on Prohvet Muhammad (*saws*)), 613 mawquf (hadithid, kus jutustajaks on Prohveti (*saws*) kaaslane), 285 maqtu' (hadithid, kusjutustajaks on tabi'i ehk Prohveti (*saws*) kaaslaste järgija) ja 222 mursal („kiirustatud“ – hadith, mille edastajateketis ei ole tabi'i (järgija) ja Muhammedi (*saws*) vahel mainitud sahabat (Prohveti (*saws*) kaaslast). Kuna see hadithikogu on väga oluline, on läbi aegade sellele kirjutatud ka mitmeid kommentaare (näiteks „At-Tamhid“, „Al-Istidhkar“ jpt).

AL-QURTUBI – viide Abu Abdallah Muhammad ibn Ahmad ibn Abu Bakr Al-Ansari Al-Qurtubi Koraani seletusele „Al-Jami li Ahkam il-Quran“, tuntud ka kui „Tafsir Al-Qurtubi“. Al-Qurtubi (1214-1273) oli kuulunud sunni islami maliki koolkonna õpetlane, kes spetsialiseerus hadithidele ja islami õigusteadeusele. Ta sündis Cordobas Hispaanias ja suri Egiptuses. „Tafsir Al-Qurtubi“ on tema tuntuim teos. Selle peamiseks ülesandeks on tuletada Koraanist juriidilisi käskide ja keelde, samal ajal Koraani värsse lahti seletades, raskete sõnade tähendusi andes ja Koraani eriliste märkide, elegantsuse ja kompositsiooni üle arutledes. Teda tsiteeritakse kõige enam *džinnide* ja saatana inimkehadesse sisenemisega seoses (näiteks 2:275 selgitus). Tema teostest on veel tuntud „At-Tadhkira Fih Alil Mawta Wal-Akhira“ („Surma ja Teispoolse asjad“).

AN-NASAI AL-KUBRA – viide Ahmad ibn Shuaib ibn Ali ibn Sinan Abu Abd Ar-Rahman An-Nasai hadithikogule „As-Sunan Al-Kubra“. An-Nasai (829-915) oli tuntud hadithiõpetlane, kes kirjutab 16 teost, millest 6 olid seotud hadithiteadusega. Tema tuntuim teos on „Sunan Al-Sughra“ ehk „Al-Mujtaba“, üks kuuhest kanoonilisest hadithikogust, mis on lühendatud variant tema „As-Sunan Al-Kubrast“. An-Nasai sündis Nasas Khorasanis ja reisis hadithide otsimiseks palju ringi. Ta elas mõnda aega Egiptuses, siis Damaskuses. An-Nasai mõrvati, kuna ta toetas Alid (*raa*) ja oli Muawia vastu. Poliitilistest vaadetest hoolimata on An-Nasai teoses 29 hadithi, mille ta edastas Muawialt. Neist 13 ei esine teistes viies kanoonilises raamatus. Ta ise on öelnud: „Üks islamisse on Prohveti (*saws*) kaaslastel. Kes iganes räägib kaaslastest halvasti, tema sooviks on islamit kahjustada. Kes iganes räägib aga Muawia halvasti, see otsib võimalust Prohveti (*saws*) kaaslastest halvasti rääkida.“

AT-TABARANI – viide Abul-Qasim Sulaiman ibn Ahmad ibn Ayub ibn Matair Al-Lakhmi At-Tabarani Koraani seletusele „Tafsir At-Tabarani“. At-Tabarani (873-970) sündis Tabariyas Lähis-Idas. Ta oli tuntud imaam ja hadithiõpetlane, kes edastas hadithe enam kui tuhandelt õpetlaselt. Ta lahkus teadmiste kogumise eesmärgil kodust ning reisis selleks kokku 33 aastat. Ta on kirjutanud palju huvitavaid ja kasulikke teoseid, nende hulgas näiteks „Al-Mujam Al-Kabir“, „Al-Mujam Al-Awsat“ ja „Al-Mujam As-Saghir“. Tema õpilaste hulgas olid näiteks Ahmad ibn

Amr ibn Abdul-Khaliq Al-Basri ja Abu Bakr Al-Bazzar.

AT-TABARI – viide Abu Jafar Muhammad ibn Jarir At-Tabari Koraani seletusele „Tafsir At-Tabari“ ehk „Al-Musamma Jami Al-Bayan fi Ta’wil Al-Qur’an“. At-Tabari (838-923) oli üks varasemaid, tuntumaid ja väljapaistvamaid Pärsia ajaloolasi, teolooge ja Koraani seletajaid, kes kirjutas vaid araabia keeles. Tema kuulsaima teose „Tafsir At-Tabari“ kõrval on tuntust kogunud veel ka „Tarikh At-Tabari“ („At-Tabari ajalugu“) ehk „Tarikh Ar-Rusul wal-Muluk“ („Prohvetite ja kuningate ajalugu“). Ta sündis Tabaristanis, teadis 7-aastaselt Koraani peast ja oli 8-aastaselt juba valmis usujuht, alustades süvendatud hadithiteaduste õpingutega juba 9-aastaselt. Ta lahkus oma õpingute tõttu kodust 12-aastaselt ning naasis sinna vaid kaks korda oma elu jooksul, kuigi pidas koduga alati tihedat sidet. Ta õppis Rayys, Bagdadis, Basras, Kufas, Wasitis, kuid ka Süürias, Palestiinas, Egiptuses ja Liibanonis. Hoolimata tema stiilist, millest võiks järeldada, et ta võttis palju suulistest allikatest, pärineb enamik tema edastatud materjale kirjalikest allikatest. Ta tahtis alati anda põhjanevaid fakte, samas ei kartnud ta kunagi ka oma isiklikku arvamust väljendada. Ta kuulus algselt šafi’i õiguskoolkonda ning lõi hiljem oma koolkonna, mida hakati nimetama tema isa nime järgi (Jariri). Tema „Tafsir At-Tabari“ on tuntud oma detailsuse poolest. Töö mahu ning isikliku arvamuse avaldamise tõttu ei läinud ta teos laialdasse kasutusse, kuid õpetlased nagu Al-Baghawi ja As-Suyuti kasutasid seda palju. Ka ibn Kathir kasutas seda pidevalt oma tafsiiiri kokkupanemisel.

AT-TIRMIDHI – viide Abu Iisa Muhammad ibn Iisa ibn Sawra ibn Musa ibn Ad-Dahhak As-Sulami At-Tirmidhi hadithikogule „Al-Jami As-Sahih“ (rohkem tuntud „Sunan At-Tirmidhi“). At-Tirmidhi (824-892) (ka At-Tirmizi) oli keskaegne araabia hadithikoguja. Tema „Sunan At-Tirmidhi“ kuulub kuue kanoonilise hadithikogu hulka. Ta sündis ja suri Termezi äärelinnas Baghis Khurasanis, mis asub tänapäeval Usbekistani territooriumil. Alates 20. eluaastast reisis ta palju, näiteks Kufasse, Basrasse ja Araabia poolsaarele, kus õppis muu hulgas ka Quraiba ibn Saidi, Al-Bukhari, Muslimi ja Abu Dawudi juures. Kaks viimast aastat oma elust oli At-Tirmidhi pime; öeldakse, et ta oli Al-Bukhari surma järel nii palju nutnud. At-Tirmidhi kirjutas kokku üheksa raamatut, millest tuntuimad on „Al-Jami As-Sahih“, „Al-Ilal“ ja „Shamail“. Tänapäeval on säilinud vaid neli tema raamatut. Tema teene on ka varem ebamäärase hadithiklassifikatsiooni terminite täpsustamine. Imaam Abu Ismail Abdullah ibn Muhammad Al-Ansari ütles, et At-Tirmidhi raamat on kasulik kui Al-Bukhari või Muslimi oma, kuna Al-Bukhari ja Muslimi raamatust saavad täit kasu lõigata vaid eksperdid, samas kui At-Tirmidhi raamat on igaühele arusaadav. Ibn Athir pidas At-Tirmidhi raamatut parimaks selle hea ülesehituse, vähese korduse, erinevate vaadete, argumentide, hadithi sahih (autentne), daif (nõrk) või gharib (millel on vaid üks edastajatekett, st edastatud vaid ühte liini pidi) olemise asjaolude ja hadithiedastajate kohta käivate toetavate märkuste väljatoomise tõttu. At-Tirmidhi jagab oma hadithid nelja kategooriasse: need, mis on kindlasti autentsed; need, mis vastavad At-Tirmidhi, An-Nasai ja Abu Dawudi standardile; need, milles on vastuolusid (mille At-Tirmidhi lahti seletab) ja need, mida on kasutanud vaid mõned õigusteaduse

spetsialistid. „Sunan At-Tirmidhi“ kohta on kirjutatud ka hulganisti kommentaare.

FATH AL-BARI – viide Al-Hafidh Shihabuddin Abu l-Fadl Ahmad ibn Ali ibn Muhammad Al-Asqalani kirjutatud „Sahih Al-Bukhari“ tuntuimale kommentaarile „Fath Al-Bari fi Sharh Sahih Al-Bukhari“ ehk lihtsalt „Fath Al-Bari“ („Looja suursugusus“). Ibn Hajr Al-Asqalani (1372-1448) oli Kairos sündinud keskaegne šafi’i hadithiõpetlane. Ta alustas Koraani õpinguid juba 5-aastaselt ning olevat suura Marjam pähe õppinud vaid päevaga. 12-aastaselt oli ta juba piisavalt kompetentne, et rama-daani ajal tarawihi palvet juhtida. Ta õppis ka Damaskuses ja Jeruusalemmas; käis Mekas, Mediinas ja Jeemenis. 25-aastaselt abiellus ta Anas Khatuniga, kes ise oli tuntud hadithiekspert ja õpetlane. Al-Asqalani oli mitmeid kordi Egiptuse peakohtunik ehk qadi. Kokku kirjutas Al-Asqalani rohkem kui 50 teost hadithidest, hadithi terminoloogiast, edastajate biograafiatest, ajaloost, Koraani seletusest ja islami õigusteadusest. „Fath Al-Bari“ lõpetamiseks olevat tal kulunud tervelt 25 aastat. „Sahih Al-Bukhari“ kohta on kirjutatud ligi 70 kommentaari, kuid „Fath Al-Barit“ peetakse neist parimaks. Samuti on tegemist Al-Asqalani enda parima tööga. „Fath Al-Barit“ hinnatakse selle doktriinse mõistlikkuse, vastavate araabia teaduste valdamise, erinevate interpretatsioonide oskusliku lahendamise ja täieliku ülevaate tõttu Al-Bukhari materjalist.

IBN HISHAM – viide Abu Muhammad Abd Al-Malik ibn Hishami teosele „As-Sira An-Nabawia“ („Prohveti elulugu“). Ibn Hisham (surnud 833) sündis Basras, kuid kolis hiljem Egiptusesse, kus sai tuntuks araabia keele grammatika, keeleteaduse ja ajaloo õpetlasena. Tema „As-Sira An-Nabawia“ on tegelikult toimetatud variant Ibn Ishaqi Muhammedi (*saws*) biograafiast, mis on tänaseks kadunud ja mida tuntakse vaid Ibn Hishami ja At-Tabari tööde läbi.

IBN MAJAH – viide Abu Abdullah Muhammad ibn Yazid ibn Majah Ar-Rabi Al-Qazwini hadithikogule „Sunan Ibn Majah“. Ibn Majah (824-887) oli keskaegne hadithiõpetlane, kes pani kokku viimase kuuest kanoonilisest hadithikogust, mille asemel on kuuendaks pakutud ka imaam Maliki „Muwattat“ või „Sunan Ad-Darimit“. Ta sündis Qazwinis (tänapäeva Iraani provintsis) ja lahkus oma kodulinnast, et islamimaailmas ringi vaadata. Nii jõudis ta Iraaki, Mekasse, Lähis-Idasse ja Egiptusesse. Tema õpetajateks olid näiteks Abu Bakr ibn Abi Shaybah, Muhammad ibn Abdillan ibn Numayr, Jubarah ibn Al-Mughallis ja paljud teised. Tema tuntud „Sunan Ibn Majah“ koosnes 32 raamatust, 1500 peatükist ja umbes 4000 hadithist. Kui ta oma teose valmis sai, luges ta selle Abu Zurah’le (tolle aja tuntud hadithiõpetlane) ette ning too kiitis selle heaks. Hiljem on ligi 20 tema edastatud hadithidest kuulutatud võltsituteks. Peale „Sunan Ibn Majah“ kirjutas ta veel muidki teoseid, näiteks „Kitab At-Tafsir“ („Koraani seletuse raamat“) ja „Kitab At-Tarikh“ („Ajalooraamat“).

SAHIH AL-BUKHARI – viide Muhammad ibn Ismail ibn Ibrahim ibn Al-Mughira ibn Mardizba Al-Bukhari hadithikogule „Al-Jami Al-Musnad As-Sahih Al-Mukhtasar min Umur Rasul Allah wa Sunnanihi wa Ayyamihi“

(„Lühendatud kogu autentsetest ühendusega edastuskettidest Prohveti ja tema aja tavade asjus“), tuntud pigem kui „Sahih Al-Bukhari“. Al-Bukhari (810–870) sündis tänapäeva Usbekistani aladel paiknevas Bukharas. Tema isa Ismail ibn Ibrahim oli tuntud Pärsia hadithiõpetlane, kes suri, kui Al-Bukhari oli veel noor. Ta alustas juba väga varakult ema abiga hadithide õppimist. 16-aastaselt sooritas ta koos oma venna ja lesest emaga palverännaku Mekasse. Juba 18-aastaselt hakkas ta Prohveti (*saws*) kaaslaste ja nende järgijate hadithe üles kirjutama. Ta käis läbi kõik islami impeeriumi olulised õppimiskeskused, rääkis paljude õpetlastega ja õppis hadithe. Öeldakse, et ta olevat üle 1000 inimese käest kuulnud kokku 600 000 hadithi. Peale 16 aastat õppimist ja reisimist naasis ta Bukharasse ning asus kirjutama oma hadithikogu, mida peetakse parimaks ja autentseimaks. „Sahih Al-Bukharis“ on hadithe pea igaks elu aspektiks. Enne iga hadithi oma kogusse lisamist olevat Al-Bukhari teinud wudu ja palvetanud 2-rakalise vabatahtliku palve, paludes Jumala juhatust. Seejärel viis ta läbi täpse uuringu, mille käigus selgus, kas hadith vastas tema rangetele autentsusekriteeriumitele. Vaid siis, kui ta oli täiesti kindel, et hadith on autentne, lisas ta selle oma kogusse, mis sisaldab üle 7000 hadithi, millest ligi 3000 korduvad. Ta kirjutas ka teisi raamatuid, näiteks „Al-Adab Al-Mufrad“, milles olid kokku kogutud hadithid eetika ja viisakuse kohta, „At-Tarikh Al-Kabir“ („Suur ajalugu“), „At-Tarikh Al-Awsat“ („Keskmise ajalugu“), „At-Tarikh As-Saghir“ („Väike ajalugu“) ja „Khalq Afaal Al-Ibaad“ (uurimus sunni usutunnistusest) ning kaks raamatut hadithiedastajate biograafiast. Ta oli oma „Sahih Al-Bukhari“ koostamise nii hinge võtnud, et kulutas reiseks kogu oma raha. Muslim ibn Al-Hajjaj, järjekorras teise kõige autentsema hadithikogu „Sahih Muslim“ autor, oli Al-Bukhari õpilane. Al-Bukhari oli väga konservatiivne ja seega nii mu‘tazili kui ka rafidhi liikumiste vastane. Ta lõpetas „Sahih Al-Bukhari“ umbes 846. aastal ja veetis ülejäänud 24 aastat oma elust erinevates islami impeeriumi keskustes hadithe õpetades. Igast tema loengust võttis osa tuhandeid inimesi. Nende 24 aasta jooksul tegi ta „Sahih Al-Bukharis“ vaid väikesi muudatusi, mis puudutasid peamiselt peatükkide pealkirju. Tänapäeval on teada mitmeid „Sahih Al-Bukhari“ nõ „versioone“, mis kujutavad endast erinevate õpilaste poolt edasi antud sama teost. Neist tuntuim on Firabri versioon, kuid ka kõik teised sisaldavad sama arvu hadithe. „Sahih Al-Bukharit“ peetakse Koraani järel maailma autentseimaks raamatuks. Sellele on kirjutatud suur hulk kommentaare, millest tuntuim on „Fath Al-Bari“.

SAHIH MUSLIM – viide Abul Husain Muslim ibn Al-Hajjaj Qushairi An-Nishapuri hadithikogule „Al-Musnad Al-Sahih bi Naklil Adl“ ehk tuntuma nime all „Sahih Muslim“. Muslim ibn Al-Hajjaj (821–875) sündis Nishapuris, mis asub tänapäeva Iraani aladel. Tema isa Hajjaj ibn Muslim ibn Ward oli pärit Qushairi araabia hõimust. Peale pikki õpirännakuid läbi Araabia poolsaare, Egiptuse, Iraagi ja Süüria, seadis ta end taas sisse oma kodulinnas Nishapuris, kus kohtas ka oma õpetajad ning eluaegset sõpra Al-Bukharit. Tema õpilaste seas olid näiteks At-Tirmidhi, Ibn Abi Harim Al-Razi, Ibn Khuzaima jpt. Tema hadithikogu „Sahih Muslim“ peetakse „Sahih Al-Bukhari“ järel autentseimaks ning see kuulub kuue kanoonilise hadithikogu hulka. Tema

kogusse kuulub 3033–12 000 hadithi, vastavalt sellele, kas arvestada eraldi hadithidena ka need, mis korduvad, või kas arvestada vaid teksti või ka erinevaid edastajatekette. Ta valis need välja ligi 300 000 hadithi hulgast. Umbes 1900 hadithi tema kogus on samad mis „Sahih Al-Bukharis“. Muslim kontrollis iga hadithi väga täpselt, enne kui ta selle oma kogusse lisas. Tal ei olnud kunagi plaanis koostada kogu, milles oleksid ainult autentsed hadithid, vaid ta soovis koguda kokku need hadithid, mille õigsuses kõik moslemid üksmeel olid.

TAFSIR IBN KATHIR – viide Abu Al-Fida Imad Ad-Din Ismail ibn Umar ibn Kathir Al-Qurashi Al-Busrawi Koraani seletusele „Tafsir Al-Quran Al-Adhim“ („Vägeva Koraani seletus“) ehk lihtsalt „Tafsir ibn Kathir“. Ibn Kathir (1301–1373) sündis Busras Süürias. Tema õpetajate seas on näiteks Ibn Taimiyya, Al-Mizzi, Ibn Al-Firkah, Ibn Al-Hajjar jpt. Ta kogus tuntuks oma hea mäluga, eriti mis puudutas Koraani ja Prohvet Muhammedi (*saws*) ütlusi. Peale Koraani seletaja sai ta tuntuks ka kohtuniku ja ajalooõpetlasena. Ta kirjutas küll mitmeid raamatuid, nagu näiteks „Tarikh ibn Kathir“ („Ibn Kathiri ajalugu“), „As-Sira An-Nabawia“ („Prohveti elulugu“), „Qasas Ul-Anbiya“ („Prohvetite lood“) ja „Qasas Al-Quran“ („Koraani lood“), kuid on tuntuks saanud just tänu oma Koraani seletusele „Tafsir ibn Kathir“, mis tõi Koraani värsside seletuseks Prohvet Muhammedi (*saws*) ja tema kaaslaste ütlusi ja seletusi. „Tafsir ibn Kathir“ on tänapäeval kõige populaarsem ja kasutatavam Koraani seletus üldse, kuna kasutab iga Koraani värssi ja peatüki seletamiseks hadithe. Seda peetakse ka At-Tabari Koraani seletuse lühendatud variandiks.

TUHFAT AL-AHWADHI – viide Abd Ar-Rahman Al-Mubarkafuri teosele „Tuhfat Al-Ahwadhi bi Sharh Jami At-Tirmidhi“, mis on „Sunan At-Tirmidhi“ kommentaar.

TUHFAT AL-ASHRAF – viide Jamal Ad-Din Abi Al-Hajjaj Yusuf ibn Abd Ar-Rahman Al-Mizzi teosele „Tuhfah Al-Ashraf“. Al-Mizzi (surnud 1342) sündis Aleppos ning kolis hiljem Damaskusesse. Tema „Tuhfat Al-Ashraf“ kujutab endast kuues kanoonilises hadithikogus sisalduvate hadithide registrit. Hadithid on selles registris lahterdatud nende alguslõigu järgi. Al-Mizzi on kirjutanud veel ka hadithiedastajate biograafiast

ÕIGESTI JUHITUD KALIIFID

2. osa

Koostanud ja tõlkinud: Aisha

„Seega, hoidke tugevalt kinni mu sunnast ja õigesti juhitud kaliifide sunnast; hoidke sellest hammastega kinni! Ja hoiduge uuendustest (usus), sest iga uuendus on bid'a ja iga bid'a on kõrvalekalle ja iga kõrvalekalle on Tules!” (Sahih Al-Bukhari, Sahih Muslim)

Kes on need õigesti juhitud kaliifid, kelle sunnast peaksime kinni pidama? Õpetlased on üksmeelel, et need on neli esimest kaliifi: Abu Bakr As-Siddiq, Umar ibn Al-Khattab, Uthman ibn Affan ja Ali ibn Abi Talib (*raa*).

Kuukirja selles numbris räägime kolmandast ja neljandast kaliifist ...

3. UTHMAN IBN AFFAN (*raa*)

UTHMAN IBN AFFAN
Kalifaat Uthmani valitsusaja kõrghetkel 655. aastal

Valitsus:	11. november 644 – 17. juuli 656
Sündinud:	umbes 579
Sünnikoht:	Taif, Araabia
Surnud:	17. juuli 656
Surmakoht:	Mediina, Araabia
Eelkäija:	Umar (<i>raa</i>)
Järglane:	Ali (<i>raa</i>)

Uthman ibn Affan (või Usman ibn Affan) oli üks Prohvet Muhammedi (*saws*) kaaslastest. Ta oli ka üks varasematest moslemitest, saades islamist teada oma sõbra Abu Bakri (*raa*) kaudu. Islami ajalukku on ta läinud suuresti just kolmanda kaliifina. Ta oli ka Prohveti (*saws*) väimees, olles järgemööda abielus kahe Prohveti (*saws*) tütreaga.

VARAJANE ELU JA PEREKOND

Uthman (*raa*) sündis Taifis, mis asub künkal Meka kõrval. Ta isa oli Affan ibn Abi Al-Aas ja ema Urwa bint Kariz. Tal oli öde Amna, poolvennad Walid ibn Uqba, Khalid ibn Uqba ja Amr ibn Uqba ja poolõde Umm Kulthum bint Uqba. Oletatakse, et ta sündis suvekuudel, kuna rikkastel mekalastel oli kombeks kuumi suvekuud veidi lähedama kliimaga Taifis veeta. Uthman (*raa*) sündis rikkasse Quraiši hõimu Umajja klanni, seitse aastat peale Muhammedi (*saws*). Uthmani (*raa*) isa Affan oli rikas palju rännanud kaupmees, kes suri noorelt, kuid jättis oma pojale suure varanduse. Uthman (*raa*) jätkas oma isa ametiga ja ta äri õitses hästi. Peagi sai temast üks Quraiši hõimu rikkamaid mehi. (Al-Mubarakphuri, Safi-ur-Rahman, „Ar-Raheeq Al-Makhtum”)

Enne moslemiks hakkamist oli tal kaks naist: Umm Amr bint Jandab ja Fatimah bint Al-Walid, kellelt tal oli kaheksa last: Amr, Khalid, Aban, Umar, Maryam; Walid, Said ja Umm Said. Kuna ta esmasündinu nimi oli Amr, kutsuti teda islami-eelses ajal Abu Amriks.

Kuna ta naised ta juurest lahkusid, kui ta moslemiks hakkas, lahutas ta neist ning abiellus kõigepealt järgemööda kahe Prohveti (*saws*) tütreaga: Ruqayya bint Muhammedi (*raa*) ja Umm Kulthum bint Muhammediga (*raa*). Ruqayya bint Muhammed (*raa*) sünnitas talle poja, kes küll varases lapseas suri, kuid kelle tõttu teda edaspidi hakati Abu Abdullahiks kutsuma. Peale Prohveti (*saws*) tütarde surma oli Uthman (*raa*) abielus veel nelja naisega: Fahida bint Ghazwaniga, kes sünnitas talle poja Abdullahi, kes samuti lapsena suri; Umm Al-Baneen bint Einayah'ga, kes sünnitas talle Abdulmaliki, kes samuti lapsena suri; Ramla bani Shebah'ga, kes sünnitas talle tütre Aisha, Umm Abani ja Umm Amri; Nailah bint Fraizah'ga, kes sünnitas talle tütre Maryumi.

ISLAMISSE ASTUMINE

Uthman (*raa*) oli peale Alit, Zaidi ja Abu Bakrit (*raa*) neljas mees, kes moslemiks hakkas. Ta andis suure osa oma varast almuseks. Kui ta 611. aastal Süüriast kaubareisilt naases, sai ta teada, et Muhammedist (*saws*) on saanud prohvet. Peale oma sõbra Abu Bakriga (*raa*) asja arutamist otsustas Uthman (*raa*) moslemiks hakata. See vihastas tema klanni, kuna nad olid kõik, välja arvatud ta emapoolne tädi Saadi ja poolõde Umm Kulthum (kes ka moslemiks hakkas), Muhammedi (*saws*) õpetuse vastu. (Ahmad, Abdul Basit, „Uthman bin Affan, the Third Caliph of Islam”) Peale Uthmani (*raa*) moslemiks hakkamist hülgasid ta naised ta ja Uthman (*raa*) lahutas neist. Muhammed (*saws*) pakkus Uthmanile (*raa*) oma tütre Ruqayya (*raa*) kätt.

EMIGRATSIOON ABESSIINIASSE

Koos 11 mehe ja 11 naisega emigreerusid Uthman ja tema abikaasa Ruqayya (*raa*) 614.-615. aastatel Abessiiniasse. Kuna Uthman (*raa*) oli varemgi abessiinlastega äri ajanud, jätkas ta oma ametit. Kahe aasta möödumisel levis Abessiinia moslemite seas uudis, et Quraiši hõim oli islami omaks võtnud ning Uthman ja Ruqayya (*raa*) naassid koos mõnede teiste moslemitega Mekasse. Uudis osutus aga valeks. Uthman (*raa*) pidi oma äriga taas otsustama, kuid kontaktid, mis ta Abessiinias oli loonud, tulid talle kõvasti kasuks, nii et ta äri lõi taas kord õitsele. (Rafi Ahmad Fidai, „Hazrat Usman”)

ELU MEDIINAS

Uthman ja ta naine Ruqayya (*raa*) rändasid Mediinasse koos kolmanda moslemite vooluga. Kuna Mediina moslemid olid põhiliselt põlluharijad, tegelesid kaubandusega seal juudid. Uthmanil (*raa*) oli seega kuldne võimalus seal oma äri püsti panna ja peagi sai temast Mediina üks rikkaimatest meestest.

Kui 624. aastal osad moslemid Quraiši karavani kinni püüdma läksid, põdes Uthmani (*raa*) abikaasa malaariat. Uthman (*raa*) jäi Mediinasse tema eest hoolitsema. Ruqayya (*raa*) suri Badri lahingu ajal, mistõttu Muhammed (*saws*) ei jõudnud oma tütre matustele. Uhudi lahingu ajal oli Uthman (*raa*) selle enamuse hulgas, kes, kuuldes, et Prohvet (*saws*) on surnud, põgenesid.

Kuna Uthman (*raa*) oli oma abikaasa Ruqayya (*raa*) surmast väga löödud, pakkus Muhammed (*saws*) talle oma teise tütre Umm Kulthumi (*raa*) kätt. Nii sai Uthmanist (*raa*) ainus mees, kes on Prohveti (*saws*) kahe tütrega abielus olnud ning keda hüüti seetõttu Dhu l-Nurain („kahe valguse omanik“).

Kraavi lahingu ajal 627. aastal vastutas Uthman (*raa*) ühe Mediina sektori eest. 628. aastal valis Muhammed (*saws*) Uthmani (*raa*) selleks, kes pidi palverännaku ajal Mekasse sisenema, et mekalastega palverändurite sisenemiseks kokkuleppele jõuda. Kuna mekalased hoidsid Uthmani (*raa*) kauem kinni, kui planeeritud oli ja kuna moslemid arvasid, et Uthman (*raa*) on surnud, tahtis Muhammed (*saws*) oma ligi 1400 mehega Uthmani (*raa*) eest kätte maksma minna. Mekalased saatsid seepeale oma saadiku Hodaybiyya rahulepingut sõlmima ja vabastasid Uthmani (*raa*).

Uthman (*raa*) võttis osa mitmetest lahingutest. Kui 629. aastal moslemid Meka vallutasid, võttis ka ta perekond viimaks islami vastu. Uthmani (*raa*) abikaasa, Prohveti (*saws*) tütar Umm Kulthum (*raa*), suri aga vahetult peale Meka vallutamist. Meka ja Taifi vallutamine oli Uthmanile (*raa*) erilise tähendusega, kuna tal oli selles piirkonnas palju vara. Kui Muhammed (*saws*) 630. aastal Tabuki ekspeditsiooni kavandas, annetas Uthman (*raa*) selle teostamiseks kõige enam: tervelt 1000 dinaari, 1000 kaamlit ja hulgaliselt hobuseid.

KALIFAADI AEG

Uthman (*raa*) oli Abu Bakri (*raa*) väga lähedane sõber ja seetõttu sai temast ka Umari (*raa*) järel teine isik, kes Abu Bakrile (*raa*) kaliifiks saades truudust vandus. Hiljem oli ta Abu Bakri (*raa*) siiras abiline ja nõuandja. Surivoodil dikteeris Abu Bakr (*raa*) oma testamendi just Uthmanile (*raa*). (Fred Donner, „The Early Islamic Conquests“)

Umari (*raa*) kaliifiks saamisel oli Uthman (*raa*) esimene, kes uuele kaliifile truudust vandus. Temast sai ka Umari (*raa*) nõuandja ja nõukogu liige.

UTHMAN (*raa*) KALIIFINA

Surivoodil määras kaliif Umar (*raa*) kuuest liikmest koosneva komitee, mis pidi endi hulgast valima järgmise kaliifi. Sinna kuulusid: Ali ibn Abi Talib, Uthman ibn Affan, Abdur Rahman ibn Awf, Saad ibn Abi Waqqas, Al-Zubayr ja Talhah (*raa*). Talhah (*raa*) ei olnud Umari (*raa*) surma ajal Mediinas; Abdur Rahman ibn Awf keeldus kandideerimast, et protsessi vahendada. Kui hääletamiseks läks, ei öelnud Ali (*raa*) midagi, Uthman (*raa*) hääletas enda poolt, Zubayr (*raa*) Ali või Uthmani poolt ja Saad (*raa*) Uthmani poolt (Fred Donner, „The Early Islamic Conquests“).

Abdul Rahman (*raa*) konsulteeris ka teiste Mediina tähtsate isikutega, kes pooldasid Uthmani (*raa*). Seega jõuti järeldusele, et Uthman (*raa*) on saanud enamuse häälest ja valitud kaliifiks. Uthmanist (*raa*) sai ametlikult kaliif neljandal päeval peale Umari (*raa*) surma, 11. novembril 644. aastal.

Uthmani (*raa*) valitsusala ulatus läänes Marokoni, idas Kagu-Pakistanini, põhjas Armeenia ja Azerbaidžanini. Tema valitsusajal asutati esimene moslemite merevägi, vaadati üle riigi administratiivne jaotus ja laiendati ning viidi täide palju erinevaid avalikke projekte. Uthman (*raa*) valitses kokku 12 aastat, millest kuus esimest olid rahumeelsed, mille ajal Uthman (*raa*) oli populaarseim nelja õigesti juhitud kaliifi hulgas. Kuut viimast aastat märkisid aga ülestõusud.

Uthman (*raa*) saatis esimesed moslemitest saadikud Hiina 651. aastal. Seda peetakse ametlikuks islami Hiina jõudmise ajaks, mil püstitati ka esimene Hiina mošee. Ka jõudsid saadikud Sri Lankasse.

Kuna Uthman (*raa*) oli väga suurte teadmistega kaupmees, tegi ta hulga just kauplemise ja äriiga seotud reforme. Näiteks lubas ta vajajatel riigikassast laenu võtta. Tänu Uthmani (*raa*) reformidele muutus nii islamiriigi moslemite kui ka mitte-moslemite elu majanduslikult hulga paremaks. Kuna inimesed olid rikkamad, hakkasid nad ka rohkem ehitusse investeerima. Uthmani (*raa*) valitsusajal ehitatud ligi 5000 uut mošeed. Uthman (*raa*) suurendas ja kaunistas Prohveti (*saws*) Mediinas asuvat mošeed ja Mekas asuvat Kaabat. Paljudesse linnadesse ehitati külalistemajad, et ringireisivatele kaupmeestele oleks võimalik mugavalt puhata. Ehitati ka aina rohkem turge ja Uthman (*raa*) määras neile spetsiaalsed ülevaatajad. Iraagis, Egiptuses ja Pärsias kaevati hulgaliselt kanaleid, mis omakorda aitasid kaasa põllumajanduse arengule. Linnades pöörati palju tähelepanu veevärgile. Näiteks Mediinas kaevati mitmeid uusi kaeve ja ka Meka veevarustust parandati märkimisväärselt. Kufasse ja Basrasse vee viimiseks kaevati kanalid. Uthman (*raa*) valis uueks sadamakohaks Jeddah ja reformis linnade politsei ja oskonnad.

651. aastal vermiti esimesed „bismillah“ mürkistusega mündid. Umari (*raa*) ajal oli riigirahadega toimetamine väga range kontrolli all. Umar (*raa*) võttis enda tarbeks vaid väga väikest palka ega võtnud kunagi kelleltki vastu kingitusi, keelates selle ka oma perel. Uthman (*raa*) oli selle koha pealt veidi vähem range – ta küll ei võtnud riigirahast üldse palka, kuna oli rikas mees, kuid võttis vastu talle tehtud kingitusi ja lubas seda teha ka oma perel. Uthman (*raa*) viis reforme läbi ka riigi administratsioonis. Näiteks muutis ta Egiptuse kaks provintsi üheks ja lõi uue provintsi – Ifriqia. Uthmani (*raa*) ajal jaotus riik seega 12ks provintsi: Mediina, Meka, Jeemen, Kufa, Basra, Žaziira, Faris, Azerbaidžan, Khorasan, Süüria, Egiptus ja Ifriqia.

Kõige paremini on Uthman (*raa*) kaliifina tuntuks saanud vast tänu komitee loomisele, mille ülesandeks oli fikseeritud Koraani teksti ümberkirjutamine. Sellele andis põhjust seik, et mitmetes islami impeeriumi piirkondades, nagu näiteks Kufas ja Damaskuses, hakkas välja kujunema oma Koraani retsiteerimise ja üleskirjutamise stiil, kuid originaali säilitamiseks oli vaja hoida ühtset stiili. Koraani originaali sai Uthman (*raa*) Hafsalt (*raa*), Prohvet Muhammedi (*saws*) naiselt ja kaliif Umari (*raa*) tütrelt, kelle kätte see peale kokkukogumist hoiule oli antud. Sellest kokkukogutud Koraanist tegidki Zaid ibn Thabit (*raa*), üks

teadjamaid Koraani alal, ja mitmed teised kaaslased, teised käsikirjad. Iga islami impeeriumi provints sai oma koopia Koraanist ja kõik muud Koraani materjalid kästi hävitada, mida inimesed ka vabatahtlikult tegid.

Üks vanimaid teadaolevaid Koraani koopiaid, pärit Uthmani (*raa*) valitsusajast. See koopia on täht-tähelt sama, mis iga tänapäeval trükitav araabiakeelne Koraan.

Üheks Uthmani (*raa*) suureks teeneks oli ka islami impeeriumi laiendamine. Peale Umari (*raa*) surma toimus Pärsias mitmeid ülestõuse, mis Uthman (*raa*) oli sunnitud maha suruma, kuni viimane sassaniidide keiser mõrvati. Ka Bütsantsi keiser Konstantinus III püüdis oma alasid tagasi vallutada, kuid see tal ei õnnestunud. 649. aastal vallutati tänu mereväe loomisele Küpros, seejärel Kreeta ja Rhodos. Põhja-Aafrika vallutati 647. aastal, Nuubia 652. aastal ja osa Ibeeria poolsaarest 652.-653. aastal. Uthman (*raa*) mõrvati Konstantinoopoli vallutamise ettevalmistuste ajal ning seetõttu tõmmati väed tagasi ka Ibeeria poolsaarelt.

Uthman (*raa*) ei olnud nii range käega kui Umar (*raa*) ja keskendus rohkem oma riigi majanduslikule arengule. Seetõttu sai rahvas Uthmani (*raa*) all rikkamaks ja neil oli poliitilises plaanis ka rohkem õigusi. Kuna poliitiliseks tegevuseks uued institutsioonid puudusid, tõstis islami-eelse aja hõimustusüsteem koos oma rivaalitsejate ja kadedusega pead. Kõik see kulmineeruski viimaks kaliifi mõrvaga. (Mohammad Alias Aadil, „Sirat-i-Hazrat Usman-i-Ghani“) Kaasa aitasid ka naaberriigid, kes tundsid Uthmani (*raa*) valitsetud riigi majanduslikust õitsengust siirast kadedust. Kuid mitte ainult – ka seestpoolt kostis hääli Uthmani (*raa*) vastu. Häälekatte hulka kuulusid näiteks Muhammad ibn Abi Bakr, kes oli Ali (*raa*) majas üles kasvanud; Ammar ibn Yasir, kes samuti toetas Alit (*raa*); Amr ibn Al-Aas (*raa*), kel oli Uthmaniga (*raa*) oma kana kitkuda, ja Muhammad ibn Abi Hudhaifa – Uthmani (*raa*) kasupoeg, keda ta oli keeldunud ühegi provintsi ette panemast. Liikusid kuuldused Uthmani (*raa*) provintsi valitsejate ebaõiglusest ning Uthmani (*raa*) pere võimu äratarvitamisest. Uthman (*raa*) asus neid kuuldusi kontrollima, kutsudes 654. aastal kõigi 12 provintsi valitsejad Mediinasse ja see paljastas suured erimeelsused umajjade (Uthmani (*raa*) klanni) ja hašimiitide (Ali (*raa*) klanni) vahel.

Uthman (*raa*) saatis uurijad tüli tekitanud provintsidesse ja sai sealt vastused, et inimesed on valitsemisega rahul ja neil ei ole midagi kurta. Ainsa provintsinäin sai probleemide kinnitust Egiptus, kus asevalitsejal oli raske asju kontrolli all hoida, kuna rahvas oli riigivastaselt meelestatud ja pooldas Alid (*raa*).

Uthman (*raa*) kutsus 655. aastal need, kel oli midagi kurta, Mekasse palverännakule, kus ta pidas pika kõne ning asju selgitas. (Mohammad Alias Aadil, „Sirat-i-Hazrat Usman-i-Ghani“) Mässajad mõistsid, et neil on raske midagi ära teha. Uthmani (*raa*) nõbu, Süüria asevalitseja Muawia, pakkus enne Mediinast lahkumist, et Uthman (*raa*) temaga rahulikku Süüriasse kaasa tuleks, kuid Uthman (*raa*) keeldus sellest pakkumisest, öeldes, et ei taha Muhammedi (*saws*) Mediinat mingi hinna eest jätta. (P.M. Holt, Ann K.S. Lambton, Bernard Lewis, „The Cambridge History of Islam“)

Peale 655. aasta palverännakut oli kõik mõnda aega rahulik. Intriigid hakkasid peale 656. aasta alguses. Muhammad ibn Abi Bakr tuli Egiptusest tagasi ja alustas Uthmani

(*raa*) kalifaadi vastu kampaania. Uthman (*raa*) aga pidas Prohveti (*saws*) mõšees selgitava kõne ja rahvas jäi taas kord temaga rahule.

SURM

Kuid peagi puhkesid osades provintsidest rahutused ning Egiptus, Kufa ja Basra said kalifaadist iseseisvateks mässu keskusteks. Egiptusest saadeti Mediinasse Uthmani (*raa*) mõrvamiseks ja valitsuse kukutamiseks ligi 1000 mässulist. Umbes sama palju mehi tuli ka Kufast ja Basrast. Egiptuse saadikud pakkusid Alile (*raa*) kaliifi kohta, kuid Ali (*raa*) keeldus sellest.

Mässulised marssisid Mediinasse sisse ja asusid Uthmani (*raa*) maja piirama. Uthman (*raa*) vabastas kõik oma 40 orja ja käskis neil moslemite kodusõjast eemale hoida.

Algselt oli maja piiramine küllaltki vaba ja Uthman (*raa*) sai isegi mõšees käia, kuid aja möödudes muutus see nii tugevaks, et viimaks ei lastud isegi Prohvet Muhammedi (*saws*) leskesid Ramla bint Abi Sufyani ja Aishat (*raa*) tulla ja veega sisse. Uthman (*raa*) keeldus aga endiselt oma pooldajatele võitlusesse asumist lubamast. Uthmani (*raa*) pooldajad asusid siiski tema maja väravaid valvama.

Sellest hoolimata suutsid mässulised üle müüri siseneda ning, jõudnud Uthmani (*raa*) tuppa, hakkasid teda pähe taguma. Uthmani (*raa*) abikaasa Naila püüdis teda oma kehaga mässuliste eest kaitsta, kuid ta sõrmed raiuti maha ning ta ise kisti eemale. Seepeale jõudsid kohale Uthmani (*raa*) majalised ja asusid võitlusesse. Mõlemad pooled kannatasid kahju ja mässulised laastasid Uthmani (*raa*) maja. Alles siis, kui mõrtsukad tahtsid Uthmani (*raa*) keha mutileerima asuda ja tema kaks leske suurt hädakisa tõstsid, jõudsid väravas valvajad kohale, kuid oli juba liiga hilja.

Mässulised ei tahtnud, et Uthman (*raa*) korralikult maetud saaks. Viimaks õnnestus kolmanda päeva õhtul siiski ta keha surnuaeda toimetada. Ta keha ei pestud, kuna märtrid maetakse pesemata ja samas riietuses, mis nad surma hetkel kannavad.

Uthmani (*raa*) pärand

Islami ajalugu meentub Uthmani (*raa*) väga positiivselt. Ta olevat olnud nägus, lahke ja oma rikkusest hoolimata tagasihoidlik. Ta finantseeris juba Prohveti (*saws*) ajal paljusid Mediina projekte ja elas väga lihtsat elu nii kaliifina kui ka enne seda. Tal oli ka kombeks igal reedel orje vabastada ja leskede ning orbude eest hoolitseda. Uthmani (*raa*) peetakse ka üheks nendest kümnest Prohveti (*saws*) kaaslasest, kellele on lubatud Paradiis ja üheks kuuest, kellega Muhammed (*saws*) sures rahul oli. Uthman (*raa*) oli äärmiselt rahumeelne mees, kes keeldus igasugustest tsiviilkonfliktidest osa võtmast.

4. ALI IBN ABI TALIB (raa)

ALI IBN ABI TALIB

Kalifaat Ali ajal 661. aastal. Heleroneline tähistab ala, millele Ali pretendeeris, kuid mida ei kontrollinud.

Valitsus:	17. juuli 656 – 27. jaanuar 661
Sündinud:	umbes 598-600
Sünnikoht:	Kaaba tempel, Meka, Araabia
Surnud:	27. jaanuar 661
Surmakoht:	Kufa, Iraak
Eelkäija:	Uthman (raa)
Järglane:	Muawiya I (umajjaadide dünastia looja)

Ali ibn Abi Talib (raa) oli Prohvet Muhammedi (saws) kaaslane, tema onupoeg ja esimene meessoost isik, kes islami vastu võttis, olles tol ajal veel alaealine. Temast sai ka Prohveti (saws) väimees, kuna ta oli abielus Prohveti (saws) noorima tütre Fatima Zahraga (raa).

Sunni moslemite jaoks on Ali (raa) neljas ja viimane õigesti juhitud kaliif, samal ajal kui šiitide jaoks on ta esimene imaam ja tema järeltulijaid peetakse Muhammedi (saws) õigusjärgseteks järglasteks. Selle lahkarvamuse tõttu löidki sunniidid ja šiidid lahku. (Encyclopædia Britannica Online. <http://www.britannica.com/eb/article-9005712/Ali> - 12.10.07.)

Alist (raa) sai neljas kaliif peale kolmanda kaliifi Uthman ibn Affani (raa) mõrva. Ta valitsusaeg oli lühike ja keeruline, kuna sel ajal valitsesid islamimaailma intriigid ja kodusõda. 661. aastal tungis üks kharižiidist ekstremist talle Kufa mošees palvetamise ajal kallale; ta suri saadud haavadesse mõni päev hiljem.

PEREKOND

Ali (raa) isa Abu Talib ibn Abd Al-Muttalib oli Kaaba hooldaja ja Quraiši hõimu olulise klanni Banu Hašimi vanem. Ta oli ka Prohvet Muhammedi (saws) onu, kes ta peale Muhammedi (saws) vanaisa Abd Al-Muttalibi surma üles kasvas ja teda kuni surmani mekalaste eest kaitses. Ali (raa) ema oli Fatima bint Asad, samuti Banu Hašimi klaninist.

Ali (raa) armastatuim abikaasa oli Prohvet Muhammedi (saws) tütar Fatima Zahra (raa), kelle elu jooksul Ali (raa)

ühegi teise naisega ei abiellunud. Fatima Zahra (raa) sündis talle kaks poega ja kaks tütar: Hasan ibn Ali, Husain ibn Ali, Zainab bint Ali ja Umm Kulthum bint Ali (raa). Ali (raa) teised kaks tuntud poega olid Al-Abbas ibn Ali ja Muhammad ibn Al-Hanafiyya Fatima bint Hizamilt (Umm Al-Baninilt).

Hasan (raa) sündis 625. aastal. Ta täitis umbes kuus kuud kaliifiametit ja šiismis peetakse teda teiseks imaamiks. Ta mürgitas üks ta oma pereliige.

Husain (raa) sündis 626. aastal ja teda peetakse šiismis kolmandaks imaamiks. Ta suri Karbala lahingus Muawia vastu, kus hukkusid mitmed teisedki Ali (raa) pojad. Seda sündmust tähistavad šiidid ekstreemse leinapäevana.

LAPSEPÕLV

Paljude, nii sunni kui ka šiia allikate põhjal oli Ali (raa) ainus inimene Muhammedi (saws) ajal, kes sündis Kaaba templis. Mõned allikad väidavad siiski, et ta olewat sündinud Kaaba templi kõrval ja mitte seal sees.

Ali sündis kaks või kolm aastat peale Muhammedi (saws) abielu Khadijaga (raa). Kui Ali (raa) oli 5-6-aastane, oli Mekas ja selle ümbruses suur nälg, mis mõjutas väga tugevalt Ali (raa) isa sissetulekut. Muhammed (saws) võttis seega Ali (raa) enda hoole alla ja oma majja kasvama. (Ashraf, Shahid, „Encyclopedia of Holy Prophet and Companions“, lk 7.)

Kui Muhammed (saws) saabus koju jutuga, et ta on saanud jumaliku ilmutuse, uskus Ali (raa) teda otsekohe ja temast sai Khadija (raa) järel teine inimene, kes islami vastu võttis, kuigi ta oli tol ajal alles ligi 10-aastane. (Ashraf, Shahid, „Encyclopedia of Holy Prophet and Companions“, lk 14.)

Kolm aastat kutsus Muhammed (saws) inimesi salaja islamisse. Siis sai ta aga Jumalalt käsu, et peab oma perekonda islamisse kutsuma (Koraan 26:214). Muhammed (saws) kuulutas, et kes teda tema misjonis aitab, sellest saab ta vend, usaldusalune ja kaliif. Ainukesena astus ta perekonnast ette Ali (raa), kes oli tol ajal umbes 13-14-aastane. Muhammedi (saws) onud vaid naersid ta üle ja Abu Lahab narris Abu Talibit, et ta peab nüüd oma poja ees kummardama hakkama, kuna tema on emiir. (Sahih Muslim, At-Tabari) Kogu Meka tagakiusamise jooksul oli Ali (raa) Muhammedi (saws) üks pühendunumaid toetajaid. (Ashraf, Shahid, „Encyclopedia of Holy Prophet and Companions“, lk 16-26.)

EMIGRATSIOON MEDIINASSE

Ali (raa) mängis Muhammedi (saws) põgenemisel Mediinasse väga olulist rolli, kuna ta pidi Mekasse jääma ja Muhammedi (saws) voodis magama, et Muhammedi (saws) mõrvata plaaninud Quraiši hõimu liikmed arvaksid, et ta ikka veel kodus on ja oma voodis magab. Kui nad viimaks oma tegu täide viia tahtsin, avastasid nad, et voodis oli hoopis Ali (raa). Riskist hoolimata ei saanud Ali (raa) siiski veel Mekast lahkuda – Muhammed (saws) oli talle ülesandeks pannud kõik vara, mis mekalased tema kätte hoiule olid andnud, neile tagastada.

Mediinasse asumise ajal oli Ali (raa) 22-23-aastane. Sellest hoolimata sai temast Muhammedi (saws) üks suuri toetajaid: ta võttis osa kõigist lahingutest, välja arvatud Tabuk, kandis lippu, juhtis vägesid, viis kohale sõnumeid ja käsk. Ta kogus tuntuks juba 624. aastal Badri lahingus, kus alistas kuulsa Walid ibn Utba ja teisi tuntud Meka sõjamehi. Ta oli üks neist, kes jäid Uhudi lahingus Muhammedi

(*saws*) kaitsma, kui tõusis paanika ja paljud põgenesid. Ta juhtis moslemivägesid Khaibari lahingus, mille järel andis Muhammed (*saws*) talle nimeks Asadullah ("Jumala lõvi").

623. aastal abiellus Ali (*raa*) Muhammedi (*saws*) tütre Fatima Zahraga (*raa*). Nad elasid väga lihtsat ja isegi vaest elu. Kogu nende kooselu jooksul jäi Ali (*raa*) vaeseks. Et veidigi oma vaesust leevendada, töötas Ali (*raa*) veekandjana ja Fatima (*raa*) viljajahvatajana. Nende abielu kestis kuni Fatima (*raa*) surmani. Kuigi polügaamia oli lubatud, ei abiellunud Ali (*raa*) Fatima (*raa*) eluajal ühegi teise naisega.

Ali (*raa*) oli ka üks neist, kellele Muhammed (*saws*) oli ülesandeks pannud Koraani teksti üles kirjutada. Ta aitas islami laienedes moslemite aladel islami seadust rakendada. Tema ülesandeks oli 628. aastal Hdaybiyya leping üles kirjutada. Meka vallutamise ajal 630. aastal oli aga Ali (*raa*) ülesandeks kontrollida, et vallutus toimuks verd valamata ja hävitada kõik Kaaba juures ja sees olevad iidolid. Aasta hiljem saadeti Ali (*raa*) Jeemenisse, et seal islamit õpetada.

Muhammed (*saws*) armastas Alit (*raa*) väga ja pidas temast ka suuresti lugu. Mitmed hadithid jutustavad sellest, kuidas Muhammed (*saws*) Alit (*raa*) teistele eeskujuks ja teiste hulgast välja tõi.

PEALE MUHAMMEDI (*saws*) SURMA

Kui Muhammed (*saws*) 632. aastal suri, olid moslemid eriarvamusel, kes peaks tema järglasena islami impeeriumi valitsema. Samal ajal kui Muhammedi (*saws*) lähedased teda matusteks ette valmistasid ja mulda süngitasid, kutsusid mediinalased kokku koosoleku, kus tahtsid endi hulgast uue juhi valida. Abu Bakr ja Umar (*raa*) aga said nende plaanist teada ning tormasid kohale, et mediinalased rutakalt midagi ei otsustaks, mida nad hiljem kahetseda võivad. Nii juhtuski, et läbirääkimiste lõpus valiti kaliifiks Abu Bakr (*raa*), ilma, et Muhammedi (*saws*) perekond oleks üldse kohal olnud. Enamik Muhammedi (*saws*) kaaslasti vandus Abu Bakrile (*raa*) truudust, kuid oli ka neid, kes sellest keeldusid öeldes, et Alil (*raa*), kui Muhammedi (*saws*) lähedasimail meessoost sugulasel, oleks rohkem õigust kaliifi kohale. (Diana, Steigerwald, „Ali ibn Abi Talib“ – „Encyclopaedia of Islam and the Muslim world“, köide 1.) Ali (*raa*) ei vandunudki Abu Bakrile (*raa*) truudust enne, kui ta naine Fatima (*raa*) oli surnud, kuid samas ei protesteerinud ta ka avalikult kaliifi koha kaotamise vastu, kuna ei soovinud noorele moslemikogukonnale kiilu vahele lüüa.

Kõigest hoolimata lahkes moslemikogukond just sellel samal põhjusel veidi hiljem kaheks grupiks – sunniitideks ja šiitideks. Sunniidid usuvad, et Abu Bakr (*raa*) valimine kaliifiks oli õige, kuna Muhammed (*saws*) ei määranud endale järeltulijat. Šiitid seevastu aga usuvad, et Muhammedi (*saws*) paljud Alile (*raa*) suunatud poolehoiuavaldused määrasid ta ka Muhammedi (*saws*) Jumalast määratud järeltulijaks.

Kui Muhammed (*saws*) suri, palun ta tütar Farima (*raa*), et Abu Bakr (*raa*) annaks talle üle isast järele jäänud vara – nende maad Fadakis ja Khaibaris. Abu Bakr (*raa*) aga keeldus, öeldes, et prohvetid ei jäta endast maha mingit pärandust: „Jumala Sõnumitooja ütles: „Meil ei ole pärijaid; kõik, mis meist maha jääb on sadaqa.““

Peale Muhammedi (*saws*) surma kuni Uthmani (*raa*) mõrvamiseni ei võtnud Ali (*raa*) osa ei lahingutest ega vallu-

tustest. Ta tõmbus kõigest poliitilisest kõrvale ja seda eriti peale oma abikaasa Fatima (*raa*) surma. Ta töötas oma pere heaks talumehena. Ta kaevas ka Mediina ümbrusesse palju kaevusid, mida tänapäeval tuntakse kui Abar Ali („Ali kaevud“).

ALI JA KOLM ESIMEST KALIIFI (*raa*)

Ali (*raa*) võttis küll osa Abu Bakri (*raa*) matustest, kuid mitte Ridda sõdadest. Ta vandus Abu Bakrile (*raa*) truudust alles peale oma abikaasa Fatima (*raa*) surma.

Seevastu Umar ibn Al-Khattabile (*raa*) vandus ta kohe tema kaliifiks hakkamisel truudust ning aitas teda kui usaldusväärne nõuandja. Umaril (*raa*) oli Alist (*raa*) Mediina peakohtunikuna palju abi. Ta andis Umarile (*raa*) ka islamikalendri kasutuselevõtu osas nõus. Umar (*raa*) kasutas Ali (*raa*) nõuandeid nii poliitilistes kui ka religioossetes küsimustes. (Madelung, Wilferd, „The Succession to Muhammad: A Study of the Early Caliphate“)

Surivoodil määras kaliif Umar (*raa*) kuuest liikmest koosneva komitee, mis pidi endi hulgast valima järgmise kaliifi. Sinna kuulusid: Ali ibn Abi Talib, Uthman ibn Affan, Abdur Rahman ibn Awf, Saad ibn Abi Waqqas, Al-Zubayr ja Talhah (*raa*). Talhah (*raa*) ei olnud Umari (*raa*) surma ajal Mediinas; Abdur Rahman ibn Awf (*raa*) keeldus kandideerimast, et protsessi vahendada. Kui hääletamiseks läks, ei öelnud Ali (*raa*) midagi, Uthman (*raa*) hääletas enda poolt, Zubayr (*raa*) Ali või Uthmani poolt ja Saad (*raa*) Uthmani poolt (Fred Donner, „The Early Islamic Conquests“). Abdur Rahman (*raa*) konsulteeris ka teiste Mediina tähtsate isikutega, kes pooldasid Uthmani (*raa*). Seega jõuti järeldusele, et Uthman (*raa*) on saanud enamuse häälest ja valitud kaliifiks.

Kuna Uthman (*raa*) määras tihti olulistele kohtadele oma klanni liikmeid, jättes nii kõrvale mitmeid teenekaid Muhammedi (*saws*) kaaslasti, hakkasid mõned inimesed tema vastu mässama. 650.-651. aastal puhkesid avalikud rahutused üle enamuse impeeriumi. (Madelung, Wilferd, „The Succession to Muhammad: A Study of the Early Caliphate“, lk 90.) Rahulolematud ei olnud mitte ainult rahvast väljaspool Araabiat, vaid ka osad valimisnõukogu liikmed ja teised kauaaegsed Muhammedi (*saws*) kaaslasted. Nad kõik palusid Uthmanil (*raa*) oma klanni mõju võimule vähendada. (Madelung, Wilferd, „The Succession to Muhammad: A Study of the Early Caliphate“, lk 109-110.)

Ali (*raa*) ei olnud küll otseselt Uthmani (*raa*) vastu, kuid samas võttis selgelt Muhammedi (*saws*) kaaslaste seisukoha ning vahendas läbirääkimisi nii Muhammedi (*saws*) kaaslaste ja kaliifi kui ka Mediinasse saabunud provintsiopositsiooni ja kaliifi vahel. Ta oli mitmete ususeaduste koha pealt Uthmaniga (*raa*) eriarvamusel, kuid igasugused tõendid tema kuulumisest Uthmani (*raa*) vastu suunatud liikumisse puuduvad. Kui Uthmani (*raa*) maja piirati, püüdis Ali (*raa*) tema olukorda sellega leevendada, et nõudis, et talle vähemasti vett lubataks viia. Ajaloolased aga ei ole siiani selles suhtes kokkuleppele jõudnud, milline tegelikult Ali ja Uthmani (*raa*) suhe oli.

KALIIFINA

Ali (*raa*) sai kaliifiks ajal, mis oli noore islamikogukonna jaoks sinnani kõige keevam. Uthmani (*raa*) mõrva üheks tulemiks oli ka see, et mässajad said tugevama õigusega valida uue kaliifi. Asja tegi aga keeruliseks see, et ka mässajad ise olid jaotunud mitmeteks gruppideks: muhaaziiruun (kunagi Mekast Mediinasse põgenenud moslemid),

ansaar (Mediinas nad vastu võtnud moslemid), egiptlased, kuufalased ja basralased. Kandidaate oli kolm: Ali, Talhah ja Al-Zubair (raa). Kõigepealt pöördusid mässajad Ali (raa) poole, kuid Ali (raa) keeldus kaliifi kohta vastu võtmast, öeldes, et eelistab olla nõunik. (Ashraf, Shahid, „Encyclopedia of Holy Prophet and Companions“)

Talhah, Al-Zubair (raa) ja veel mitmeid teised Muhammedi (saws) kaaslased keeldusid samuti sellest positsioonist. See ei olnud aga mässajatele meeltemööda ja nad andsid Mediina elanikele käsu endi hulgast päeva jooksul uus kaliif valida. 18. juunil 656. aastal kogunetigi selleks Prohveti (saws) mošeesse. Algselt Ali (raa) keeldus kaliifi kohta vastu võtmast, kuid kui mitmed Prohveti (saws) prominentsetest kaaslastest ja Mediina elanikud talle peale käisid, nõustus ta viimaks.

Enamik Mediina elanikke ja mässulisi vandus Alile (raa) truudust, kuid Uthmani (raa) klann keeldus.

Konflikti tõttu on erinevad allikad tihti paljudes asjades erimeelsuses, kuid üks on kindel: Ali (raa) oli väga usklik mees, islamile lõpuni pühendunud ning valitses Koraanile ja sunnale vastavalt. Ta päris islamiimpeeriumi, mis ulatus Egiptusest läänes kuni Iraani mägismaani idas. Esimeste asjade seas kutsus ta tagasi Uthmani (raa) määratud provintsivalitsejad ning saatis nendele kohtadele endale ustavad mehed. Ta oli oma õiguses veendunud ja ei olnud nõus poliitilise taktika tarvis kompromissidele minema. Ainsa provintsivalitsejana keeldus Ali (raa) käskte täitmast Uthmani (raa) sugulane Muawia.

Ali (raa) suutis moodustada laia koalitsiooni. Tänu võrdustatud maksusüsteemile ja võrdsele sõjasaagi jagamisele võitis ta Muhammedi (saws) kaaslaste, eriti ansaaride toetuse.

Aisha, Talhah, Al-Zubair (raa) ja Uthmani perekond, eriti aga Muawia, tahtsid Uthmani (raa) mõrva eest kätte maksta. Nad süüdistasid Alit (raa), et ta ei ole Uthmani (raa) mõrvareid karistanud. See viis islami ajaloo esimese kodusõjani. Üks pool uskus, et Uthman (raa) oli õiglane kogukonna juht ja seega peaks tema mõrvareid karistada saama ja uus kaliif valitama, kuna Ali (raa) on vaid mässuliste juht. Teine pool aga uskus, et Uthman (raa) oli eksinud, kalifaadi maha mänginud ja seega oli tema hukkamine igati seaduslik ja õigustatud, kuna ta keeldus kaliifi kohta loovutamast.

Nn „esimene fitna“ leidis aset 656.-661. aastatel, saades alguse Uthmani (raa) mõrvast, kulgedes läbi Ali (raa) kalifaadi aja ja lõppedes Muawia kaliifiks saamisega. Selle kodusõjaga lõppes moslemite ühtne umma. Kaks poolt kohtusid 656. aastal Bassora (Kaamli) lahingus, millest võitjana väljus Ali (raa). Ta viis oma riigi pealinna üle Kufasse, mis asus impeeriumi keskel, strateegilisel kohal. Järgmisena toimus 657. aastal Siffini lahing, mille osapoolte eesotsas olid ühelt poolt Ali (raa) ja teiselt Uthmani (raa) nõbu Muawia. Peale mõnda aega sõdimist hakati pidama rahuläbirääkimisi. Osa Ali (raa) armeest astusid rahuläbirääkimiste vastu ja alustasid mässu. Neid hakati nimetama kharižiitideks. Rahuläbirääkimised viisid Ali (raa) koalitsiooni lagunemiseni.

Järgnevate aastate jooksul sai Muawia oma kontrolli alla mitmed linnad Iraagis, Egiptuse, Hidžaaži, Jeemeni ja muid alasid. (Madelung, Wilferd, „The Succession to Muhammad: A Study of the Early Caliphate“, lk 309.)

SURM

Kui Ali (raa) 19. ramadaanil 661. aastal Kufa mošees paras-

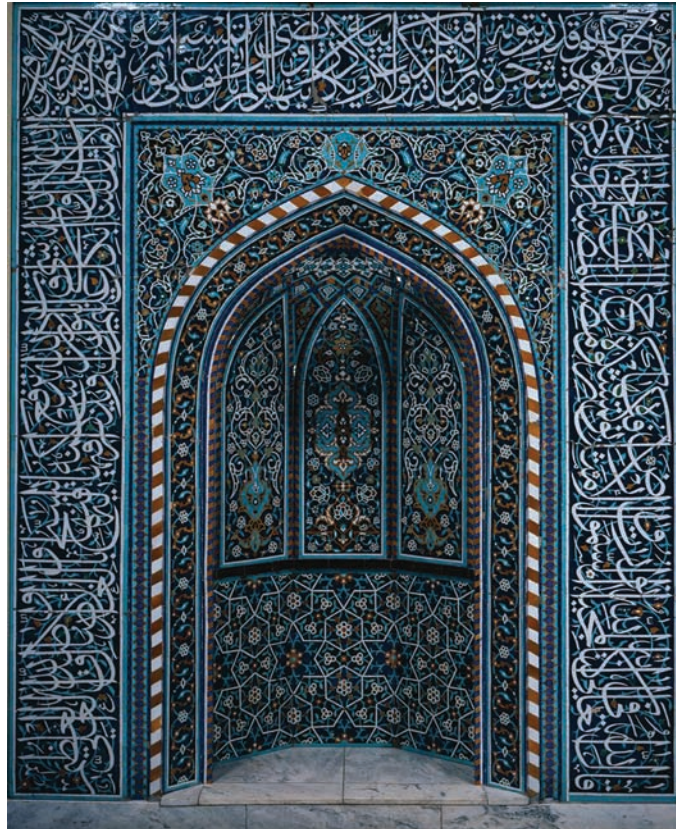
jagu palvetas, ründas teda mürgiga kaetud mõõgaga kharižiit Abd Al-Rahman ibn Muljam. Ali (raa) suri kaks päeva hiljem.

Peale Ali (raa) surma vandusid Kufa moslemid truudust Ali (raa) vanemale pojale Hasanile (raa). Muawia käes olid aga nii Vahemere idarannik kui ka Egiptus ja kuna tema käsutada oli ka islami impeeriumi suurim sõjavägi, marsis ta Iraaki ja kuulutas end kaliifiks. Hasani (raa) armee tõusis Hasani (raa) vastu üles ning viimane oli sunnitud rahu tegema ja kalifaadi Muawiale üle andma.

ALI (raa) PÄRAND

Kuna enamik Ali (raa) alamaid olid kas põllupidajad või rändkarjakasvatavad, pani ta palju rõhku põllumajandusele. Ta nõudis, et maa harimisele pandaks suuremat rõhku kui maksude kogumisele, kuna makse sai koguda vaid siis, kui maa oli viljakas.

Peale selle, et Ali (raa) oli väga pühendunud moslem, olid tal ka suured teadmised araabia keele grammatikast ja kirjandusest. Ta on Muhammedi (saws) järel teine isik islami ajaloo, kellest erinevates moslemite keeltes on kirjutatud. Olles esimeste moslemite seas, olid tal tohutud teadmised nii religioonis üldiselt kui ka islami õigusteaduses ja islami ajaloo. Ta oli tuntud ka oma julguse, vapuse ja halastuse poolest, mida ta vaenlastele üles näitas. Ka tema kuulub nende kümne hulka, kellele Muhammed (saws) ennustas Paradiisi.

Islami arhitektuur aastast 1611 - Imaami mošee Isfahanis, Iraan

ISLAMIUUDISED

„BURQA“ KEELUSTAMINE PRANTSUSMAAL

Pearättide ja näolooride kandmine on Euroopas viimastel aastatel palju poleemikat tekitanud. Prantsusmaa valitsus kiitis hiljuti heaks seaduseelnõu, mis keelustaks näolooride kandmise avalikes kohtades. Arvatavasti jõuab eelnõu parlamenti kinnitamiseks juulis.

Keelust üleastumise korral on rahatrahviks 150 eurot ning mõnel juhul täiendava kodakondsuskoolituse määramine. Igaüks, kes sunnib naist loori kandma, võib sattuda selle eest aastaks ajaks vanglasse ning on sunnitud maksma 15 000 eurot trahvi. Sarnased seaduseelnõud on arutamisel ka teistes Euroopa riikides.

Paljud leiavad, et näolooride keelustamine on osa küünilisest ja populistlikust moslemite-vastasest kampaaniast, nagu ka minarettide ehitamise ja pearättide kandmise keeld.

Tegelikult kannab vaid väga väike osa (umbes 200) Prantsusmaa moslemitest näoloori, mis vaevalt õigustab pikaleveninud üleriigilist kampaaniat. Erinevalt pearättikust on näo katmine julgeoleku, ühiskondliku ja isegi religioossetel põhjustel raskemini õigustatud. On selge, et enamus moslemi õpetlastest ning kodanikest leiab näoloori olevat pigem igaühe isikliku valiku kui usukohustuse.

Selle asemel, et energiat kulutada näoloori keelustamise või mitte-keelustamise teemadele, võiksid Euroopa moslemid ja mittemoslemid pigem seada prioriteediks mõlema grupi sarnased vajadused, mis puudutab nende ühist tulevikku Prantsusmaal ja kogu Euroopas.

Allikas: Al-Jazeera (<http://blogs.aljazeera.net/impe-rium/2010/05/23/lifting-veil-europe>)

Pildil mosleminaise nn. "burqas" Prantsuse linnas Lyon'is, selle aasta varakevadel

IISRAEL RÜNDAB TAAS GAZASSE SAABUVAID HUMANITAARABI LAEVU

Israeli merevägi pidas kinni inimõiguste aktivistide laevad, mis olid teel Gazasse humanitaarabi jagama.

Türgi telekanal edastas, et israeli väed tulistasid rahvusvahelist konvoid esmaspäeva (31.05.10) varahommikul, tappes ligi 20 ja haavates umbes 100 isikut. Laevade hulgas oli ka Türgi parvlaev, mille pardal 600 inimest. Laevas on ka Saksa, Belgia ja Türgi kodanikke, sealhulgas Saksa parlamendiliikmeid.

Laevad alustasid oma teed Gaza suunas Küprose rahvusvahelistest vetest laupäeva hommikul. Teiste hulgas oli ka Türgi lipuga laevu.

Israel oli konvoid hoitanud, et neid mereteed pidi

Gazasse ei lasta, kuigi Türgi oli ametlikult palunud luba laevad ohutult läbi lasta.

Israel hoiab aktiviste kinni rannikulinnas Ashdodis. On tõenäoline, et aktivistidel seisab ees arreterimine või isegi kinni istumine.

Olukord on kriitiline ja Türgi räägib parandamatust konfliktist.

Paljudes riikides on israeli saatkonna ees meelevaalu-

sed.
Allikas: Euronews - <http://www.euronews.net/>,
<http://soutien-palestine.blogspot.com/>

ALLAHI KIVI TÕI KUMMITUSED MAJJA

Autor: Ülo Ese (ilmunud ajakirjas „Saladused“)

Vääna-Jõesuu on kaunis liigendatud mererannaga suvituskoht Tallinnast umbes 20 kilomeetri kaugusel. 1980. aastal sain sinna suvila ehitamiseks krundi, mis kujutas endast oja ääres asuvat padrikut, meenutades ürgmetsa. Tolles padrikus kasvasid haruldased puud, nõndanimeetatud pesasanglepad. Pesasanglepa puhul kasvab ühest kannust 8-12 tüve, mis kasvades hargnevad lehvikukujuliselt. Need puud on aja jooksul kujunenud päris suurteks vaatamisväärsusteks.

Et sinna suvilat ehitada, pidin padrikust palju puid, põõsaid ja võsa maha raiuma. Sellega minu suvila rajamise raskused veel ei piirdunud, sest majaalune maa oli suuri kive täis. Nendest lahti saamata oli võimatu maja ehituslikku alust luua. Selleks pidin kohale tellima võimsa roomikekskavaatori ja buldooseri. Ekskavaator kaevas alussüvendit ja buldooser lükkas suured kivid süvendist välja.

Üks neist kividest oli väga kummalise välimusega: oakujulene, umbes 1,2 meetrit pikk ja 80 cm lai, kusjuures kivi üks külg oli valge ja teine must. Hele külg oli graniidist ja tume külg sarvkivist. Tolleaegse ENSV Geoloogia Instituudi direktor Viiding käis seda kivi vaatamas ja ütles, et too on tekkinud kaks miljardit aastat tagasi, siis, kui maakera oli veel sulas olekus. Kivi tõestab meile ilmekalt, et planeet Maa kunagi tõesti sellises seisundis oli. Jääaeg olevat tolle kivi Soomest Eestisse toonud. Meil teist säärast kivi ei olevat ja see olevat haruldus isegi maailma mastaabis.

Enne suvilaehituse algust käisin Vääna-Jõesuus niisama jalutamas ja puhkamas, nautisin kaunist loodust ja supelranna mõnuseid. Eks siis juhtusin ükskord jõeäärses kaupluses jutusoone peale ühe kohaliku vana mehega, kes rääkis mulle, et olevat poisikesena otsinud metsast kivi, millel oleks üks pool must ja teine valge, sest kohaliku legendi järgi olevat araablaste jumal Allah selle kivi siia randa visanud, et demonstreerida oma kõikvõimsust – suudab isegi kivid kokku sulatada.

Arvatavasti oli too legend tekkinud esimese aastatuhande lõpus, kui muistsetel eestlastel oli araablastega elav kaubavahetus, mille tõestuseks on meil rohked arabia

höberahaleiud.

Too vanake poisipõlves seda kivi ei leidnud. Kivi tuli päevalgele alles siis, kui mina omale suvilat ehitama hakkasin. Kõik, kes toda kivi näevad, ütlevad, et neil tekib mingi eriline tunne, kivi olevat väga müstiline.

Veel müstilisemaks osutus maja, kui ta ükskord valmis sai. Ehitasin ta ju just kivi leiukohale. Aeg-ajalt roimusid tolles majas kummalised asjad, millele ei ole osanud keegi seletust anda.

Köögipliiti sai ehituse käigus paigaldatud soojaveepaak. Kord kuulsin selles paagis podinat, nagu oleks seal vesi kõvasti keenud, ehkki pliidi all polnud tuldki. Et olukorras selgust saada, tõstsin veepaagi metallkaane üles ja nägin, et tolle paagi ühes otsas vesi kees (ajab mulle üles), aga teine ots oli täiesti rahulik. Kätt ei julgenud ma paaki panna, vaid hakkasin puuhaluga paagis vett segama, kuni mulisemine lakkas.

On teada juhtum, mil vihmaveetünni langenud helendav kerakujuline moodustis aurustas selles olnud vee. Kas oli ka minu köögis tegemist mingi energiatombuga, mis püüdis paagis olevat vett keema ajada?

Mõni aasta hiljem nägin suvila magamistoas voodi ääres istudes, kuidas umbes pingpongipalli suurune valge kera õhus hõljus ja siis minu voodi alla läks. Heitsin sinna pilgu, kuid kera oli juba haihtunud.

Ühel sügispäeval tuli mu mantlil nööp ära. Asetasin selle õhtul magamistuppa öökapile, et ta hommikul ärgates kohe silme ees oleks ja saaksin selle ette ömmelda, enne kui ära kaob või meelest läheb. Öökapp asus voodi peatsis. Öösel kuulsin sealtpoolt valju plaksu, ent ei saanud aru, mis on juhtunud. Et pärast plaksu jäi kõik vaikseks, magasin edasi. Hommikul leidsin keskelt pooleks murtud nöögi tükid põrandalt. Näppudega oli võimatu seda suurt nööpi puruks teha, pidi olema hoopis tugevam jõud, mis sellega hakkama sai.

Järgmise aasta suvel tahtsin ühel päeval endale kiires korras teed teha. Selleks valasin kruusi vett ja hakkasin sukelduskeetjaga vett keetma. Kui ma keetja pistiku köögis seinakontakti pistsin, käis vali pauk ja pistikupesast hakkas suitsu tulema. Tõmbasin kiiresti pistiku välja ja märkas, et sellele pudus üks haru. Otsisin toda pistiku haru kõikjalt, kuid ei leidnud kuskilt. Teises toas oli ämber kibuvitsamarjadega, mida asusin õhtul seemnetest puhastama, et moosi keeta. Sealt ämbrist kibuvitsamarjade hulgast ma kadunud haru leidsingi. Kuidas ta sinna sai, see on täiesti seletamatu!

Ükskord tahtsin vikatit teritada. Luisk seisis mul alati kuuris paku peal, aga kui võtma läksin, luisku seal polnud. Nädalaid hiljem leidsin luisu toast vanade ajakirjade vahelt. Kuidas see sinna sattus, ma ei tea.

Suvila laual seisis väike iluvaagen, mille peal ma hoidsin panipaiga ja kuuri võtmeid. Ühel päeval oli kuurivõti kadunud. Otsisin võtit võimalikest ja võimatutest kohtadest asjatult. Kui nädala pärast voodipesu vahetasin, siis leidsin võtmed aluslina alt!

2001. aasta septembris suri mees minu naabersuvilast, olin temaga väga hästi läbi saanud. Päev pärast peiesid külastasin ta abikaasat, kes pakkus mulle kuuma kanget kohvi. Kohv ei lasknud mul öösel magama jääda, uinusin alles kella viie paiku hommikul. Järsku sain läbi une

tugeva võmmu vastu paremat õlga ja ärkasin kohkunult üles. Tuba oli vaikne ja tühi. Niipea, kui uuesti tukastasin, sain jälle tou vastu õlanukki. Toas ei olnud ikkagi kedagi peale minu. Ei osanud sest asjast muud arvata, kui et naabrimees andis märku, et temaga seal teisel pool kõik hästi on.

Sõitsin paariks päevaks Tallinna. Linnast tagasi jõudes oli suur kollane taskulamp, mille olin köögilauale jätnud, täiesti puruks lõhutatud. Patareid vedelesid laua all ja lambi korpusest olid suured tüki väljas, nagu oleks keegi seda vastu seina tagunud. Kõik muud asjad olid alles ja uks lukus, mul polnud mingit põhjust arvata, et keegi realselt oleks majja sisse murdnud. Ajasin tookord lambi lõhkumise naabrimehe vaimu kraesse.

1994. aasta novembrikuus lõpetasin suvilas elamise ning kolisin linnakodusse talvituma. Sel puhul lülitasin maja elektrikilbist voolu välja ja kirjutasin voolumõõtja näidu ka üles. Kui kevadel suvilasse läksin ja elektri uuesti sisse lülitasin, näitas voolumõõtja 100 kilovatti rohkem, kui mi-

nul kirjas oli. Kuu aja pärast kolisin suveks maale ja minu äraolekul oli veel 20 kilovatti voolu kulutatud. Mingeid muid märke, et keegi oleks vahepeal majas käinud, ma ei leidnud.

Peale nende müstiliste juhtumite esinesid pimedatel sügisõhtutel vahel ka nägemisviirastused. Ja ainult minu suvila juures. Naabrid neid omas kodus ei näinud, aga minul külas olles kohtusid nemadki veidrate nägemustega. Ükskord nägin läbi pimedada sauna eesruumi vasakult paremale hõljuvat roosat palja peaga vanamehe nägu, ükskord ainult suuri inimsilmi. Tavaliselt olid need näod moonutatud nagu mõnes muinasjuturaamatus kujutatud nõidadel: suured ninad, lapergused kõrvad. Tegemist ei saanud olla surnud inimeste vaimudega, sest nad nägid nii veidrad välja.

Nende korduvate nägemustega olen ma aastate jooksul juba nii harjunud, et nad ei sega mind enam. Pean neid küll mõistatuslikeks nähtusteks, kuid tean, et nad ei soovi ega tee mulle halba.

KOMMENTAAR: AMINA IIRIMAALT

Sirvisin selle loo mõned päevad tagasi silmadega läbi ega pööranud detailidele suuremat tähelepanu. Teisel lugemisel jälgisin kõike aga sügavuti.

„Allahi kivi tõi kummitused majja“ on julge pealkiri, mis on kirja pandud ilma eelneva korraliku uurimistöötä. Kivid on loomulikult Allahi looming, aga olen täiesti kindel, et siin on nool suunatud sellele „kohalikule legendile“, mille järgi Allah olevat tolle kivi sinna randa visanud, et demonstreerida oma kõikvoimsust. Inimesed lasevad fantaasial lennata, tuues lagedale taolisi mõtteavaldusi. Minu pea seda „legendi“ ja selle kivi „müstikat“ vastu ei võta, kui nüüd isiklikule tasandile minna. Jah, Allah on Kõikvõimas, selles pole kahtlust, aga Allah ei ole mitte mingil juhul ainult araablaste Jumal. On olemas ainult üks Jumal, kes lõi universumi ja kogu inimkonna.

See lugu ei suuda minus erilisi emotsioone tekitada, jääb korraks hõljuma ja haihtub. Ei usu, et kuidagimoodi saaks see kivi nende juhtumite põhjustajaks olla. Paneb mõtlema, kas mitte kõik seal toimunu väljamõeldiski pole. Minu skeptilisus võidab, sest mul ei ole juttude „põhjustajale“ võimalik häält anda. Kui aga juhtubki tõsi olema, et neil veidratel juhtumistel on tõepoisi all, siis tegemist on hoopis džinnide, mitte kummitustega. Kes on kummitused? Need on kodukäijad, keda arvatakse olevat surnud inimeste hinged. Islamiusuline ei saa seda teooriat uskuda, sest taolisel ajal puudub meie jaoks tõestus. Küll on meid aga teavitatud džinnide olemasolust, kes on Allahi loomingi suutsa tuleleegist.

„Ma lõin džinnid ja inimkonna Minu ülistamiseks.“ (Koraan, 51:56)

Usklike ema Aiša (radia Allahu anha) edastas: „Prohvet (salla Allahu aleihi wa sallam) ütles: „Inglid on loodud valgusest ja džinnid suitsuta tuleleegist ...“ (Sahih Muslim)

Majas elaja on mitte-moslem, nii et džinnidel on lõbu laialt: kodus ei ole kuulda Koraani retsiteerimist, keegi ei palveta; seega jäävad nad sinna suure tõenäosusega püsima. Maja on vee ääres, metsa sees, mis on džinnide üheks meelispaiaks. Nad on leidnud tolles majakeses omale kodu ning endid sinna ilusti sisse seadnud ja annavad nüüd endast märku. Nad on rohkemakski suutelised.

Ja Kõikvõimas Allah teab paremini.

Moslemipäevikud

MOSLEMINA EESTIS JA SOOMES - 2

Kartsin esialgu, et ma jään ilma sõpradeta ja üksi täiesti, sest kui mu nn. eelneva elu sõbrad kuulsid, minu pöördumisest, siis paljud enam ei tahtnud või ei julgenud või ei viitsinud enam minuga suhelda, aga ma ei olnudki eriti kurb selle üle, sest need kes olid mu tõelised sõbrad, nemad on mul alles ja kunagi kuhugi ei kao, nendega saan ma rääkida ka oma uuest elust ja nad kuulavad mind ja on minu üle rõõmsad.

Soomes mul eriti palju sõpru pole, aga tänu mošeele, kus ma käin ja Imamile kes ütles mulle, et ma ei pea muretsema, et mošeesest leian ma endale kindlasti palju uusi ja häid sõpru ja Allah aitab mind kindlasti, ei tunne ma ennast enam niiväga üksikuna. Sama on ka siis kui sõidan Eestisse. Minu tütar ütles mulle, et: "Ema, kas Sulle ei tundu, et islam on hea filter, mis selekteerib selgelt ära minu jaoks, kes oli minu sõber päriselt ja kes mitte". Mulle tundub, et tal on õigus.

Kui ma käisin esimest korda Eestis mošees, siis ma samuti veidi kartsin, kuigi kodulinna seinad toetasid. Ja nagu hiljem selgus, taas täiesti põhjusetta. Eesti mošee erines sellest Soome mošeesest sellepärast, et siin oli Islami keskuse ja mošee päralt terve maja, mis on mahukas, suur ja hästi valgustatud, majja sisenedes tekkis väga mõnus turvaline ja kodune tunne. Eriti meeldivaks tegid aga mošees viibimise sealsed õed-vennad, kes mind vastu võtsid

ja tervitasid, kui ma esimest korda külastasin neid. Mulle tutvustati tervet keskust otsast kuni lõpuni, kingiti mitu islamit tutvustavat raamatut, mida ma ka olin juba ammu igatsenud. Lõpuks aga vestles minuga Imam, kes saabus mošeesse just siis kui olin juba veidi tutvunud ümbruse ja inimestega. Ma olin väga õnnelik, et ma leidsin ennast kohast, kus olid soojad ja sõbralikud inimesed, kes leidsid oma toimetuste ja tegemiste juurest aega mind ära kuulata ja minu päris paljudele küsimustele vastata. Olin rõõmus selle üle, et sain oma emakeeles rääkida Imamiga ja tema käest oma küsimustele vastused, sest kuna ma olin siis veel täitsa nõ. uus islamis, siis oli mul loomulikult talle varuks terve suur hulk küsimärke. Mul oli võimalus juba samal päeval tutvuda ka kohalike õdedega, kes kutsusid mind koosviibimisele, kus seletati lahti koraani ja jagati õpetust islamist ja araabia keelest. Siinkohal pean kindlasti ära mainima selle, et esialgu on loomulikult keeruline kõike mõista ja seletustest aru saada, aga oli meeldiv kogeda, et kui ma ei saanudki millestki kohe aru, siis võeti vaevaks selgitada mulle mõte põhjalikult lahti, kuni ma sain sellest lõplikult aru. Seda soovi ja tahtmist selgitada võõrale inimesele lahti sügavaid mõtteid ja seletusi, mis loomulikult vajavad aega ja süvenemist, olen ma kohanud ka Soome mošees ja samuti ka mu sõber Alžeerias on selles osas väga kannatlik, oskab kuulata ja leiab aega vastata ja süveneda. Väga meeldivaks ja suureks üllatu-

seks, mille kohta võib öelda inglise keeles väljendades "cherry on the top" oli aga see, et Tallinna mošees tutvusin ma ühe moslemi õega, kes minu suureks üllatuseks, kui kuulis et ma olen igalt poolt otsinud võimalust leida eesti keelset koraani ja selle lootuse juba kaotanud, kuna neid on nii vähe, lihtsalt kinkis mulle selle! Sellist kallist kingitust ei oleks ma iial osanud oodata.. Olen talle selle eest kuni elu lõpuni ääretult tänulik ja olgu Allah talle armuline. Kui ma lahkusin mošees, siis valdas mind selline mõnus õnnelik tunne ja omamoodi seesmine rahu, mis oli kergelt segunenud tuhande mõttega, mis mu peas tiirles. Täna sin Allahi ja Muhmedi, ning kõiki teisi, kes mind olid valgustanud ja ukse avanud islamisse. Oli tõesti väga kosutav käia kodulinnas mošees ja kohtuda siinsete moslemitega.

Õnneks on mul alati võimalus naaseda nende kahe toreda linna kodustesse mošeedesse, soojade ja sõbralike õdede ja vendade juurde, kelle seltsis mul on au ja rõõm alati viibida, kes õpetavad ja toetavad mind, ning on suur osa minu elust.

Minnes Eesti mošeesse juba teist korda ei olnud mul "põues jänest" enam, läksin sinna rahuliku südamega ja oli taas suur rõõm kohata juba tuttavaid nägusid. Samas aga tutvusin ka uut õdedega, keda eelmine kord ei kohanud. Seekord oli minu jaoks uus üllatus, kellegil oli sündinud poisslaps ja kui ma tulin mošeesse, siis tundus kõik kuidagi ärevil ja pidulik. Alguses ma ei saanud üldse aru, mis on juhtunud ja mis toimub, kuna ma ju ei tunne veel hästi moslemite kombeid ja traditsioone. Jõudsin kohale just siis kui õdede koosistumine oli lõppemas ja mul õnnestus osa võtta araabia keele õpetuse tunnist, mida juhendas Imami abikaasa. Kuna olen häälestanud ennast viimasel ajal õppimise lainele, siis oli mul loomulikult väga hea meel, et selline hea võimalus mul tekkis. Mulle meeldis, kuidas meid õpetati, ma pean silmas seda just kuidas meid õpetati, sest olin käinud ka Soome mošees õppimas veidi keele tunnis aga seal oli loomulikult mul raskem aru saada, kuna nad olid juba palju edasi liikunud ja kaugemale jõudnud, ning õppida uut keelt teise, mitte emakeele vahendusel on palju raskem, aga ka õpetus meetod ja tempo istus mulle Tallinna Islami Keskuses paremini. Selline hea ja rahulik, ei kiirustatud ja õpetaja ei liikunud oma jutuga enam edasi, kui oli veendunud, et kõik olid asjast aru saanud. Kuna ma olen sellise ise-loomuga inimene kes mõtleb nii, et kui midagi teha, siis juba kohe hästi, kui et hiljem kõmme korda vigu parandada või jätta asi ebaselgeks, nii et mulle väga meeldis see araabia keele tund. Loodan, et mulle annab Allah võimaluse ka edaspidi võimaluse külastada neid loenguid ja tunde, kahju ainult, et saand seda teha suhteliselt harva, sest praegu elan ma ju Soomes.

Kui keele tund oli läbi, siis tuli aeg uuesti palvele minna ja peale palvet pakuti kõigile süüa ja juua kuna oli ju sündinud laps. Ma ei teadnudki ennem, et sellisel puhul lapsevanemad pakuvad kõigile mosees olijatele lambaliha, mis oli väga maistvalt valmistatud. Omaasrust tulin ma palvetama ja õppima aga suureks üllatuseks leidsin ennast lausa peolt.

Taas sain ma tuttavaks paljude uute ja meeldivate õdedega, kes rääkisid mulle palju huvitavat ja õpetliku islami kohta ning kelle käest sain ma palju teada asju, mis olid minu jaoks natuke segased.

Kui tulin uuesti Soome, siis esimesel võimalusel läksin mošeesse, ning kohtasin siinse Imamiga ja siinsete mos-

lemi õdedega. Ega eriti suurt vahet ei ole, kas käin ma Tallinna mošees või Helsinki mošees, alati on peale seda külastäiku mul hea meel ja rahu valdab minu hinge, sest mind võtavad vastu alati õnnelikud ja sõbralikud inimesed, alati on võimalus õppida midagi uut ja vajalikku, alati lahkudes mošees oma tavaelu juurde, võtan kaasa hea tuju ja tunde.

Kohtusin ühel õhtul metroos ühe Afganistaanist pärit koraani, araabia keele ja pärsia keele õpetajaga. Ta kutsus mind ühel laupäeval oma koju külla, kus elab nende pere, ütles, et neile tuleb sinna palju moslemi õdesid sellel päeval ja koos istutakse ja loetakse koraani ning palvetatakse. Mõtlesin, et ma lähen, sest kahjuks ei ole mul veel moslemi õdedest sõbrannasid, kellega koos aega veeta, nii et see oli võimalus tutvuda uute inimestega ja samuti võimalus tutvuda uute teadmistega. Kui ma jõudsin laupäeval kokku lepitud aadressile, siis mulle avas ukse üks väike ja värvikalt rietatud afgaani naine, kes naeratas mulle juba uskel ja kui ma olin uksest sisse astunud, siis üllatas mind see, et terve korter oli täis rahvast. Oli naisi ja lapsi ja kõik olid kuidagi väga elevil ning rõõmsate nägudega, mind võeti vastu väga viisakalt ja suurte kallistustega, pakuti teed ja jäätist, ning puistati üle küsimustega, kes ma olen, kust tulen ja kuidas ma jõudsin islamisse. Seal olid kõik afganistaani rahvusest naised, kes õnneks rääkisid soome keelt, nii et oli võimalus suhelda. Kuna afganistaanlastel Soomes ei ole veel oma mošeed, siis nad kogunevad üksteise juures kodudes igal laupäeval. Minu jaoks oli Afganistaan kaugel ja võõras, veidi tulise taustaga maa, millest ma mitte midagi suurt ei teadnud. Sellel laupäeval aga sain ma hea kogemuse sellest rahvusest, nende traditsioonidest ja tavadest. Nad olid kõik väga sõbralikud ja eriti noored tüdrukud, kes olid umbes 20 aastased. Minuga hakkas pikemalt vestlema üks 19 aastane tütarlaps, kes oli seal koos oma emaga ja väikese vennaga. Ta ütles, et neil on suur pere ja nad elavad juba 7 aastat Soomes, rääkis imehästi soomekeelt ja pakkus mulle lahkelt abi araabia keele õppimisel. Siis aga sain ma teada et nad kõik on shiidid (vabandust, kui selle sõna valesti kirjutasin), olin ennem natuke kuulnud sellest, aga ei olnud ise kokku puutunud. Kui tuli palve aeg, siis ma olin natuke segaduses, sest nemad palvetasid hoopis teisiti ja ka nende tavad koraani lugemisel olid teistsugused. Ma ei osanud kohe kuidagi reageerida, kuna ma ei teadnud, mida ma nüüd siis tegema pean. Kuna aga ma juba olin siin ja minu vastu oldi väga sõbralik ja kuna ma ei olnud kunagi kokku puutunud afganistaanlastega ja shiididega, siis leidsin et on hea tuvuda ka tesitmoodi tavadega ja kommetega, et lihtsalt teada missugused need inimesed on ja millega nad tegelavad, missugused on nende eluvaated ja mõtted. Igatahes oli see ikkagi väga tore õhtupoolik, mille jooksul mul oli võimalik õppida tundma jälle midagi uut ja lugeda tervelt mitu lehekülge koraani läbi, mida siin lahti ei seletatud, vaid lihtsalt istuti põrandal pehmel vaibal ja loeti suure häälega ette, küll araabia keeles, aga kuna minul oli kaasas eesti keelne Koraan, siis sain ma lugeda samal ajal nendega ja oma emakeeles. Helsinki Islami keskuse Imam küsis mult Eesti mošee kohta ja oli huvitatud külastama Eestit, et sõlmida sõprusdemeid kahes erinevas riigis elavate moslemite vahel, et oleks võimalus tutvuda siinsetel vendadel ja õdedel ka Eestis elavate moslemitega ja usun et peatselt ta külastab Tallinna mošeed. Minu arust on tal väga tore mõte, ei oska veel öelda, mida arvatakse sellest Eestis aga usun

et sellesse suhtutakse positiivselt. Igatahes järgmine kord, kui külastan Tallinnas asuvat mošeed, siis kindlasti on mul võimalus selle kohta küsida ja uurida kohalike arvamust.

Olen olnud moslem väga lühikest aega, aga selle aja jooksul on minu elu kardinaalselt muutunud, olen oma väiksemad ja suuremad kogemused moslemina saanud kahest riigist ja suhelnud paljudest rahvustest inimestega, mis on mulle andnud palju huvitavaid ja kasulikke teadmiseid, väga head positiivset ellusuhtumist ja ma olen õnnelik, et mu elul on mõte, suund ja eesmärk, mida jagavad paljud väga targad ja toredad inimesed.

Mul ei ole kogemusi Eestis moslemina elades käia tööl ja olla sõprade ringis, kuna ma praegu käin seal siiski harva aga Soomes minu tööjuures kolleegid suhtuvad minusse küll väga mõistvalt ja isegi tihti küsivad minult mõningaid asju islami kohta ja tahavad teada minu, kui moslemi arvamust elulistest ja tööalastest küsimustest, millele aga ma esialgu väga hästi vastata ei saa, siis ma uurin tavaliselt Imamilt vastuseid ja olen hiljem kolleegidele vastanud. Kuna aga ma töötan sellises kohas, kus mul tuleb teenindada kliente ja palju suhelda inimestega, siis ei saa ma kahjuks mitte kuidagi kanda moslemi naisele kohaseid riideid, kuigi ma püüan riietuda ligilähedaselt aga näiteks peakate ei tuleks kõneallagi, sest vastasel korral pean ma tööst loobuma, see on mulle veidi stressi tekitav ja ma alles olen selle probleemi lahenduse otsingul, kui kellegil on ettepanekuid või nõuandeid, siis need on teretulnud, oleksin tänulik.

Tänaval aga on Soomes võimalik täiesti rahulikult olla see kes oled, sest siin on inimesed harjunud väga paljude erinevate rahvustega ja inimestega, keegi ei tülita ega ei teki situatioone, kus tuleks hakata oma riietumis taba lahti seletama, aga Eestis on minult paaril korral siiski avalikus kohas võõraste inimeste poolt küsitud, et miks ma eestlasena niimoodi kummaliselt riietun, ilmselt tuleb see ehk sellest, et Eestis veel ei ole moslemeid eriti palju ja täna va pildis meid eriti tihti ei kohta. Õnneks ebageeldivaid kogemusi sellega seoses pole olnud kummaski riigis ja üldiselt on siiski pigem natuke võõrastav, kui halvustav suhtumine.

Seda ma veidi karstin, enne kui islamisse pöördusin, et äkki tekivad mingisugused arusaamatused tänavatel ja avalikes kohtades, sest tean eesti inimese skeptilist suhtumist mitte tavapärasesse, aga on hea meel tõdeda, et tegelikult siiski mingit probleemi pole.

Kuna islami usust ja traditsioonidest teatakse ikkagi suhteliselt vähe ja suur osa varjutatud informatsiooni saab

meedia vahendusel, siis sellised väikesed kartused, ma arvan, tekivad igal "rohelistel" moslemil, nii ka minul. Tänameks on need väikesedki kartused minust juba ammu kadunud.

Olen mõtisklenud selle üle, et Soomes on väga paljudes kohtades mošeesid, ka väiksemates linnades, aga minu teada Eestis on vist küll vaid üks mošee, et kui muudes Eesti linnades peaks leiduma moslemeid või ehk keegi pöördub tulevikus islamisse, siis on nendel tõesti väga keeruline oma kogudusega suhelda ja saada piisavalt õiget informatsiooni. Loomulikult saab alati sõita Tallinna, aga see ei ole ehk piisav. Mina ise näiteks vajan vähemalt nädalas korra või kaks võimalust käia mošees aga kui seda kodu lähedal ei oleks, siis oleks see suhteliselt keeruline. Leian, et suhtlus teiste moslemitega oleks igale vennaleõele oluline, nii et siinkohal on Eestil veel palju arenguruumi ja ma loodan, et kui tulevikus selline vajadus tekib, siis sellele leitakse lahendus. Inchaallah..

Kindlasti oleks mul kirjutada veel palju, aga esialgu ma arvan, et selleks korraks ehk piisab, järgmine kord, kui tekib uuesti võimalus omi mõtteid teistega jagada, siis usun, et teen seda kindlasti ja loen meeeldi ka teiste elust moslemina...

Minu suureks unistuseks on külastada ükskõik, mis islami maad, et kuulda hommikust athanit, millest ma olen nii palju kuulnud ja kuulanud seda ka internetis aga tahaks ärgata varahommikul, kui aknad on avatud ja kaugelt kostub kutse palvele, Ilmselt on palju õdesid ja vendasid nii Eestis kui ka Soomes, kes ammu juba teavad, mis tunne see on, loodan, et ka minul peagi avaneb see võimalus.

Mõtlesin kaua, kas ma hakkan seda jutustust kirjutama ja kui kirjutasin, siis mõtlesin kaua, kas ma üldse saadan ära, sest ma ei ole kunagi avalikusele omi mõtteid esitlenud, pealegi olen ma nii vähe aega olnud moslem.. Aga lõpuks siiski otsustasin, et ma saadan oma kogemuse kõigile lugemiseks, vabandan kui ma olen millestki valesti kirjutanud või valesti tsiteerinud. Kuna ma veel ehk paljusid asju ei tea, siis loodan et mõistate minu eksimusi. Kirjutasin hästi lihtsalt ja südamest, nii nagu ma tunnen. On kena, et selline võimalus tekkis, jagada kogemusi ja mõtteid teiega. Kohtumiseni Eestis!

Lõpetuseks tahaksin tsiteerida Koraanist üht väljavõtet, mis jäi mulle millegipärast silma: „**Ka inimesed, ulukid ja kariloomad on mitut karva. Tema sulaste hulgast kardavad vaid Jumalat need, kes teavad (tõde). Tõesti Jumal on Võimas ja Andestaja**”. (35:28)

Marge

BAHRAIN

pärlid, palmid ja moslemid

Autor: Amina Bahrainist

Salaam Aleykum Wa Rahmatullahi Wa Barakaatuh..

Palavad tervitused antud hetkel 31-kradisest Bahrainist. On veel hommik ja seetõttu temperatuur ei ole veel „normaalses“ kõrguses. Praeguse aja normaal/keskmise temperatuur on päeval 40 kraadi ümber.

Palavust jätkub, aga Bahrainis puhub pidevalt väike tuul (kuna saareriik), mis seda kuumust leevendab.

Seekord räägin teile jälle sutsu oma elust siin Bahrainis ja ka reisist koju aprilli lõpus. Aga põhiteemaks on Elu-Olu Bahrainis.

Hakkan nüüd igas kuukirjas teile tooma edasi tükikese tõelisest Bahraini elust alustades väga tähtsa teemaga – vaesed, orvud, lesk-emad ja loomulikult ka kirjutan kuidas siin noored „kohtuvad“ ja neid paari pannakse ja kuni suurte pulmadeni välja.

Lisaks teen alates järgmisest kuukirjast väikese lühikokkuvõtte Bahraini tähtsamatest uudistest, et teaksite, mis siin ka toimub ja juhtub.

Minu elu kulgeb siin superkiirusega, sest osalen nii paljudel koolitustel.

Käin araabia keele tunnis 2 korda nädalas, Tajweed-klassis 2 korda nädalas, Tafsiir-klassis 2 korda nädalas, Islami koolitustel 2-3 korda nädalas. Lisaks veel tihe suhtlemine siinsete kohalike inimestega, mitte nagu Soomes, kus peab helistama nädal-kaks ette, et saaksid külastada kedagi jne.

Aprilli lõpul otsustasin sõita koju Soome ja kuna see oli veel tuhapilvega kaetud aeg (lõppfaas), siis otsustasin sõita läbi Kiievi, et juhul, kui lennujaamad kinni, siis maad kaudu saan ikka edasi.

Bahrain- Abu Dhabi sõit kulges väga meeldivalt ja märkamatu Etihad'iga (ainult tund lendu). Abu Dhabis oli ooteaega ca 2-3 tundi ja kui seal endale istekohta otsisin, et oodata järgmist lendu Kiievi (Ukrainean Airlines), siis juba kaugelt märkasin oma reisikaaslasi, kes samuti olid tulemas samale lennule. Sest kella-aeg oli 5-6 hommikul ja reisilt naasvad turistid veel vägagi lõbusas meeleolus.

Lend väljus õigeaegselt ja olin endale reserveerinud aknakoha, et olla seal omas rahu. Selles lennukis olid istekohad 3+3. Lennukisse sisenedes märkasin, et minu koht on juba hõivatud ja seal istub kena noor naine ja tema kõrval selles reas tema sõbrannad ja kõik viimase peale meigitud, superpikkade küüntega ja kena suvise „avatud disainiga“ kleidis. Mina olin veidi tagasihoidlikumas vormis oma hidzaabi ja pükskostüümiga.

Kui ma peatusin selle rea juures ja ütlesin, et minu koht on seal akna juures, siis teatasid nad, et ega ma pahaks pane, kui läheksin istuksin mujale vahikäigu kohale. Ma ütlesin, et olen selle koha broneerinud just aknakoha pärast ja tahaksin ikka omale kohale. Nad kõik kolm vaatasid mind nii põlastava pilguga, mis ütles nii mõndagi ja tõusid kõik vastutahtmist ülesse ja lasksid mind omale kohale.

Alhamdulillah, esmane etapp oli läbitud. Olin õnnelik.

Hakkasime lendama. Lennuk oli puupüsti täis! 90% olid Ukraina esindajad ja max. 10% olid siis mujalt – 1 pere Kuveidist, ca. 10 inimest Hollandist ja mina.

Lennuk oli vägagi lihtne seestpoolt ilma ühegi ekraanita, kust oleks saanud infot, kus lendame, kitsad pingivahed jne. Võtsin kingad jalast, et tunda ennast vabamalt, aga kogu põrand oli külm ja niiske. Ja kui läks aeg edasi, hakkasin külmetama, sest see rõskus, mis oli põrandal ja ka väsimus tegid oma töö.

Lisaks... lisaks mis oli meeletu, oli see, et kogu lennukis oli raske alkoholilõhn (kuna suurim osa inimesi oli juba lennukisse tulles üpris rõõmsas meeleolus) ja loomulikult

serveeriti ohtrasti juurde. See lõhn ajas mul südame pahaks ja ma katsusin magama jääda, et mitte seda tunda. Aga jõudsime just nagu planeeritud Kiievisse ja olin väga väga õnnelik!

Edasi oli minu tee Estonian Air'i check in laua juurde. Kuna pidin pagasi välja võtma Kiievis, pidin ka ületama nõ. piiri, sest pagasiruum oli piirikontrolli taga. Kuna Soome kodanikud saavad viisavabalt, aga peavad täitma mingi ankeedi, siis täitsin kõik korralikult. Ainult üks punkt tõi raskuseid – viibimise eesmärk, koht, hotell jne. Minu viibimise eesmärgiks kirjutasin Borispoli lennujaam 2 tundi. Piirivalveametnik takseeris seda mitu korda ja siis aksepteeris selle.

Ületasin piiri ehk läksin pagasiruumi, kust edasi otsisin Estonian Airi'le check ini lauda.

Kui astusin pagasiruumist lennujaama päristermiinali, siis tundus, et oleksin nagu astunud vanasse Nõukogude aega. Ametnikud, nende riietus, nende käitumine, kogu lennujaam – see oli tükike seda kõike...

Väikestele ootamistele siin seal vaatamata, jõudsin õnnelikult oma sihtpunkti. Kuna järjekord oli pikk ja tegi mitu jõnksu, siis mina oma pagasikäruga olin ka just selle jõnksu sees. Peale mind tulid 3 kenat noort Eesti näitsikut ja nagu mind märkamata läksid minu ette järjekorda, sest seisin nagu selle oma koha kõrval, kuna oli see suur käru koos minu pagasiga. Ja kui saabusime viimasele lõppsiirgele, võtsin oma õige koha, ehk seisin omale kohale. Üks näitsikutest ütles teistele minu kohta, et mida see oma rätiga siia meie ette poeb. Pöördusin ümber ja ütlesin, et see rätiga on seisnud enne teid järjekorras ja te tulite peale mind. Nad olid üpriski üllatunud, et see rätiga .. räägib eesti keelt...

Igal juhul sain oma pagasi ära antud ja leidsin ennast istumas Estonian Airi lennukis. Olin väsinud, nälgane kohutavas peavalus AGA rõõmus, et kõik ilusasti läheb plaani-

kohaselt.

Olin juba välja vaadanud menüüst, et võtan ühe suitsulõhe kolmikleiva ja joon tomatimahla. See menüü mõttes, jäin ootama starti.

Juba öeldi, et palun kinnitage rihmad.. stardime peatselt. Olin nii õnnelik! Aga minu õnn oli üürrike! Vaikus, vaikus.. ei starti ei miskit.. ootus, vaikus.. 30 minutit.. jne. Kuni teatati, et start viibib, kuna ootame 2-3 kodanikku, keda saadetakse maalt välja, kes olevat rikkunud viisarežiimi ja meie lennuk ei välju enne, kui need 2-3 kodanikku on meie pardal.

Seda ootust jätkus 2 tundi...

Aga olin nii õnnelik, kui lõpuks see oodatud mootori mürin hakkas.. Unistasin oma väikesest soolasest ampsust ja ja ja.. kui lõpuks stjuardess minuni jõudis, ja edastas talle oma soovi, siis teatas ta mulle, et ei miskit soolast pole pardal.. ei midagi peale soolapätklite... Minu unistused purunesid....

Tallinna jõudes oli mul sõbranna vastas ja läksime hotelli „Susi“ kus olin broneerinud endale toa. Pakid tupp ja ruttu sööma, sest olin tõesti nälgane...

All restoranis istudes vaatasin aknast välja ja nägin hobustega politseid ja palju rahvast. Selgus, et oli just Jüriöö aastapäev ja pidustused hotell „Susi“ vastas olevas Jüripargis. Nii sain ka osa Jüriöö pidustustest.

Peale seda läksin üles oma tupp, sest olin magamata juba ühe öö ja kogu see kirev reis jne. Olin nii üleväsinud ja vaevlesin veel eriti pahas peavalus ja ei suutnud magama jääda pikka pikka aega.

Ja siis juhtus midagi omapärast – ma ei tea siiani, kuidas see oli võimalik! Aga kui olin omas voodis pikali ja ootasin und... kuulsin järsku *Adhani*... Kuulsin seda nii selgelt... Tõusin istukile, et kontrollida, kas see on tõesti võimalik. Ja ka istukil olles see jätkus see *Adhani* kutse.. See oli midagi seletamatut minule aga andis väga hea ja sooja ja kindla tunde...

Sub-haan ALLAH

Ja nüüd põhiteema juurde... Elu-Olu Bahrainis...

Alustan väga tähtsa teemaga – orvud ja lesed Bahrainis. Viibisin 27.05 uue projekti avamisel. Nimelt avati Leskede Abistamise projekt.

See toimus pidulikult Islami Ühingu saalis ja kohal viibis ka sheikha Kuninglikust perest, kes pakkus enda poolt väikest suupistet ja teed/kohvi.

Alguses oli lühike kokkuvõtte selle uue sektsiooni plaanidest ja eesmärgist. Siis näidati väike filmilõik mõnede eriti raskes olukorras olevate perede elust ja siis juba avati näitusmüük, kus esines kohalik naisrühm kohalike lauludega. Müüjateks olid lesknaised, kes olid ise valmistanud kas mingeid riided, korve ja muud käsitööd ja lisaks veel palju küpsetisi ja toitu. Kohal olid ka mõned orbudest lapsed, kes olid riietatud värvikatesse Bahraini rahvusriietesse.

Nüüd lühidalt sellest organisatsioonist, mille kaudu kõik see töö tehakse.

See organisatsioon on: Bahrain Islamic Society (Bahreini Islami Ühing)

See on esimene ja vanim Islami ühistu Bahrainis. Praegusel hetkel on kokku kolm vastavat ühingut, aga see ühing on puhtalt Bahreini oma ja hoolitseb ainult Bahreini kodanike eest.

See ühing rajati 1979 aastal Al Mahmoodi pere poolt. Selle ühingu rajajaks ja juhiks on tuntud Emeriitus Professor

ja teadlane Dr. A. Latif Mahmood AL Mahmood.

Ja selle ühingu katuse all hakati esimest korda õpetama ametlikult Tajweedi. See ühing korraldas see aeg kõike Umrah- ja Hajji reise.

See ühing aitas üles ehitada mosheesid Bahaini. Alguses oli neid igas suuremas kohas ainult 2-üks oli sunni ja teine shiitidele.

Selle ühingu eestvõtmisel ehitati Bahraini üle 35 moshee ja mosheedele on antud tuntud Profet Muhhamad (*salla Allahu alaihi wa sallam*) kaaslaste ehk sahaabade ja ka tätsate naiste nimed Islamis.

Selle ühingu kaudu abistatakse vaeseid, orbe, leski.

Selle jaoks on rajatud seksioonid, mis tegelevad kõige eelpool mainituga.

Nüüd lähemalt orbude seksioonist:

Seda tööd on hakatud tegema juba 1974 aastast, aga 1982 aastal juba eraldi seksioonina. Selle seksiooni rajaja on olnud Jassim Al-Mohannadi.

Tema alustas põhjaliku uurimistööga, ehk käis läbi kõik pered ja paigaldas nende reaalse olukorra ja selle põhjal tegi kokkuvõtte, kuidas neid saab aidata.

Kogu abi seisneb selle uurimuse põhjal saadud reaalse-tele andmetele.

Antud hetkel on Bahrainis 550 Bahraini enda orbu ja ca. 1200 muust rahvusest orbu.

Nende orbudega ja nende lesest emadega töötas see seksioon kuni käesolevani.

Nagu eelnevalt mainisin, on nüüd avatud eraldi Leskede Seksioon.

Selle seksiooni eestvedajaks on olnud algusest peale tubli naine Badria Mohammed Al-Mahmood.

Selles seksioonis on 10 töötajat, kes käivad kodust kodusse tehes uurimistööd nende perede reaalsest olukorrast ja sellepõhjal siis määratakse abi. Olukorda kontrollitakse igal aastal uuesti.

Eeldused saada toetust ja abi on see, et selle pere sissetulek ei ületa 300 Bhd (600 € kuus).

Abi, mis neile osutatatakse on järgmine:

- Lesest emale igakuine toetus 20 Bhd (40 €)
- Igale lapsele kuni täisealiseks saamiseni 55 Bhd kuus (110 €)

- Lisaks koolitarvete abi, pühade ja muude tähtpäevade puhul lisa-abi
- Abistamine koolitusel jne.
- Umrah reisi korraldamine ja palju palju muud.
- Abiraha ka ülikooli või muu ametkooli sisseastumisel.

Leskede seksioon avati seoses sellega, et aidata neid naisi, kes on kaotanud oma abikaasa ja jäänud üksi oma lastega ja aidata neil edasi elada oma elu.

See seksioon korraldab leskedele mitmesuguseid kursuseid, nagu:

- Ellujäämise õpetus ehk kuidas antud olukorras hakkama saada
- Mitmesuguseid muid koolitusi, et lesknaised saaksid mingi ameti ja oskuse
- Aidatakse kaasa, et avada oma väike business, et saaksid ise osaleda oma heaolu ülesehitamisel
- Naised, kellel on kõrgharidus, aidatakse leida nende haridusele vastav töökoht jne.

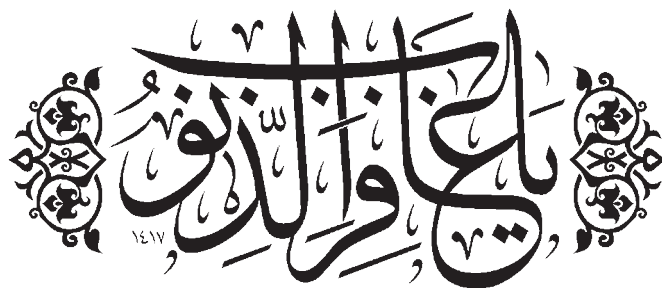
Loomulikult toetavad nad materiaalselt igat seda tegevust.

Üheks selle abisaamise tingimuseks on ka see, et naised ka ise osaleksid selle ühingu töös, mida nad ka heameelega teevad, sest see on koht, kus nad kohtuvad teiste samas olukorras olevatega ja saavad jõudu ühise eesmäri nimel.

Vestlesin sellel avamistseremoonial nii mõnegi leseks jäänud emaga, ja mis torkas kohe silma oli see, et nende suhtumine ellu on nii positiivne vaatamata kõikidele nendele raskustele.

Üheks positiivsuse põhjuseks on see, et nad ei ole üksi enam koos oma muredega vaid nad tunnevad, et nad on palju tugevamad kasvatades oma lapsi ja nad saavad olla kasulikud oma tegevuse/töoga ka teistele abivajajatele ja nad tunnevad, et ka nemad olles jäänud üksi, on jälle täisväärtuslikud aktiivsed Bahraini naised!

*Alhamdulillah Alhamdulillah Alhamdulillah
Ma' as-salaamah,
Amina Bahrain*

Piltidel: (ülalt vasakult paremale vaadates) Badria Mohammed Al Mahmood, Lapsed Bahraini rahvusriietes Leskede Sektsiooni pidulikul avamisel, ledest naised, kes on leidnud jälle oma koha elus ja osalevad aktiivselt sektsiooni töös, rajaja ja juhataja Dr. A. Latif Mahmood AL Mahmood, lesknaine koos tütrega Islami Ühingu laua taga, laulugrupp.

MINU MAROKO

ehk maailma teistpidi vaatamise õpik.

PESUMASIN

Enamik Maroko naisi on pesumasinad. Ei, ma ei tahtnud öelda, et enamikul Maroko naistest on pesumasinad. Täpselt nii on, nagu kirja sai: enamik Maroko naisi on pesumasinad! Ka mina – küll pisike ja äbarik, mõne väga algelise mudeli vääriline, kindlasti mitte suure trumliga automaatpesumasin, aga siiski.

Iseenesest ei ole käsitsi pesu pesemises ju midagi ime-likku, kuna meie Eesti esiemadki pesid oma pesud kõik käsitsi, aga filmi või raamatu põhjal fakti konstateerimine ei ole sugugi sama kui selle sees elamine.

Pesu korjatakse meil suurde kollasesse pesuvanni, mis on pisikeses kolakuuris katuseterrassil. Nii viin sinna oma ja Mustapha pesu ka mina, kuni ühel hommikul ülemisele korrusele minnes kuulen katuselt veesolinat ja plärtse. Soho, mis seal siis sünnib? Uudishimu hiivab mind üles. Eredas päikesevalguses ei seleta silm kohe täit pilti. Tajun vaid, et terve katuserass on vett, rahvast ja mingit ki- revat ollust täis. Kui silm juba veidi seletama hakkab, tai- pan, et vett on, inimesi on, kuigi vaid kaks – Tata ja Najat – ning see ollus, mida ma, päiksekiir silmas, kohe tuvas- tada ei suutnud, on pesu. Siin on valget pesu ja tumedat pesu, taevasinist, mererohelist, purpurset ja apelsinikar- va pesu, lillelist, triibulist, laigulist ja täpilist pesu, terve katusetäis pesu! Punastest kahhelkividest põrand ei pais- ta selle alt väljagi. Isegi lumivalgeks krohvitud äärismüür on pilla-palla pesu täis, justkui oleks vann plahvatanud ja kogu oma sisu mitmete meetrite raadiuses laiali pai- sanud.

Tata käised on nii üles kääritud kui vähegi võimalik. Ta kükitab hiigelsuure pesupali ees, millesse on torgatud veelgi hiiglaslikum pesulaud, ja hõõrub pesu nii, et vah-

tu on nii palis kui ka meetri raadiuses pali ümber. Najatil on veidi tagasihoidlikumates mõtudes kauss, kus hulga vähem vahtu, ja ta ise töötab ka vähemat energiat raken- dades – tema ülesandeks on pesu loputamine ja ülesri- putamine. Nöör on juba nirisevaid riideesemeid paksult täis, aga lõppu ei näi sellel pesulaviinil olevat.

Silmanurgast näen, kuidas Tata torkab minu kleidi palisse ja hakkab seda ägedalt vastu pesulauda nühkima. Korra- ga on mul häbi – kui masin peseb, siis võib ju küll teistele oma pesu pesta tassida, aga kui seda peab käsitsi ja veel nii ägedalt nühkima... Punastan ja pakun Najatile, et võik- sin tsentrifuugiprogrammiks olla, see tähendab pesu väänata ja seejärel üles riputada. Ta jääb mulle hämmel- dunult otsa vaatama: „Miks sa pesu väänata tahad? See läheb ju nii täitsa kortsu. Vaata, kui pesu nõõril alles vett jookseb, siis läheb ta ise oma raskusega sirgeks.“ Ahah, tähendab see, et ma neil siin triikrauda näinud ei ole, pole juhus. Jumal tänatud, et taipasin enda oma Kuveidist kaasa võtta. Käärin käised üles ning asun pesu riputama. Varsti ei olegi enam riputamiseks kohta. Müürile? Ahah, ja see pesemata pilla-palla Tata kaussi? Heakene küll...

Suures häbipunas otsustan, et hakkam ise oma pesu pe- sema. Vähe sellest, et mul midagi teha ei lasta, tööd ma neile usinaile ometi juurde ei pea tekitama. Ja minu mee- lest ka ei sobi, et teised peavad näiteks minu aluspesu pesema... kentsakas ju, või kuidas?

Igal juhul hakkam enda ja Mustapha musta pesu oma tuppa ühte kotti koguma. Kui seda on saanud parasjagu, toon katuselt väiksema pesukausi, lasen selle oma vanni- toas vett täis ja tahan pesema hakata, aga pesupulbrit ei leia kusagilt. Säh sulle nüüd salaja tegemist, nii et teised ei näeks!

Lähen Najati käest pesupulbrit küsima. Tema jälle ei saa aru, mida ma tahan, mis pulbrit? Näitan kehakeeles ette. Viimaks mu käli mõistab mind: „Aaaa, tid, sa tahad tid'i saada? Miks sa kohe ei öelnud?“ Mis tid? Mulle tuuakse näha pesupulbripakk, millel seisab suurte siniste tähtedega „Tide“. Jah, just seda, aitäh. Aga pakk on tühi. Tuleb välja, et nagu šampooni ostetakse siinmail vaid pisikeste pakkide kaupa, mida meil ajakirjade vahelt tasuta reklaamproduktidena leida võib, ostetakse ka pesupulbrit üheks korra, pisikesega, nii viis minutit enne pesu pesemist. See pidi odavam olema. Ei tea, kas ka pikemas perspektiivis. Igal juhul täit pulbripakikest majapidamisest ei ole, kuna täna pesu ei pesta.

„Aga miks sa oma pesu pesta tahad? Kas meie pestud ei ole küllalt hea?“ Vaevu suudan selgeks teha, et ma ei põlga mitte nende pesemist, vaid neile töö juurde tegemist ja otsustasin seega ise oma ja Mustapha pesu pesta. „Noh, kui sa just nii arvad,“ soostub Najat viimaks, kuigi näen, et vastu tahtmist.

Tata uurib nagu alati väga abivalmilt kõrval, kuigi sõnakestki meie jutust aru ei saa. „Šnu, šnu? ... Või meie mini tahab ise pesu pesta? Jumala eest, no milleks siis Tata on? Kallike, jäta nüüd jutt! Sina oma pisikeste valgete kätega...“ Teen tähtsa näo pähe ja palun Najatil Tatale tõlkida, et minu pisikesed valged käed oskavad nii mõndagi. „I'm a woman of many skills!“ nagu öeldakse. Tata vaid muigab, võtab köögikarbist raha ja läheb välja... mulle pesupulbrit ostma.

Võtan oma ühe-korra-pesupulbripaki ja lähen alla pesu pesema. Noh, esimesel korral ei ole vigagi. Ainult et pesu väänan ma loomulikult välja ja enamik riideid on hiljem vaja üle triikida. Vähemasti on mul triikraud.

Aga mida aeg edasi, seda vaevalisemaks läheb minu pesupesemistseremoonia: juba kolmandal korral on mul selg täitsa haige, kuna mina pesukausi juures niimoodi kükitada ei oska kui Tata ja põlvili ei taha ka vee sees plätserdada, kui riided seljas on. Vahel saab meil vett soojendada gaas otsa, nii et pean kannuga pesu pesemiseks vett soojendama. Loputan külma veega. Ai, küll see on valus! Aga veel valusamad on Tata muiatud pisikesed valged käed, mis pöidla ja nimetissõrme vahelt juba teisel pesukorral pesu väänates puruks lähevad, kipitavad ja kuidagi paraneda ei taha. Kes oleks võinud küll seda arvata? Mustaphal hakkab minust ja minu kätudest viimaks hale ja ta ütleb, et peseb pesu ise, vähemastki kuni mu käed

paranevad või pesumasin majja tuuakse.

Käed paranevad, aga pesumasinat ei ole ikka. Räägin küll sellest Mustaphaga kohe pärast esimest pesuseiklust katusel. Nõuan, et ta oma isaga sel teemal otsekohe vestleks ja see saab ka tehtud, kuid kui küsin, mis isa ütles, kehitab mu mees vaid õlgu: „Isa arvas, et eks ta vaatab seda asja, kui mõnda tehnikapoodi satub. Tegelikult olen ma seda juba ammu mõelnud, kui emagi veel elas, et kuidas küll naised jaksavad... pesumasinad olla. See on ikka üks hirmus raske töö. Rääkisin ka emaga sellest, et miks ta isalt masinat ei palu, kuid ema vaid vastas, et pole selle peale kunagi mõelnud. Seda, mida pole olnud, ei oska ju tahtagi.“

Kui kausis pesu pesemine minule peaaegu üle jõu käib, siis veelgi suurem on minu imestus, kui Tata ühel päeval paki pesupulbrit taskusse lükkab, kolm suurt villast tekki kokku lapib ja need endale pähe tõstab.

„Ja kuhu Tata siis nüüd läheb?“ küsin Najatilt, kes parajasti telekast Egiptuse seebikat vaatab.

„Jõe äärde,“ vastab ta toonil, nagu oleks rahakotti käes hoidva naise kohta öelnud, et too läheb poodi süüa ostma.

„Mis ta nende tekkide ja tid'iga seal teeb?“ ei anna minu uudishimu asu, kuigi aiman kõige hullemat.

„Ah? Eks need tekid ole mustad, vaja puhtaks pesta. Kes neid siin solgutada jõuab.“

Jah, eks tekid lähe mustaks muidugi, kui inimesed ei ole veel avastanud sellist tänuväärset asja nagu voodipesu. Ja Tata läkski. Mina aga mõtlen öudusega, kui hirmus raskeks need tekid muutuvad, kui need on veest läbi imibunud, ning mu pöidla ja nimetissõrme vahelt hakkab millegipärast kipitama.

Mõne aja pärast võtan äia asja ise jutuks. Seletan pikalt ja laialt, kui raske see pesupesemise töö on, näitan oma käsi ja avaldan imestust, kui tugevad käed peavad siinsetel naistel olema. Äi muigab selle peale: „Jah, teil on õigus. Ma ise ei ole elus küll eriti palju pesu pidanud pesema, nii ei tule ma selle peale, et masin võiks olla. Ja seni, kuni naised ei küsi... Paistab, et marokolannad, ükskõik kui kalleid kingitusi nad pulmadeks mehelt ka ei nõua, ei oska hiljem selliseid asju soovida nagu teie, sest väga suur enamik neist elab siiani ilma pesumasinata. Aga kui sellest juba juttu tuli, eks siis mõtleme seda asja.“

Ent mina mõtlen ikka ja jälle, kui väga oleksin pidanud hindama seda, et Kuveiti jõudes ootasid mind seal armsa abikaasa poolt sisustatud korteris nii sõber pesumasin kui ka semu triikraud, voodipesust rääkimata.

1 ar k – „Mis, mis?“

2 ingl k – „Olen mitmekülgsete võimetega naine!“

Niqaabiga Irimaal

Autor: Amina Irimaalt

Jkka ja jälle valdab mind rikas, särav ja lõogastunud tunne. Kuigi majapidamistööd käivad tihtipeale üle pea (mida enam lapsi ja mida suurem elamine või kujutan seda endale ainult ette?), saad ka nende tõttu osa neist põnevatest pingehetkedest. „Trambid jalgu“ ja tahad teha kõike korraga. See surubki sind hetkesse, kus tekib peakohale see karjuv stressipilv, mil näed, et mitte midagi ei jõua ja tohutult palju on veel teha. Kuid mõne aja pärast olukord taastub ja võtad asja rahulikult. Nagu praegu. Vaatad end, oma meest, lapsi ja kodu ning oled tänulik ning lausud *alhamdulillah* ehk tänud ja kiitused olgu Allahile, Ainsale Jumalale, meie Loojale.

Olen naine, tavaline naissoost isik, kes saab ka osa koduperenaiseks olemise rõõmudest, nagu te ise just välja lugesite. Olen täitsa lihtne inimene, vähemalt enda aru mööda, kuigi mõningate veidruse ja hingelähedaste huvidega. Kel meist aga neid ei oleks!

Ehk on vajalik siinkohal mainida, et olen ka moslem. Olen islamiusku, mille küllaltki kaua aega tagasi Eestimaa pinnal täitsa omal vabal soovil vastu võtsin. Kuid kas seda peakingi tähtsustama sest ega islam minust vähem inimest tee. Ühiskonnas, eriti veel Euroopas, kus elan oma elu, jään ma aga silma, püüan neid kurikuulsaid pilke, sest olen massist erinev. Seega, olles moslem, kaetud moslem, ei olegi ma „nende“ arvates normaalne.

Ometigi, olen naine. Emarolli täidan samuti. Mul on tunded. Ja olen tõepoolest inimolend planeedil Maa. Kas tõesti ainuüksi minu uskumus ja riietumisstiil ehk õigemini alati maitsekas islamiriietus nullistab eelmainitu? Kui kummaline on maailm ...

Nõnda siis, saatus on toonud mind Dublinisse, Irimaa pealinna. *Aoi a bhfuil fáilte roimhe!* Siin on ilusalt palju rohelist, millesse võib lihtsalt armuda. Kallab küllaga vihma ja see on omamoodi saareke, kus head ja vead, nagu igalpool mujal. Kuid siia ma tulin, siin ma olen, kuid samas kahtlen, kas tahaksin siin vanadusepäevi veeta. Elan siin rahulikult oma elu, kedagi ei sega. Mis mind aga eristab (koos paljude teistega) enamiku hulgast, on minu näokate. Just nimelt, kannan juurde *niqaabi* ja sõrmkindaid (jah, puuvillaseid). Minu valik. Minu soov. Minu au. Pidin selle kirja panema, sest seesama kate minu näo ees ajabki millegipärast paljude silmad pööritama ja suunurgad mitesobilikult naeratama ja teeb minust „mitte-naise“. Millega olen selle ära teeninud?

Mind jälgitakse kui luubiga ja vahel justkui näidatakse ka rusikat. Avaldatakse ausalt oma arvamust, et kuna elan demokraatlikus riigis, ei ole ma kohustatud seda asjandust oma näo ette langetama. Nii viisi ei olevat ma Irimaal integreerunud, on mulle lausutud, õigemini halvustavalt näkku visatud; tädike aga ise vudis seejärel ees minema, kui tahtsin talle puhtast südamest selgitada sõna „integratsioon“.

Ma olen tõepoolest abi- ja seletusvalmis. Nõnda ei saa minu nahk üldse päikest, leidis üks vanaproua muiates. Andsin talle andeks selle apsaka, sest ega Dublinis päike paistagi Minust ringiga mööda on ka vahva minna, kuigi ma tean, et ei hammusta. Ja üks tundmatu pargis isegi oli nii hoolas ja tuletas mulle usinasti meelde, kui olin sätinud end rohu peale istuma, et elan Irimaal. Saate aru, ma elan Irimaal!

Võiksin seda nimekirja veel jätkata, kuid eelistan peatu-

da. Eelistan pigem „sisse võtta“ seda head, mis rohkete inimeste poolt tuleb, halb pole vajalik ja sellega mulle kahju ei tehta. Vaadake, kui arvatakse, et olen väga ilus oma riietusega ja mind vaadatakse heatahtliku uudishimuga ning tervitatakse suure-laia naeratusega, siis need on asjad, mis mu südant puudutavad ja mu südamele sära juurde annavad.

Kui mu lapse medõde on töötanud Saudis ämmaemanda ja kandnud samasugust musta rüüd nagu seda teen mina, siis mõistab ta mind. Ta viskab austusest oma paljastatud õlgadele jaki, kui oma mehega uksest sisse astun. Ta keerab ukse lukku, nii igaksjuhaks, et keegi kogemata sisse ei sammuks, kuna olen eemaldanud oma näokatte. Ta on teavitanud ravikeskuse kogu meessoost personali, et olen moslem, nagu ka kogu mu pere, ja katan end ning nad ei tohi mind kättpidi tervitama tulla, sest see käib islami tavadele vastu. Ta ütles mulle toorkord, et oleme siin kui suur pere ja meiegi oleme osa sellest majarahvast ning meie usku austatakse.

Tore on tunda lahkust, hoolivust ja mõistmist. Samas aga, ooteruumis pärast oodates, ei saanud minu kõrval istuv 70-ndates iirlanna oma suud enam kinni hoida ja küsis nõudvalt võltsnaeratus näol, kas pean ometi seda loori omale ette panema, ja kas mul ka pikad juuksed on, millele järgnes: „Meie Dublinis ei ole harjunud kaetud naistega“. Irooniline. Inimesed on väga erinevad. Kuid üldiselt toimetab enamik haritud Dublini rahvast omi tegemisi, elavad oma elu ja austavad teisi, olenemata nende rassist või religioonist. See „negatiivne osa“, mida on siiski küllaltki palju, on aga paratamatu. Sellest lihtsalt ei tasu end häirida lasta ja tuleb oma eluga edasi minna. Lõppkokkuvõttes, olen ma ikkagi mina ise. Olen omas elemendis ja see on kõige tähtsam. Ma elan endale ega hakka ootamagi teiste poolt tulevat head. Ja halva tegijatele soovin hoopis tolerantsust. Nende inetu pilk teeb mind lihtsalt tugevamaks, kui nad vaid seda teaksid.

Miks ma siis ennast nõndaviisi „karistan“? See viimane on sõna, mis ei kuulu üldsegi minu mõttemaailma. Lihtne oleks eemaldada oma niqaab ja käia ainult *hidžaabis*.

Sel juhul võetaks mind tõenäoliselt ka üsna inimlikult vastu ja ma oleksid üsnagi „integreerunud“. Kuid ometi ei meeldiks mulle „paljalt“ ringi käia. Ka terve maailma varanduse eest ei eemaldaks ma oma kallist näokatet. Näete, ma hoopis austan end nii, tahan et mind hinnataks minu isiksuse, mitte minu välimuse järgi, ütlen vastuseks. Minu ilu on minu ja ma ei kavatsegi seda kõigiga jagada. Loor ei ole tõkkeks. Ma ei ole vanglas, minu vabadus ei ole piiratud ega tunne end selle kandmisega alavääristatuna. Seda kompromissi ma ei tee, et jätan Euroopas välja minnes oma näokatte koju, et kellegil kolmandal oleks hea meel; et saaks „inimese kombel näost näkku suhelda“.

See tunne, mis mind valdab, kui kannan väljas seda islamiriietust, on ilus. See hinge- rahu, mis täidab su südame, kui allutan end oma Looja käsule ja teen seda Tema nimel, on imelisest imelisem. Seda ei suuda minult keegi röövida.

Miks tahan siis tähelepanu keskpunktis olla?

Kuidas kannatan välja selle halva, mille osaliseks alatihti saan? Näete, nemad annavad mulle seda, mida ma pole palunud. See mind ei häiri ja see halb mind ei pidurda. Niqaab on minu rikkus. Kogu meie elu on katsumus. Kui oled sisemiselt tugev, ei ole midagi raske. Ihkan Paradiisi ning seepärast olengi vastu võtnud selle katsumuse.

Võtnud vastu otsuse end lootada, olen sunnitud paljuga hüvasti jätma, kuid saanud ka vabamaks kui ialgi varem. Kui te nüüd ainult mind mõistaks.

r i -

MOSLEMINA NORRAS

Autor: Iman

Assalam aleikum, kallid õed ja vennad!
Seda enam on mul hea meel teid tervitada, et me kõik oleme meie väikesest Eestist pärit ja kuulume islamisse. Tänu meie ainsale Jumalale, Allahile, subhaana wa ta'äälä, on meie südamed ja hinged õigel teel ja inšaAllah näeme me ühel päeval igavese elu hiilgavat valgust ja tunneme ja näeme oma silmadega seda, mis Allah on meile lubanud. Allah ei murra kunagi oma lubadusi, subhaanAllah! Mul on hea meel teiega oma mõtteid ja tundeid jagada ja seega ma alustan, *inšaAllah*.

Olen pärit Pärnust ja olen ka varem usklik inimene olnud. Kuigi ma pole ristitud üheski kirikus, olen osa võtnud nelipühilaste koosolekutest ja seda pikema aja jooksul. Arvan, et minu jutustus meenutab paljudele enda oma ja on seega võib-olla veidi banaalne, kuid ikkagi on see tõsi, et üheski kirikus, kus olen olnud, pole ma seda tähtsat sammu astunud, et lasta end seal ristida. Selle üle tagantjärgi mõtiskledes arvan, et ikkagi polnud see mu südames täieliku kinnitust saanud ja sellega on mingi nähtamatu käsi mind alati peatanud, et ristida ennast ja täielikult kogudusse kuuluda.

Ainult Allah teab, kuidas ma olen südames temaga vestelnud ja temalt abi palunud. *SubhaanAllah*, Ta on mind alati aitanud ja minuga kannatlik olnud, sest olen ju sama tavaline ja nõrk imineme kui paljud meist. Tänu meie ainsale Jumalale, *subhaana wa ta'äälä*, on mu elu läinud nii, et jõudsin Norrasse, kus minu õde elas juba pikemat

aega. Ta aitas mind töö otsingutel ja andis ajutise eluase-me, kus lastega elada. *Alhamdulillah*, saime suht kiiresti jalad alla ja kolisime lastega juba enda üüritud korterisse. Olin Jumalale väga tänulik; ta aitas mind nagu alati!

Ajapikku tutvusin paari vene keelt rääkiva sõbrannaga; ühel neist oli Afganistaanist pärit sõber, kes oskas ka vene keelt. Tema rääkis meile tihti religioonist, selle reeglitest jne. See kõik oli esialgu mulle suht võõras ja arusaamatu; seda enam, et me keegi ju ei teanud islamist mitte midagi, peale selle, et moslemid on terroristid, *staghfirullah*.

Oli möödunud umbes aasta, kui üks sõbrannadest hakkas Sankt Peterburgi suvepuhkusele sõitma ja siis tekkis mul idee, et kas äkki telliksin ehk Koraani tõlke vene keelde!? Olin lihtsalt uudishimulik – nii palju oli sellest ju kuulnud! Tagasi tulles tõi sõbranna mulle kingituse – see oli Koraani tõlge vene keelde!

Kuna ma ise olen poluvernik ja õppisin vene koolis, siis oli see Koraan minu emakeeles ja vägagi arusaadav. Kui arvestada seda, et olin Piibli lugemisega tegelenud juba aastat 10 tagasi ja et Piibel oli mu lauaraamat, siis Koraani lugema hakates tuli nii palju tuttavat ette – olin väga üllatunud!

Islam ei ole tekkinud tühjale kohale, vaid on järg varematele sõnumitele, mis on saadetud juutidele ja kristlastele (46:12, 5:46), kinnitamaks eelnevaid sõnumeid ja parandamiseks inimeste tehtud vigu (3:3-4). Koraanis on kirjas, et Jeesus (*as*) kuulutas oma järgijatele Prohvet Muhammedi (*saws*) tulekut: „Ning kui Jeesus Maarja poeg ütles: „Oo,

lisraeli lapsed, tõesti, ma olen teile (saadetud) Jumala Sõnumitooja, kes kinnitab Toorat (mis on tulnud) enne mind ning annab edasi hea uudise Sõnumitoojast, kes tuleb peale mind ning kelle nimi on Ahmad.“ Kuid kui ta tuli nende juurde selgete märkidega, ütlesid nad: „See on kindlasti nõidus!“ (Koraan, 61:6) Jeesus (as) ise on islamis üks suuremaid prohveteid ja Jumala ime, kuna ta loodi vaid emast, ilma isata. Moslemid austavad teda väga. Koraanis on Jeesuse (as) nime mainitud viis korda rohkem kui Prohvet Muhammedile (saws) oma, näiteks 2:87, 3:45, 4:171, 5:46 ja 6:85.

Koraan on viimane sõnum inimkonnale. Kõik eelnevad sõnumid on olnud vaid teatud inimgruppidele – näiteks Jeesuse (as) sõnum vaid „lisraeli koja kadunud lambukestele“ (Matteuse evangeelium 15:24), kuid Koraan, mille Jumal saatis Muhammedile (saws) on mõeldud kogu inimkonnale.

Lugedes Koraani läbi, tundisin veel vajadust kinnitada ise endas seda, et see tõesti on nii. Palvetasin ja küsisin Jumalalt abi ja juhatust ja umbes aasta peale seda tegingi selle tähtsa sammu öeldes šahaada! See juhtus 27. märtsil 2007, *alhamdulillah*.

Loomulikult, kõiki reegleid ei õnnestunud korruga ka täita, *Allahu rrahmaani rrahiim*, see võttis aega, kuid ühel päeval hakkasin ka rätikut kandma ja muutsin oma riieustiili. Palvete lugemisega käis ka üles- ja allamäge ja araabia keeles palvetama õppimine võttis palju aega, aga meie Jumal on armastav ja kannab hoolt meie eest

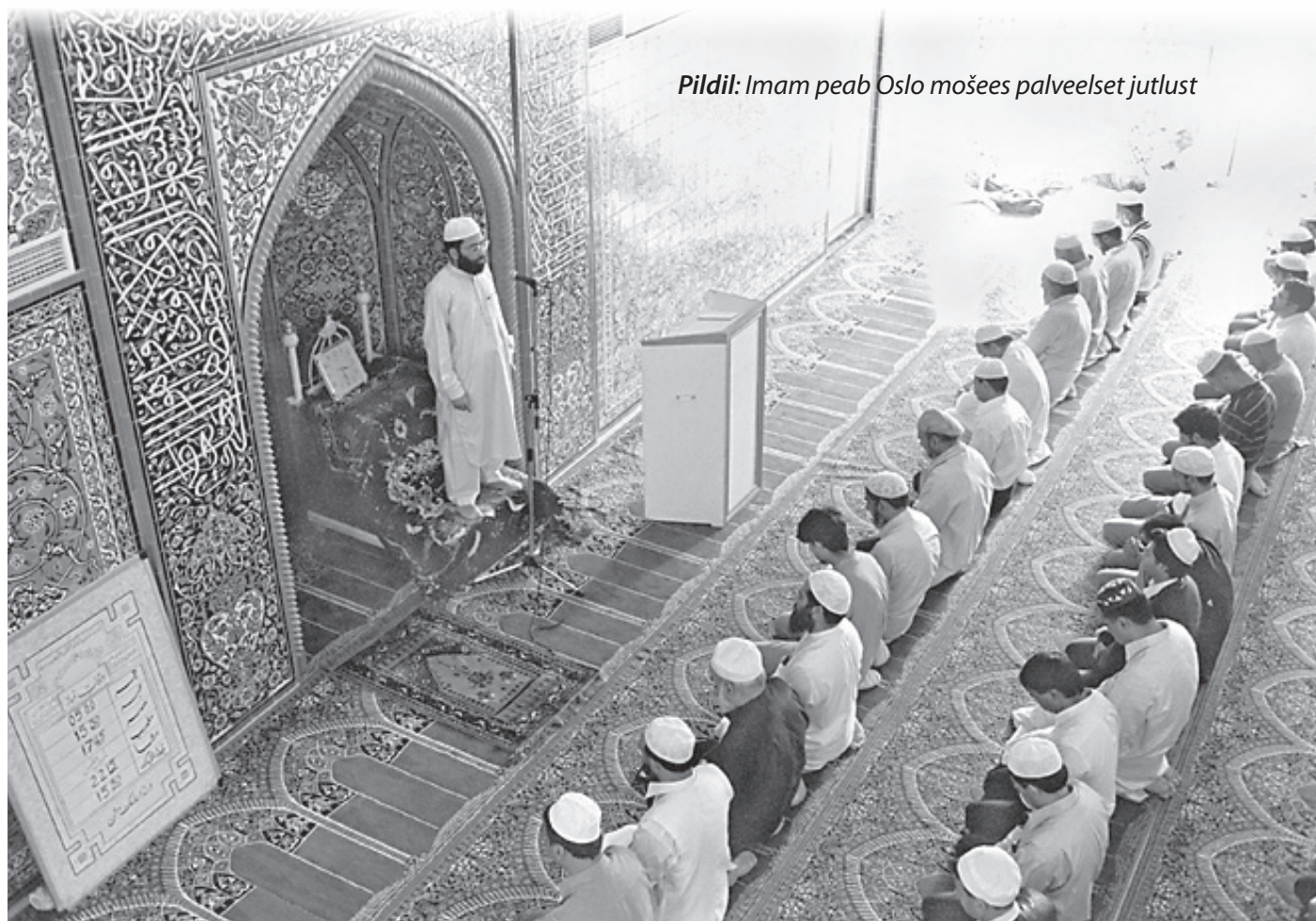
ja kõik muutus paremaks kui Allah andis mulle abikaasa, *mašaAllah*. Tema on tõsine moslem ja samas heasüdamlik inimene, vaikne ja rahulik. Oleme temaga abielus olnud pea kaks aastat, *alhamdulillah* ajapikku muutuvad meie suhted aina paremaks ja tugevamaks ja selles on ka Jumala õnnistus, sest meid ühendab see üks ja sama-tugev usk.

Lõppuks lisaksin mõnda meie elust olles moslemitena just Norras. Siin Oslos on väga palju moslemeid. On olemas mošeed ja kedagi ei üllata tänaval kõndiv kaetud peaga naine või traditsioonilistes islamiriietes mees. Aga olles väga tähelepanelik inimene, lisaksin siiski enda isiklikku arvamuse, et islamisse kui religiooni ei suhtuta siiski siin, nagu paljudes muudes riikides, väga positiivselt. Kahjuks on meedia ikkagi teinud oma töö.

Norra on suhteliselt ateistlik maa, kus kirikud seisavad tühjadena ja rahvas usub ainult asjadesse, mis on silmaga nähtavad. Ka on paljud islamiriikidest tulijad näidanud enda halvemaid külgi, kuid sellest hoolimata peame mees mees pidama, et ühel päeval astume täitsa üksinda Jumala ette ja vastutame ainult enda tegude eest, nii et kallid õed ja vennad, ärge olgem inimestest ja arvamustest mõjutatavad ja aidaku ja toetagu meid kõikvõimas Allah, *subhaana wa ta'äala*.

Assalamu aleikum wa rahmatullah.

Iman

Pildil: Imam peab Oslo mošees palveelset jutlust

EGIPTIMAA

Eestlanna elu loori varjus

Autor: Nele Siplane

JALGPALL ON VÖRRATU!

Ärkan ühel jaanuarikuu hommikul ja, olles keetnud endale tassi kohvi, suundun aknaluuke avama. Luugid, millesse ma juba Itaalias armusin, katavad nüüd öösiti ka minu aknaid. Soe päike paistab tupp. Vastasmaja rõdu kaunistavad kirjud kunstlilled kiiguvad roosa seina taustal tuulekese käes nagu igal hommikul elektriküünalde ja araabialike laternatega võidu. Kuid täna on see rõdu veidike teistsugusem, on veelgi kirjum. Nimelt on kogu rõdu kaunistatud puna-valge-mustade trikolooridega, mille valget triipu kaunistav kuldne kotkas kiigub lillede ja lampidega ühes taktis kaasa. Selliseid väikeseid paberlipukesi on riputatud kogu rõdule, suurem riidest lipp ripub rõduääre vahele torgatud pulgakese küljes. Viskan õueriided selga ja vaatan tänavale. See rõdu ei ole ainuke omataoline. Kogu tänav on punastes ja valgetes ja mustades triipudes, ühelt rõdult paistmas suurem lipp kui teiselt. Kogu tänav on liikumises, kuigi inimesi näeb tänavatel vähe. Koos lipukestega liiguvad tuule käes ka ramadaanist saati sinka-vonka üle tänavatõmmatud värvilisest kilest ilupaelad, mis tuule käes mõnusasti kahisevad.

Rahvustunne on egiptlases tugev ja eriti meeldib talle seda demonstreerida lippu lehvitades. Eriti saab rahvustunne hoogu rahvusvaheliste jalgpallimatšide ajal, mil lippe kleebitakse kõikjale: fännidel on peas suured trikolooris mütsid ja põskedel maalingud. Lipud ilmusid rõdule esimest korda MMI kvalifikatsioonimängude ajal,

kui Egiptusel oli viimase võimaluseni lootus sinna pääseda. Ometi tahtis saatus teisiti.

Mis tähtpäev see küll täna on? Vabariigi aastapäev on ju hoopis suvel. Kas tõesti jalgpalli auks? Kõik inimesed on viimasel ajal telerite ette naelutatud, sest parajasti on käimas Aafrika rahvaste karikavõistlused jalgpallis ja egiptlased on tõsised jalgpallifännid. Ometigi ei ole ma varem sellist tõsist lipumaaniat tänaval näinud. Avan teleri ja otsin välja ühe kohaliku kanali. Araabiakeelseid kanaleid on paarsada, aga paljud neist on Egiptuse kanalid. Ühe pealt tuleb siis ka kohalik talk-show. Selgub, et täna on otsustav mäng Alžeeriaga ja jõutud on juba poolfinaalideni.

Ma ei ole ise suurem jalgpallifänn, kuid olulisi mängu meeldib mulle vaadata. Selles on teatud pinget ja närvikõdi, kui mängijatel vasardab peas: „Kas kõik või mitte midagi!“ ja nad võitlevad justkui elu eest. Nii otsustan, et vaatan lastega õhtul vutti minagi. Mohamed vaatab nangunii väljas koos teiste „pühendunud“ fännidega.

Koridorist kostab madinat, keegi nagu veaks mööblit garaaži. Kostab valjuhääleseid hüüdeid ja naeru. Mohamed astub tupp: „Mu vennad sisustavad garaaži ümber kodukinoks, veavad praegu tehnikat ja prožektorit. Ilmselt tuleb suurem hulk rahvast kokku.“ Seda on kuulda ka kolmandale korrusele. Kui lüüakse värav, väriseb kogu maja. Meiegi tantsime lastega iga värava puhul. Kui selgub, et Egiptus läheb edasi finaali ja on võitnud Alžeeria 4:0, tantsib meiega koos kogu Egiptus.

Egiptuse meeskonnas teeb ilma uus täht hüüdnime-

ga Giddu, mis tõlkes tähendab vanaisa. „Miks tal selline hüüdnimi on?“ küsin Mohamedilt. „Sellepärast,“ vastab tema, „et väiksena armastas ta oma vanaisa väga ja alati, kui temalt küsiti, kuhu ta läheb või kust ta tuleb, vastas tema, et vanaisa juurde või juurest. Nii jäigi see hüüdnimi talle külge ka mängijana.“

Läheme rõdule, kui kell näitab südaööd. Kas mäletate seda aega, mil Eesti võitis Eurovisiooni lauluvõistluse? Praegu toimub Egiptuses sama: autod kihutavad ringi, lipud akendest väljas, keegi laseb ilutulestikku, lapsed tantsivad tänavatel, inimesed üritavad üksteisele õnnitlemiseks helistada, kuid kõik liinid on üle koormatud. Jalgpall liidab egiptlased. Ja kõik kordub taas, kui paari päeva pärast Egiptus juba mitmendat-setmendat korda Aafrika meistriks kuulutatakse. Egiptus on saanud oma võidu.

Praegu on käimas Egiptuse esiliiga mängud ja jällegi istub kogu riik telerite ees. Ka kohtumisi ja arstil käimisi lepatakse sel ajal kokku jalgpallikava järgi. Seni on siiski asjad püsinud mõistuse piires, lippe pole veel heisatud. Aga selle seletab Mohamed mulle kohe ära: „Kuna tegu on liigamängudega, siis Egiptuse lippe ei kasutata, vaid esiklubide Ahly ja Zamaleki omi.“ No rõdudele pole neid veel välja pandud. Aga äkki õhtul tehakse sedagi, sest täna on otsustav mäng nende esiklubide vahel. Kui Ahly võidab, siis on ta võitnud ka liiga. Kui Zamalek võidab, siis otsustavad edasised mängud, kuid Zamalekil on veel väike võimalus.

Ahly on Egiptuse kõige vanem klubi, üle saja aasta vana. Klubi tunnusvärviks on punane. Sealsed mängijad moodustavad enamikus ka riigi koondise. Ahly on nii populaarne, et tal on isegi oma telekanal ja ajaleht. Umbes kaks kolmandikku egiptlastest on Ahly fännid. Ajalooliselt esindaski Ahly meeskond tavainimesi. Iga jalgpalluri unistus on mängida just selles klubis. Zamalek ei ole väga pika ajaloo klubi ja ajalooliselt esindas see kohalikku eliiti, inglasi. Praegu toetab seda umbes kolmandik kogu Egiptuse fännidest. Zamaleki tunnusvärviks on valge.

Kuna mäng on äärmiselt oluline, on Kairo staadioni kõik 75 000 kohta välja müüdnud. Pool staadionit istub punastes pluusides, pool valgetes. Kui rahvusmängud liidavad egiptlasi, siis klubidevahelised mängud jagavad kogu riigi kahte leeri: sa kas oled punane või valge ja kannad vastavat värvi lippu ja särki.

Rahvast voorib staadionile muudkui juurde, ehkki mänguni on veel kaks tundi aega. Näha võib nii rätikuid kandvaid noori tüdrukuid erinevate näomaalingutega kui ka blonde välismaalasi, on vanemaid inimesi ja on ka lapsi. Kui kellegagi intervjuud tehakse, koguneb intervjueritava selja taha hulk naeratavaid ja hüppavaid inimesi, kes moodustavad pildile omamoodi liikuva tausta.

Juba enne mängu algust sõidavad akna alt mööda tuutuvad autod. Naabritüdrukud karjuvad rõdudel rõõmust, kui Ahly lööb esimese värava. Meie vastasmajas on kaks pereisa Zamaleki fännid, ülejäänud kõik Ahly poolt. Nii kuulduv alati hõiskeid. Mäng on äärmiselt põnev. Kui varem oli tavaline, et Ahly võitis, siis nüüd on Zamalek tugevnenud ja seega ka mängud huvitavamad. Mäng lõpeb viigiga 3:3 ja tõenäoliselt on Ahly liiga meister, aga neli mängu on veel jäänud. Egiptus on jällegi jalgpallimelus.

„Kas sinust saab ka kunagi jalgpallur?“ küsin Nadiinilt õhtul.

„Ei saa,“ raputab Nadiin usinalt pead.

„Kes sinust siis saab? Baleriin?“ küsin.

Nadiin raputab jällegi pead.

„Kes siis? Kelleks sa tahaksid saada?“

„Mereääreks.“

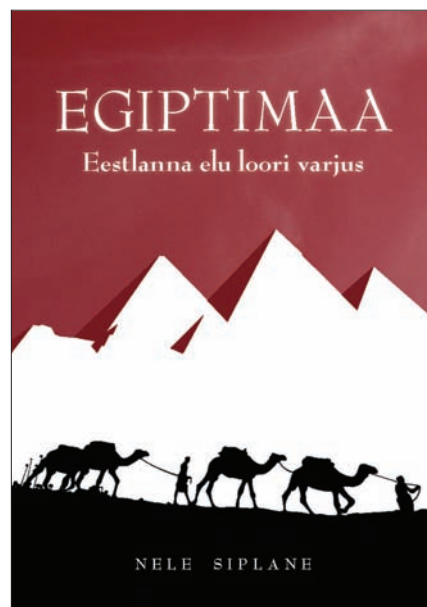

„Mereääreks? Ujujaks, sa mõtled?“

„Jah, ujujaks“

Nagu ema, nõnda tütar. Emagi oli kunagi suur ujuja. Omar käib vist rohkem isa jälgedes. Palli ajab nagunii iga päev taga, täna proovis endale ka Mohamedi jalgpallibotaseid jalga – jalatsid olid suuremad kui poiss ise. Ka esimene müts, mis talle haiglas pähe mahtus, oli just jalgpallidega. Ega käbi kannust kaugele kuku.

.....

Varsti Eesti parimates raamatupoodides kättesaadaval!

Mosleminaise käsiraamat

AUTOR: HUDA KHATTAB TÕLKINUD: KHADIJA

Tervishoid

Igäühel peaks olema nimimaalsed teadmised tervishoiust ja esmaabist, kuid see ei tähenda, et meil kõigil peaks olema doktorikraad. Need, kes ootavad käesolevas peatükis põhjalikke meditsiinilisi nõuandeid, peavad kahjuks pettuma. Kindlasti võib siit aga leida üldisi näpunäiteid ja nii palju märkusi ning nõuandeid tervishoiu ja ravimite kohta, kui igale mosleminaisele vaja peaks minema.

Ka islamis kehtib deviis – terves kehas, terve vaim! Sellekohaseid tõendeid leidub hadithides, mis räägivad toitumisest, kehalisest liikumisest või vaimsest puhkusest. Paastu kasulikkusest kehale juba teame, samuti alkoholist ja sealihast hoidumise positiivseid külgi. Veel peame teadma ja õppima tervishoiu kohta, mis pole kõigile alati nii lihtne ja selgelt arusaadav.

ARSTLIK LÄBIVAATUS JA RAVI

See on *hidžaabi* kandvatele õdedele kõige rohkem peavalu tekitav probleem. Tegelikult võib siin tavareeglist peaktmise ja puudutamise kohta kõrvale kalduda, kuid nii palju kui vähegi võimalik, tuleks perearstina eelistada naist. Ent kahjuks on spetsiifilisi erialasid, kus naisarste lihtsalt saada pole ja seega tuleb leppida meesarstiga. Suurbritannias on võimalik günekoloogiliseks läbivaatuseks lasta end suunata näiteks Londoni naitehaiglasse (The Elisabeth Garrett Anderson Hospital, Euston Road)¹. Operatsiooni korral, olgu siis tegemist pimesoole, mao, maksa või hoopis keisrilõikega, võib aga juhtuda, et naiskirurge pole käepärast. Kui tegemist on vajaliku arstliku läbivaatuse või raviga, günekoloogia ja sünnitus kaasa arvatud, on mosleminaisel lubatud külastada ka meesarsti.

Alati on võimalik kas sõbranna, õde või mõni teine pere-liige arstiviisidile kaasa võtta. Uskuge, see on ka arstidele meelepärasem. Sellistel juhtudel tuleb paljastada vaid see kehaosa, mis vajab läbivaatamist. Magu kontrollival arstil pole vaja näha jalgu ja sünnitusel pole jälle ülakeha paljastamine vajalik. Meditsiinis ollakse pealegi juba harjutud erinevate kultuuriliste taustadega.

¹ Raamatu kirjutamise hetkel on selle asutuse tulevik arutluse all. Moslemid nagu ka mud patsiendid peaksid sellele institutsioonile positiivset tagasisidet andma, et võimud aimaksid asutuse vajalikkust.

RAVIMID

Ravimid peavad oma koostiselt olema halal. Ainult juhul, kui *haram* ravimile alternatiiv puudub ja sellest loobumine on patsiendile eluohtlik, on selle manustamine lubatud.²

Õnneks esineb selliseid olukordi harva. Paljudel meist on kaebusi (kopsupõletik, angiin, verevaesus jne), mis on küll valulikum ent siiski mitte eluohtlikud. Nende kaebuste raviks kirjutavad arstid välja tavaliselt kapslikujulised ravimid. Kapslid on aga teatavasti loomsest želatiinist; millise looma omast, on aga harva kirjeldatud. Paljud samad ravimid on kättesaadavad ka siirupi või tablettidena, seega on vaid küsimisvaev, et arstil mõni teine samaväärne ravim väljakirjutada lasta. Alternatiivi puudumisel pole keelatud manustada seda, mis arst on määranud.

RAVIMTAIMED

Ravimtaimedega ravimine on vana meetod ja heaks

alternatiiviks keemilistele ravimitele; eriti armastatud moslemite hulgas. See on kindlasti parem, kui neelata keemilise koostisega tablette, mis on tervisele ohtlikud (rasedus ja imetamine).

Homeopaatilisi ravimeid võib südamerahuga manustada, sest nad pole ohtlikud ega loomade peal testitud.

² Dr. Taha, "Medicine in the Light of the Quran and Sunnah" - lk 19.

(Siiski on sellise ravimi tarbimise jaoks vaja eelnevalt sellekohast kirjandust lugeda ning samuti end spetsialisti poolt nõustada lasta.) Kui oled lisa ravimeetodite otsingul, konsulteerige kindlasti spetsialistidega vastavast organisatsioonist või institutsioonist. Igaüks võib endale lisaks teisi ravimeetodeid otsida, ent hoiatuseks siinkohal – küsige alati nõu kvalifitseeritud asjatundjalt. Vastasel korral võite riskida tõsiste terviseprobleemidega ning hilisemate tüsistustega.³

VEREÜLEKANNE JA ORGANISIIRE

Mõlemad on islamis lubatud.⁴ Õpetlased on selle teema juba kaua tegelenud ning asju selgitanud, ent siiski võib moslemite hulgas olla neid, kellele see teema veel selgusetu on; ellekõige siis, kui pole varem sellises olukorras olnud ja järsku, peale õnnetust või raske operatsiooni käigus, vajatakse vereülekanne. Olge rahulikud, see on lubatud; sa ei tee midagi valesti, kui oled vereülekanne nõus.

Ka organisiire on islamis lubatud, kuna elu säilitamine on surnu keha tervena säilitamisest olulisem. Paljud moslemid on mures organite eemaldamisest surnu kahjustamise pärast; seda põhjusel, et sõjas esimeste moslemite vastu tükeldasid paganlikud araablased barbaarsel kombel moslemite laipu.⁵

Organisiirdamisega tegelevad institutsioonid on alati valmis seletama, kuidas selline siirdamine toimub. See on vaeva väärt! Samuti on vaeva väärt mõelda selle üle, kas ma ise sobiks organidoonoriks. Kui oled vastuse leidnud, tead kuhu pöörduda.

TOIDUAINED JA DIEET

Põhiteadmised toiduainete kohta on igale naisele hädavajalikud. Kuidas muidu on võimalik perele tervislikke einet valmistada? Menüü tervilik koostis on eriti tähtis rasedale ja imetavale emale, ka kasvavatele lastele on hoolikalt valitud toiduained kasulikud. Tervislik toit ja piisav puhkus on tugeva vaimu ning füüsilise alus.

Eelkõige paneksin õdedele südamele: lugege silte. Ükskõik, mida te ka ei ostaks – jogurtid, pudingid, valmistooted – koostisosa lugemine on vajalik!

Toiduainetetööstus muudab tihti koostisosi, et turul oma toodete hindu stabiilsetena hoida. Sellest ei piisa, kui vaatate toote koostisosa vaid ühel korral ning ostate seda aastaid. Alati on parem enne ostu üle kontrollida. Mis oli enne halal, võib mõne aja pärast hoopis *haram*iks osutada ja vastupidi.

3 Parim allikas on vastavad igakuised väljaanded või apteek.

4 Darsh, "Islamic Health Rules" - lk 3, Ta-Ha, London.

5 Darsh, vastus kirjutaja küsimusele.

Osad poeketid pakuvad taimetoitlastele spetsiaalse V-märgiga („vegetarian“) toiduaineid. Need toiduained on läbinud range „Vegetarian Society“ kontrolli.

Kui halal liha kättesaadav pole, on lubatud tarbida ka košser liha. Košser on juudikogukonnas tarbitav liha. Kui sinu elukohas puudub juudikogukond, siis on enam kui kindel, et ka košser liha pole kättesaadav. Košser liha on enamasti märgitud K-tähega, imporditud USA-st ning rangelt kontrollitud ja juudi toiduekspertide poolt heaks kiidetud. Moslemite jaoks on lubatud ka juutide P-märgistusega⁶ toidud.

Ma loodan, et mosleminaised on mõistlikud ja ei hüppa pea ees igasugustesse dieetidesse. Väga ohtlikuks mõjutajaks on lääne meedia, kus ainult siledaid ja saledaid inimesi kajastatakse. See mood on õnneks ajaga mööduv.⁷ Sajandeid tagasi oli ümar figuur kõikjal iluideaaliks. Paljudes islamilikes kultuurides eelistatakse tänaseni ümarat figuuri kõhnale. Osades araabia dialektides on „korpulentne“ ja „kõhna“ koguni vastavuses „hea tervisega“ ja „nõrgaga“. Tõsi on, et ühiskonna surve on meie välimusele liigne, ebaõiglane ja ebarealistlik.

Oleme kõik erineva kehaehitusega ning enamusest meist pole loodud kandma suurus 36 ja 38. Samuti on ammu tõestatud, et imedieete, mis lühikese ajaga meile ideaalkaalu lubavad, pole olemas. Kehakaalu on parem langetada stabiilselt ja pikaajaliselt, nagu seda teevad näiteks kaalujälgijad. Nii ei ole ohtu, et peale dieedi lõppemist tuleb vana kaal tagasi ja veel toppelt peale. See aga ei tähenda, et mosleminaine võib hommikust õhtuni ainult süüa vitsutada ning toidupauside vahel põõnata. Kaugel sellest! Mis iganes suuruses keha meil ka poleks, peame sellega hoolikalt ja vastutustundlikult ümber käima – mõistlik tervislik toitumine ja piisav keheline liikumine hoiab meid ülekaalulisuse eest ning aitab olla terve. Ka naised suuruses 46 ja 48 on võimelised sportima ja aktiivset elu elama. Peame oma enda keha aktsepteerima sellisena, nagu Allah on selle loonud ja mitte raiskama aega ja närve mõttetute dieetidega, mis niikuinii ei toimi.

NB! Kui oled tõsiselt ülekaaluline, pead tervist silmas pidades kaalu langetama! Tervis ei ole sama mis edevus. Ühtlasele kehakaalu langetamisele aitab kaasa tervislik toit ja piisav liikumine värskes õhus (30 minutit kiiret kõndi päevas on piisav!). Kui sa pole sportimisega harjunud, võta alguses asja rahulikult.

SUITSETAMINE

Lühidal öeldes: ära suitseta! Suitsetamine on kahjulik nii vaimule kui ka füüsilisele. Minevikus arutlesid õpetlased selle üle, kas see on *masbuh* (kaheldav) või *haram* (keelatud). Tänapäeval on see, peale kõiki teaduslikke tõestusi, kahtemata *haram*.

„Ja kulutage Jumala teel ja ärge visake end iseenda kätega hävingusse. Ja tehke head. Tõesti, Jumal armastab heategijaid.“ (Koraan 2:195)

„Oo teie, kes te usute, ärge sööge ebaõiglaselt üksteise vara, vaid ainult äris, vastastikusel kokkuleppel. Ja ärge tapke endid! Tõesti, Jumal on teile Halastavaim.“ (Koraan 4:29)

6 P = parev – „neutraalne“ – kõik, mis ei ole ei liha- ega piima- toode.

7 Bronsmiller, "Femininity", lk 2: "Alles alates 20. sajandist on varem läänemaailmas populaarne ümar naisvorm pidevalt muutunud: 20. sajandi vahetuse volüümikast ideaalist 60date "Twiggy"-lookini."

Võiks ju mõelda, et see on suitsetajate endi asi, kas nad seda teevad või mitte; mis on sellel pistmist teistega? Kui ainult suitsetajatele mõeldud kohtades sigaretti pahvida, pole sellest teistele kahju. Või äkki ikka on? Tänapäeval on tõestatud, et riietele kleepunud nikotiin on ohtlik imikutele ja väikelastele, kes võivad selle ebameeldiva aine pikaajalisel sissehingamisel haigestuda tihemini bronhiiti või isegi saada astma. Pasiivne suitsetamine on liialt alahinnatud. Samuti on ebaviisakas suitsetada mitte-suitsetajate juuresolekul, kuna ebameeldiv hais jääb ja ohustab tervist.

Naistel, kes suitsetavad, pole ainult kõrgem risk südamehaigustesse jääda, vaid nad kahjustavad ka muul viisil nii enda, oma laste kui ka veel sündimata laste tervist.

Suitsetamine raseduse ajal pärsib platsenta tööd ja see tähendab, et loode on vähem hapniku ja toitainetega varustatud. Suur risk on samuti enneaegselt või hoopis nurisünnitada, vastsündinu kehakaal võib olla loomulikust madalam või laps võib olla hoopis väärarenguga.⁸ Suitsetamisega sead oma sündimata lapse ohtu, samuti on juba sündinud lastel tihemini kõrva-, kurgu- ja kopsuhaigusi. Sul on valik – suitsetada või mitte. Suitsetamise kasuks otsustades sead ohtu nii lapse enda sees kui ka inimesed enda ümber.

Parem on suitsetamisega mitte alustadagi. See ei tee sind kenamaks ega rahulikumaks vaid hoopis näost halliks ja närviliseks nikotiinisõltlaseks.

Parim soovitus islamis on ruttu suitsetamine maha jätta ning otsida tuge ning abi teistelt, et see sulle kergemaks teha.

Alkoholi tarbimine on raseduse ajal eriti ohtlik. Kuna moslemitele on alkohol *haram*, siis pole vaja põhjalikumalt seletada.

Iirimaa ja Suurbritannias on rasedate alkoholitarbimine eriti kriitiline. Iirimaa sünnib aastas kuni 354 FAS sündroomiga (Fetal Alcohol Syndrom) imikut, kuna nende emad on eiranud alkoholi tarbimise kahjulikkuse teadmisi raseduse ajal. Ka Suurbritannias ei hooli paljud emad oma sündimata lastest ning riskivad, tuues ilmale väärarenguga imiku. FAS on ravimatu ja jääb meid piinama kogu eluks!⁹

RASESTUSVASTASED VAHENDID

Rasestusvastaste vahendite teema on algatanud palju

⁸ Brook, "Naturebirth" - lk 184-185.

⁹ Tõlkija lisa; allikas - <http://www.irishhealth.com/article.html?id=7428>.

kuumi arutelusid. Esmalt peab siinkohal mainima, et see pole ainult naiste asi; vahekord toimub ju ikkagi mehe ja naise vahel ning naine ei hoidu reeglina rasedusest partneri teadmata.

Islam julgustab paare lapsi saama. Järeltulijaid vaadeldakse kui Allahi õnnistust ning suurt vastutust. Moslemipaar ei tohiks võtta vastu otsust, kui kauaks lastetuks jääda, kuigi teatud kontroll raseduste üle on muidugi lubatud.¹⁰

Rasestusvastaste vahendite kasutamine, et lapsed liiga ruttu teineteise järel ei sünniks, on vastuvõetav vabandus, kui abielupaar arvab, et perekond on juba piisavalt täiuslik. Ema tervisega peab kindlasti arvestama. Kui ta pole võimeline juba olemasolevate laste eest hoolitsema, mispärast siis teda uuesti rasedusega piinata? Samuti soovivad arstid peale komplikatsioonidega sünnitust mõned aastad oodata, enne kui uuesti rasestuda saab. Seda selleks, et ema oma raskest sünnitusest täielikult taastuks. Teatud juhtudel võib järgnev rasedus emale laastav, isegi eluohtlik olla.

On olemas erinevaid viise rasedusest hoidumiseks, ent mitte kõik pole moslemitele sobivad. Eriti vastunäidustatud on spiraal, mis põhineb abordi meetodil. Spiraaliga leiab aset rasestumine, ent embrüol ei lasta end emaka seinale kinnitada. Kuna abort on islamis rangelt keelatud (väljaarvatud erandid, kus rasedus on eluohtlik, nagu emakavälise rasedus), siis selge, et spiraal on mosleminaisele vastuvõetamatu.

Beebipillid on veel tänaseni suur debaateema: pillid võivad pikaajalisel tarbimisel hoopis tervistkahjustavad olla. Pilli meetod põhineb loomuliku tsükli häirimisel s.t. menstruatsiooni allasurumisel. Kuupuhastus, mis beebipille manustaval naisel esineb, pole aga tegelikult üldsegi kuupuhastus.

Ka nn järgmise-hommiku-beebipillid mosleminaistele ei sobi, kuna tekitavad väikese abordi.

Pessaar ja kondoom on tõenäoliselt parimad vahendid moslemist paarile. Sarnast meetodit on kirjeldatud ka hadithites. Selline meetod ei ole naise kehale kahju tekitav, nagu seda on spiraal või tabletid.

Lõpuks on olemas ka nn loomulik meetod, kus naine kontrollib igal hommikul oma kehatemperatuuri või vaginaalset limaeritust ja märgib selle üles. Muutused võivad tähendada ovulatsiooni, seega paar saab otsustada, kas soovivad pere juurdekasvu või mitte. Lapsesoovi puhul on paaril võimalik intensiivsemalt katsetada; soovimatuse korral aga intiimsuhtest hoiduda. Meetod so-

¹⁰ Darsh, «Question of Time» (lugejate küsimustele vastates), Usra – The Muslim Family Magazine, Safar 1410 AH/September 1989.

bib paarile, kes on igasuguse kunstliku viisi vastu. Siiski tähelepanu, see meetod pole kõige turvalisem.

RASEDUS JA SÜNNITUS

Pole liiast veelkord korrata, et rasedad naised hoiaksid endid kursis rasedusajal kaasnevaga, nagu raseduse erinevad etapid, sünnitus ja sellele järgnev aeg. Lapse sünd on kõige intensiivsem kogemus, mida naine läbi elab ja kui sellest kõike ei teata, võib sünnitus ängistavaks muutuda. Mida rohkem tead, kuidas keha sel perioodil töötab, seda paremini saad sünnitusega hakkama.

Pole kahtlustki, et loomulik sünnitamine on moslemite hulgas populaarne. Peab aga silmas pidama, et Euroopas on paljud günekoloogid meesterahvad. Kui see vähegi võimalik on, peaks kindlasti naisgünekoloogi nõudma. Kas abikaasa sünnitusel osaleb või mitte, on paari enda otsustada.¹¹

Loomuliku sünnituse kulg julgustab sind seda voolu ja valusid positiivsest küljest nägema. See jõud annab uue elu. Kõlab uhkelt!

Osad naised sünnitavad vähese valuvaigistiga, osad aga hoopis ilma selleta, ent selle kangelaslikkuse juures on ka ohte. Valu kartvad naised, kes on meditsiinilist lisaabi palunud, võivad endid väärtusetutena tunda, kuna pole sünnitusvalule vastu pidanud nagu nende esiemad. Iga naine ja iga sünnitus on erinev. Mis ühele sobib, ei pruugi teisele sobida. Teatud juhtudel on meditsiiniline abi hädavajalik, et ema või lapse elu päästa. Mõnikord on sündival lapsel raskusi ja pikem sünnituskulg ilmale toomiseks võib hoopis lõppeda lapse puude või kogunisti surmaga. Sellisel juhul pole kindlasti ema väärtusetu äpu, vaid lihtsalt valis olukorrale vastava lahenduse. Proovi kindlasti loomulikku aktiivset sünnitust. Kui aga märkad, et vajad rohkem meditsiinilise personali abi, kui oled endale ette kujutanud, siis võta see vastu ja ole tänulik. Eelkõige jää positiivseks ja vastutulelikuks.

Kodus sünnitamine on mosleminaistele eriti sobilik, kuna siis on abiks valitud naispersonal, keda naine soovib. Juures võivad olla ka teised pereliikmed, kes oleksid haiglas ainult segavaks faktoriks. Siiski on kodusünnitus neile naistele, kes on selleks füüsiliselt valmis. Kui aga eelneva sünnituse käigus on esinenud komplikatsioone või oli raseduse ajal probleeme, on mõistlikum haiglas sünnitada.

Nii kodu- kui ka haiglasünnitusel on nii häid kui halbu külgi. Iga naine peab ise otsustama, arvestades oma tervist. Paljud haiglad on juba moslemitega harjunud.

11 Darsh, vastus küsijale.

IMETAMINE

Imetamine on parim viis imiku toitmiseks. Sellest on eraldi kirjutatud ning selleks julgustatud nii Koraanis kui ka sunnas.

„Emad võivad oma lapsi imetada kaks järjestikkust aastat, kes iganes soovib imetamist lõpule viia ...“ (Koraan 2:233)

Prohvet Muhammedi (*saws*) ajal polnudki naistel muud meetodit imikuid toita kui imetades ja naised, kel piim puudus, pidid imiku toitmiseks amme muretsema. Pealegi on teadlased avastanud – peale aastatepikkust populaarset pudeliga toitmist – imetamine on imikule parim!¹²

Imetamine on palju lihtsam seetõttu, et ema ei pea pidevalt nn „pudelihäires“ olema, kui beebi süüa tahab. Kuid samas on väga ahvatlev haarata pudeli järgi, kui rinnaniibud imetamisest kipitavad. Ärge andke ahvatlusele alla! Imetamine on harjumuse ja harjutamise küsimus. Esimestel päevadel hõõrub tihe imetamine rinnaniibud haavale. Uskuge, see valu on vaeva väärt – vastsündinu saab esimesel kolmel päeval rinnapiimaga talle väga kasulikke antikehi, mis teda väliste bakterite eest kaitsevad.¹³ Imetamine nõuab aega ja kannatlikkust. Ka imik õpib ning mida tihedamini talle see võimalus antakse, seda osavamaks ta muutub.

Kui imetamine, mis iganes põhjusel, ebaõnnestub, ära lange masendusse. Nädal aega imetamist on parem kui üldse mitte midagi. Kasvõi ainult paaril päeval imetades teete juba vastsündinule head. Kui hakkad pudeliga toima, hoolitse selle eest, et see oleks steriliseeritud ning jälgi kindlasti toitmise juhendeid.

VILJATUS JA MADAL VILJAKUS

Madal viljakus tähendab, et paar on võimeline lapsi saada, ent mitte nii ruttu, kui teised. Selline paar ei kasuta võib-olla kunagi kaitsevahendeid, ent saavad vaid paar kolm last järjestikku.

Viljatus tähendab, et üks või kumbki partneritest ei ole võimeline järglasi saada. See on füüsiline eripära, mis vajab aega, et seda mõista, töödelda ja teiste mõistmist saavutada.

Kui moslemipaar abiellub, saavad nad vaid paar nädalat rahu, enne kui tekib küsimustelaviin „kas ta on juba ootel?“. Moslemiühiskonnas on see normaalne, et peale

¹² Tänapäeval on imetamise kohta saadaval palju raamatuid ja pereajakirjades ilmub hulgaliselt artikleid imetamise kasulikkusest.

¹³ Llewellyn-Jones, „Breastfeeding“, lk 91.

Ta annab, kellele tahab, meessoost (lapsi). Või ta teeb neist (mõlemaist) meessoost või naissoost (lapsed) ja Ta teeb viljatuks selle, kelle tahab. Tõesti, Ta on Teadja ja Kompetentne.” (Koraan 42:49-50)

Et oma olukorraga leppida, on paaril vaja aega. On ka ette tulnud, et paarid seejuures nn leinaperioodi läbi elavad, kuna neil pole võimalust lapsi saada. See on eriti raske islamiühiskonnas, kus valitseb lapsesõbralik perele suunatud eluviis. Inimesed, kes lihtsalt lapsi saavad, võivad osutada taktitundetuteks, kui näiteks mõni naisterahvas viljatu naise läheduses „kaebab“, et ta jälle lapseootel on. See õnnetu viljatu ootab aga ahastusega kuupuhastuse ärajäämist ja hommikust iiveldust. Peame olema väga ettevaatlikud ja taktitundelised teiste inimeste tunnetega, neid kuulama ja nende probleemist rääkima, kui nad seda soovivad ja seda teemat eirama, kui nad seda soovivad.¹⁴

KOKKUVÕTE

Tervis on inimese oluline vara. Peame andma endast parima, et toituda tervislikult ja piisavalt liikuda. Kui oleme haiged, peame selle eest hoolitsema, et tarbitavad ravimid oleksid islamiga kooskõlas, ent võib olla ka olukordi, kus meil alternatiiv puudub ja me peame reeglitest välja astuma. Naistele on eriti tähtis teada oma keha funktsioonide, kuupuhastuse, raseduse, sünnituse ja imetamise kohta. Head põhiteadmised tervishoiu vallas on suureks eeliseks nii naisele endale kui ka ta perele.

See oligi viimane peatükk raamatust „Mosleminaise käsiraamat“.

abiellumist ka kohe pere loomisega alustatakse. Läänes on aga vastupidi, nii moslemite kui ka mitte-moslemite hulgas. Paljud paarid saavad alles aasta või paari jooksul head uudist kuulutada, ent osade puhul laseb hea uudis ennast kauem oodata. Sel ajal võivad küsimused pere juurdekasvu kohta olla valulikumad, isegi haavavad. Abielupaar – eelkõige naine – ajab end hulluks küsimaks pidevalt endalt, mis mul ometi viga on. Naine satub perekondliku surve alla ning kartuses ootusi-lootusi petta, vajub ta masendusse ning arvab end viljatu olevat.

Kui naine paari kuu jooksul rasestunud pole, on tal võimalus perearsti juurde minna. Tea, et viljatus ei pruugi alati naise süü olla. Ka mees mängib laste saamise juures rolli ning peaks samuti perearsti vastuvõtule minema. Perearstil on võimalik lasta teha uuringud, et lastetuse põhjus välja selgitada. Te pole kindlasti esimesed ja ainukesed, kel on probleeme laste saamisega.

Paljud kõrvalekalded, nagu naise ebaregulaarne ovulatsioon, on ravitavad. Teatud juhtudel on vajalik operatiivne ravi või kunstlik viljastamine. Selline ravi on islamis lubatud ainult siis, kui kasutatakse abielupaari naise munarakku ja mehe spermatooside. Doonorite sperma või munarakud on *haram*. Osadel juhtudel on ravi pikaajalisem kui arvata osatakse. Kannatlikkus ja rahulik meel on parim abi, et positiivseid tulemusi saavutada.

On paare, kes on aastaid proovinud asjatult lapsi saada ja siis äkki paar kolm last järjestikku saanud. On ka paare, kes vaatamata ravile kunagi vanemateks ei saa.

„Jumalale kuulub taevaste ja maa ülemvõim, Ta loob mida tahab. Ta annab, kellele tahab, naissoost (lapsi) ja

14 Stanway, „Why us?“, lk 165.

ELU EESMÄRK - PARADIIS

JEESUSE LUGU II

Maarja poja Jeesuse sünd

Nagu me teada saime, oli Maarja pühendatud Bait-ul-Maqdisse mošee teenistusse ja Zakaria oli tollel ajal prohvetiks. Temast sai Maarja eestkostja, kes ehitas talle erilise kambri elamiseks ja Allahi ülistamiseks.

Allah jagas Maarjale erilisi teeneid ja hooajaväliseid värskeid puuvilju söömiseks. Tema juurde tulid inglid röömsate uudistega, et ta sai Allahi poolt väljavalituks ja temast sünnib isata poeglaps.

See osutus aga Maarjale suureks katsumuseks, sest tema vagadus ja õigemeelsus oli kõigile teada. Ta teadis, et inimesed hakkavad teda laimama ja arvavad, et ta on olnud ebaseaduslikus suhtes.

Maarjal oli kombeks tema menstruatsiooni ajal või ka vee ja toidu hankimiseks mošeesst väljuda; millal iganes tal selleks vajadus tekkis. Ühel päeval väljas olles seadis ta sammud Aqsa mošee suunas. Tema ette ilmus meheks kehastunud Gaabriel. Maarja pelgas, et mõni meesterahvast talle nii lähedal seisab ja palus Allahi kaitset tema eest. Gaabriel palus tal mitte end karta, sest Isand oli ta Maarja juurde saatnud. Ta teatas Maarjale, et temast sünnib poeg, kõige puhtam. Inimlikult mõeldes oli muidugi Maarja meelest väga kummaline kanda last, loodi ilma vahekorra, ja ta lausus: „Kuidas ma võin saada lapse, kui ükski mees pole mind puudutanud?“

„Nii (saab see olema), Jumal loob seda, mida soovib. Kui Ta on midagi otsustanud, ütleb Ta ainult „Ole!“ ja see on.“ [1] seletas Gaabriel Maarjale. Isandale on kõik lihtne. Allah ütles, et Jeesuse sünd oli märk Allahi kõikvõimsusest, ja Ta loob seda, mida Tema soovib. Ta on loonud Aadama ilma isa ja emata; Eeva mehest ilma emata ning nüüd Ta kavatses luua Jeesuse läbi ema kuid ilma isata.

Paljud õpetlased ütlevad, et Gaabriel puhus Maarja rüüsi ja see puhang omakorda sisenes tema üsasse läbi tema vagiina ja nõnda ta hakkas endas uut elu kandma.

„Ja Maarja, Imraani tütar, kes hoidis oma vooruslikkust: Me puhusime ta rüüsi läbi Meie Vaimu (ingel Gaabrieli)“ [2]

Siiski kui Maarja rasedus, oli ta kimbatuses ja tema muutsemine aina kasvas – mida küll inimesed temast arvama hakkavad! Wahb bin Munabbih ja teised on sellega seoses maininud, et kui Maarja rasedus hakkas välja paistma, tema emapoolne onu poeg nimega Joosep ibn Jakob An-Nažžar, oli hämmastunud nähes teda lapseootel. Ta oli vägagi teadlik Maarja õiglusest ja jumalakartlikkusest, sest ta oli üks tema lähedastest sugulastest, kuid olla rase ilma abikaasata, oli talle midagi mõeldamatut. Ja ühel päeval ütles ta talle: „Oo, Maarja! Kas taim kasvab ilma seemneta?“ Ta vastas: „Jah, kes lõi esimese taime?“ Seejärel Joosep päris: „Kas laps sünnib ilma isata?“ Maarja kostis: „Jah, Allah on loonud Aadama ilma isa ja emata.“; „Siis räägi mulle endast!“ ütles ta.

Maarja vastas: „Allah on andnud mulle 'häid uudiseid Sõnast („Ole!“ ja Jeesus sai), tema nimeks saab Messias Jeesus, Maarja poeg, keda austatakse nii siinses elus kui ka teispoosuses ja tema on üks lähedastest (Jumalale). Ta räägib inimestega oma hällist ja siis, kui on juba täiskasvanu, ja ta on üks õiglaste seast.“ [3]

Selle kohta on eriarvamusi kui kaua Maarja oma last kandis, kuid kõige õigem peaks olema 9 kuud, nagu tavaline rasedus.

Uudised tema rasedusest levisid igasse ilmakaarde ja mõned kahtustavad inimesed hakkasid teda nõnda mustama, et lugesid lapse isaks Joosep An-Nažžarit, kes ülistas Allahi samas mošees kus Maarjagi. Kuid Maarja eemaldus neist inimestest. Osade hadithide kohaselt läks ta Betlemma, mille oli ehitanud üks Rooma keiser.

Ta nuttis oma sünnitusvalude ja vaimse pinge käes: „Oleksin ma surnud enne seda ja saanud unustatuks.“ [4] Ta oli teadlik sellest, mida inimesed temast rääkisid. Nad ei uskunud tema lugu; imestasid, kuidas küll naisterahvas, kes on pärit niivõrd mõjukast preestrite ja prohvetite perest, saab toime panna niisuguse sündsusetuse. See stress ajas teda surma ihkama.

„Kuid hääl hüüdis temale alt.” [5] Sellele on kaks arvamust, kelle hääl see oli. Emb-kumb, kas Jeesuse või ingel Gaabrieli. Maarjal paluti süüa ja juua ning lohutada end. Kui keegi temaga tahtis rääkida, pidi ta neile osutama, et ta paastub.

Paljud õpetlased on maininud, et kui Maarjat mõnda aega juba näha ei olnud, mindi teda otsima. Kui nad ta aga leidsid, nägid nad teda kätel kandmas imikut ja olid väga üllatunud.

Kui olukord muutus juba talumatuks ja inimesed ei suutnud midagi uskuda sellest mida ta neile teada anda püüdis, osutas Maarja lapsukesele, et nad temaga räägiks. Nad kostsid seepeale: „Mida? Kas sa tahad, et me räägiks selle imikuga, kes ütleks meile tõtt sinu kohta? Kas sa pead meid pöörasteks? Kuidas me küll saame rääkida sellega, kes on alles hällis?” [6]

Kui nad ikka veel Maarjaga lapse suhtes vaidlesid, hakkas lapsuke imekombel nendega rääkima. Esimese asjana lausus ta: „Ma olen tööpoolest Allahi sulane.” [7]

Ta rääkis endast kui Allahi teenrist mitte Tema pojast ega liitlasest jumalikkuses. See eitab kristlaste väiteid, nagu oleks Jeesus ja tema ema Maarja olnud jumalikud.

Seejärel Jeesus puhastas oma ema hooramise toimepänemise süüdistusest ja lubamatu lapse omamisest. Ta lausus, et Allah on andnud talle Raamatu ja tarkuse ning see, kes on nende kahega õnnistatud, ei saa minna valele tee.

Allah on meile teada andnud, et Jeesuse jutustus on tõestisündinud lugu. Ta lükkas ümber juutide ebaõiglased laimamised ja kristlaste eksiteele viidud uskumised temast ja tema emast. Pealegi, Allahi majesteedile ei ole kohane, et Ta eostaks poja.

Peale seda intsidenti jagunes juutide kogukond kolme gruppi: juudid, kes ütlesid, et Jeesus oli sündinud abieluvälisest suhtest ja ei uskunud teda; juudid, kes olid kindlad, et ta oli Allahi poeg või Allah ise; tõelised usklikud, kes uskusid Jeesuse tõelisesse Sõnumisse ja temasse kui Allahi sulasesse ja prohvetisse.

Järgneb ...

[1] tähendus suurast Al-Imran 3:47

[2] tähendus suurast At-Tahrim 66:12

[3] tähendus suurast Al-Imran 3:45-46

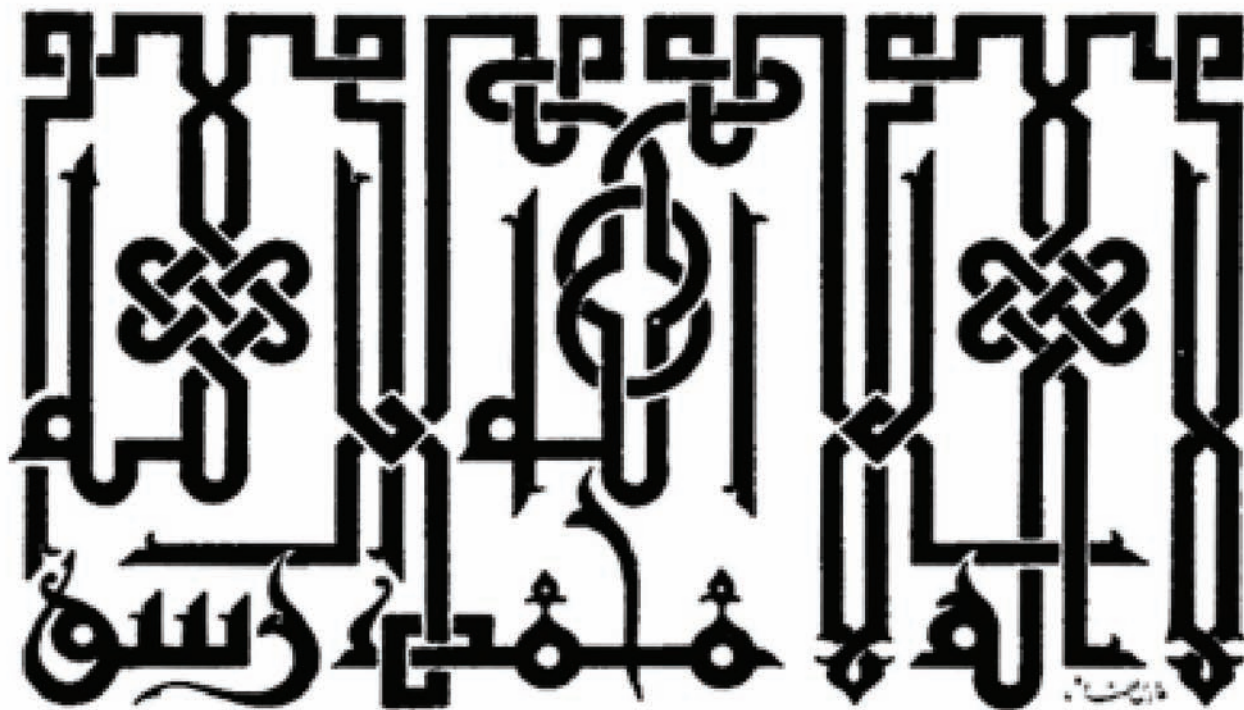
[4] tähendus suurast Maryam 19:23

[5] tähendus suurast Maryam 19:24

[6] tähendus suurast Maryam 19:29

[7] tähendus suurast Maryam 19:30

Kasutatud kirjandus: Stories of the Prophets, Ibn Kathir.

Lugeja küsib, lugeja vastab

Moslemist mehega abiellu astudes astutakse tihti justkui abiellu terve perega. Kuidas lahendada kultuurilistest erinevustest tekkivaid probleeme? Kuidas näiteks perele selgeks teha, et vajad veidi privaataega; ei põlga nende kööki vaid ei armasta vürtsikaid toite; ei kahtle nende lastekasvatamiskustes, kuid eelistad siiski kasutada omi võtteid jne?

Kuna minu mehe pere elab väga kaugel, ei puutu me praktiliselt üldse kokku. Meil pole sinna veel eraldi korterit ehitatud minule ja mina ei taha ka võõras kodus olla, kuna mulle on privaatsus eriti oluline ja ei taha kogu aeg rahva seas olla.

Mu sõbranna siin on ka moslem. Tema käis tihti mehe külal ja alati oli tohutult probleeme. Üldse privaatsust ei olnud, isegi ei koputatud uksele ja ämm oli väga sõjakas ja manipuleeriv naine. Lapse kasvatust kogu aeg kritiseeriti ja taheti alla 1-aastasele kogu aeg chipse ja friikaid ja muud sellist anda ja kui ema keeldus, siis naeruvääristati teda.

Ma arvan, et selliste inimestega tuleb enda sõna paika panna ja mitte lasta endast ja oma soovidest üle käia; jääda viisakaks, kuid konkreetseks. Ämma puhul tuleb eriti paindlik olla. Kui külastatakse vähe, peaks natuke lõdvevalt võtma. Siis saab ka mõne koha pealt silma kinni pigistada.

Lapse kasvatamise asjus ma alati seletan ära, miks nii parem on.

S. Egiptuse perest

Mina olen nüüdseks egiptlasega 7 kuud abielus olnud ja 8,5 kuud kohapeal elanud. Selle ajaga on natuke kogemusi ja mõtteid tekkinud.

Minu meelest on kõige olulisem abikaasa roll. Abikaasa peab ette valmistama nii sinu, kui oma pere selleks, et tulebki palju erimeelsusi ja mittemõistmist. Abikaasa peab olema valmis selleks et ta ei saa omale mitte naist, vaid 3-aastase lapse. Esimestel kuudel tekib küsimusi kõige võimaliku ja võimatu kohta.

Ma ei ütleks, et ma ise ääretult arukalt oleks käitunud kui siia tulin. Ikka see võõras keskkond mis pidevalt segadusse viib ja ebakindlaks teeb, andis end tunda. Aga minu pere oli valmis mind vastu võtma 100%. Nad püüdsid leida kõike seda, mis mulle sobib. Nad mõistsid, et mul on ka raske, mitte ainult neil.

Söögi koha pealt ei söönud ma pikka aega kohalikke toite üldse. Mama lahendas asja nii, et õppis ära, kuidas valmistada köögiviljasuppi ja neid sööke, mida ka mina söin. Samal ajal püüdsin ise kõrvale võtta natuke kohalikke toite, et mu maitsemeel hakkaks tasapisi harjuma. Nüüd

seks söön juba paljusid kohalikke toite, aga ikka veel on ka palju neid mida veel süüa ei suuda.

Kohalik kombestik on ääretult erinev sellest, millega tavaline eestlane harjunud on. Ega seal polegi muud, kui küsi ja vaatle kõrvalt, kuidas toimitakse. Niipea kui miskit on arusaamatu küsi kohe. Samuti, kui sulle midagi seletatakse, siis kuula ja püüa mõista. Araabiamaal ei ole mõtet elada ilma oma eelarvamustest ja negatiivsusest lahti saamata; ilma et sa ei lõpetaks pidevat võrdlust oma kodumaa ja kohaliku riigi vahel. Ole vaba kõigest negatiivsusest ja püüa mõista, vaid nii saavutad sa rahumeelse elu. Ole vaba ja valmis kompromissideks: ilmselt tuleb neid teha rohkem, kui oled neid teinud kogu oma eelneva elu jooksul. Ole valmis selleks, et sa ilmselt ei mõista, aga pead olukorra lahendama rahumeelselt. Ole valmis selleks, et kui sulle miski ikka täiesti vastukarva on, pead sa sellest rääkima ja selgitama, samal ajal mahategemata teiste tavasid ja kombeid, kuna ilmselt on seal midagi sellist, mida sa ei mõista või ei taha mõista kuna oled harjunud millegi muuga.

Lõppkokkuvõttes ütleks ikkagi, et harmoonilise ja õnneliku abieliu üheks tugevuseks on ühine religioon. Abielu ei ole üksteise tümitamine vaid koos liikumine ja koos vastutamine. Ühe patt kandub kaudselt üle ka teisele, kuna koos õpitakse, vastutatakse ja püüeldakse. Koos tuleb õppida ja paremaks saada. Vastasel juhul kaob see ühine siht ja maailmavaade ning abielu muutubki tüüpiliseks Eesti abieluks, kus kumbki elab oma elu ja seisab „oma õiguste“ eest.

K.M. Egiptuse perest

Küsimus on äärmiselt oluline, eriti vast neile, kes ise islamisse astuda ei plaani. Samas oleneb perekonnaga seotus ka sellest, kas moslem on araablane või mitte. Araablastele on perekond tõepoolest väga oluline, nagu nende arvamuskki. Sellepärast üks moslemist araablane abiellu ei astugi enne, kui on selleks perekonna nõusolek. Kui mõlemad osapooled on moslemid, siis kultuur jääb tagaplaanile ja esmaseks saab usk, võtta aluseks see, kuidas islam midagi sätestab, samas püüda anda lastele võimalus tundma õppida mõlemat kultuuri, kui see ei lähe vastuollu usuga. Mittemoslem peaks kindlasti arvestama

sellega, et moslemi lapsed on automaatselt moslemid. Toitudega on kultuuriti väga erinev. Egiptuses on näiteks äärmiselt maitsevad ja lihtsad toidud, mitte üldsegi vürtsised. Ma arvan, et eestlasel on nendega kergem harjuda, kui egiptlasel Eesti omadega. Üldiselt aga on nii, et Eesti toidud saavad paremad Eestis ja Egiptuse toidud Egiptuses, sest vastavad toorained on parimad just nende algupärasest riigis.

Laste kasvatamise teema sõltub tugevalt perekonnast, nagu see on seda ka Eestis. Mõned ämmad suruvad oma arvamusel peale, mõned mitte. Samas ei tasuks ka kogeenumate kohaliku riigi olusid ja tavadid tundvate naiste nõuandeid eirata, sest me võime küll olla harjunud teisiti, kuid siinsetes oludes ja religiooni arvesse võttes on need nõanded teinekord vägagi kasulikud.

Kõige raskem on ehk aga hoopis harjuda sellega, et Eestis oleme harjunud käima väljas nagu tahame, lastega jalutamas. Küllap on see piirkonniti erinev, aga siin näiteks ei ole minul küll kuhugi eriti jalutada ja kui, siis saan seda teha üksnes koos abikaasaga. See tubane elu on vast kultuuriliselt kõige raskem, kui eestlasena olen harjunud kogu aeg väljas olema ja et lapsed on väljas.

N. Egiptuse perest

Kõige tähtsam on läbi kõigi raskuste ja võõrastuste säilitada tolerantsus ja avatud meel. Kui meil on raske harjuda islamimaailmas elava mehe pere tavadega, siis mehe perel võib meiega harjumine veelgi keerulisem olla, kuna sealsed inimesed reisivad meist tunduvalt vähem ja seega on neil meid ka raskem varem nähtuga kõrvutada.

Minu jaoks oli oma privaataja leidmine suureks probleemiks, kuna niipea, kui ma oma majaossa tõmbusin, et veidi omaette olla, lugeda või kirjutada, saadeti kohe keegi mind „lohutama“, sest otse loomulikult peab ju inimesel mingi mure olema, kui ta üksi olla tahab. Võttis aega mis ta võttis, aga viimaks jäid pereliikmed mind uskuma, kui olin neile lõputult kinnitanud, et soovin omaette olla mitte mõne mure tõttu vaid sellepärast, et olen sellega harjunud ja soovin mõtteid koguda. Meelekindlus viib sihile!

Arvestada tuleks sellega, et kompromisse peavad tegema kõik. Me ei saa eeldada, et saame alati oma tahtmist nagu ei saa lasta mehe pereliikmetel ka endale lihtsalt pähe istuda.

Kui toiduga on probleeme, tuleks sellest kindlasti juttu teha, kuna pikka aega sellise toidu söömine, mis üldse ei maitse, on lihtsalt enesepiinamine. Mina lahendasin probleemi näiteks nii, et palusin mehe õel toitu keetes vaid mõõdukalt maitsestada ja hiljem said kõik, kes rohkem vürtsi soovisid, seda ise juurde lisada. Ka osutus meie puhul vägagi toredaks lahenduseks vaheldumisi söögitegemine: katsetasin igasuguseid oma toite, kuni leidsin hulga selliseid, mis ka mehe perele maitsesid ja oma söögitegemisekorral tegin siis neid. Sinna hulka kuuluvad näiteks juurviljapüree, pannkoogid, rosinasai, erinevate lisanditega riis, lasagne, makaronid hakkliha või juustu ja sibulaga ja palju muudki.

Mis puutub aga laste kasvatamisse, siis see on minu jaoks kõige raskem. Väga keeruline on inimesi keelata, kes heast südamest aidata tahavad, kuid kui küsimus on lapse heaolus, tuleb seda siiski teha. Näiteks tegin pere koduabilisele selgeks, et kui ma oma last magama panen ja

ta voodis püsti tõuseb ja röökima hakkab, ei tohi keegi minu tuppa sisse tormata ja lihtsalt last minema viia, tuues vabanduseks, et ju siis laps ei taha veel magada. Ka tuleb perele viisakalt seletada, kui te ei taha, et lapsel pidevalt Coca-Colat või ülimagusat ja –kanget teed juua antakse. Lapsel on oma režiim, millest tuleb kinni pidada ja seda võivad muuta vaid lapse vanemad.

Kõige olulisem on alati säilitada rahulik meel ja usun, et ka kõige kangemad araabia naised saavad viimaks aru, kui neile ilusasti seletada, miks eelistad tema süsteemi asemel enda oma. Peamine on asjadest rääkimine. Ka soovitan värskelt mehe peresse sattunudel kõigepealt asju oma abikaasaga arutada. Võib-olla on parem, kui perega sinu murest räägib kõigepealt tema.

A.Maroko perest

Ütleks, et täitsa oleneb mehest ja tema perekonnast ning loomulikult ka sinust endast. Mees saab oma perele nõu anda, neile sinust rääkida, kui midagi on vastuolus nende ja sinupoolsete ideede, arvamusel ja üldüldse olemisega. Oleneb ka täitsa, kas sa asud oma mehega elama tema pere juurde. See võib tegelikult parajaks pähkliks osutuda, eriti veel kui tegemist on uue eurooplannast moslemiga ja pere näiteks ei ole vaga tõsiusklik (*insha Allah*, et sellist asja ei oleks), ja toob ellu ka oma maa traditsioone, mis ei käi kooskõlas islami religiooniga. See võib „roheline“ moslemi peas palju segadust tekitada.

Kui mees ja naine on aga ühes paadis, on üks meeskond, on tugevad moslemid, saavad *insha Allah* probleemid lahendatud. Lihtsalt ole sina ise, ja ära pelga neile (voi enim oma mehele) selgitamast, mis sulle nende juures meelepärane ei ole. Üksteise kuulamine ja rääkimine avab ukSED, *insha Allah*.

A. Alžeeria perest

Ämmad ja minid, nad on kas parimad sõbrannad või suurimad vihavaenlased. Kuldset keskteed pole! Minisid peetakse alateadvuses alati poegade röövliteks. Minul õnnestus näpsata aga pere parim poeg. Kindlasti arvate nüüd, et meie vahel on pidev lahing, nagu Palestiina ja Iisraeli vahel?! Aga peate pettuma – meie suhe on nagu emal tütreaga. Me ei ela kõrvuti, ega ka samal pinnal, ei samal kontinendilgi. Näeme teineteist haruharva aga siis intensiivselt ning meil on palju naerda, mõnikord mõru pillgi alla neelata, seda just minul.

Ma ei abiellunud „perega“, nagu enamus arvata võiks. Sattusin nende perre just siis, kui nad olid kaotanud perepea – armsa isa ja abikaasa. Tulin neile kui valgustuluke pimedast masendavast koopast. Olin sel hetkel ja tänase ni, nende päikesepaiste.

Mu ämmal on 12 last! Müts maha! Elukogemus, mida tahtis minuga kohe jagada, kui olin oma esimese lapsega maha saanud. Mu pea oli õpetustest nii paks; esimene mille eest nahutada sain, olid pampersid! „Vaata, millised vorbid see mähe jätab! Nii inetu, võta need ometi ära! Lase lapse pepul hingata!“ kõlasid teravad manitsused. Mulle oli see aga kui terav nuga südamesse – mind on tembeldatud halvaks emaks! Tegelikult arvasin mina ainult niimoodi, mitte mu ämm. Kohe samal päeval tõttas ämm ostma puuvillaseid mähkmeid, et teha araablaste

kurikuulsat gmatat! Olin uudishimust põnevil, tegelikult ka, kuidas seda kookonit tehakse ja kuidas laps ennast seal ometi hästi tunda saab.

„Enne, kui lapse kookonisse paned, tee talle sporti! Vaat nii...“ keerutas ämm pisikest pojat, kui vurkanni, käsi ja jalgu masseeridaes ning võimlemisharjutusi tehes. Poja nuttis ja karjus – tal oli valus, kuna polnud võimlemisega harjunud. „Vaata, kuidas ta nutab! Ta lihased on kõik loiid ja „surnud““ kurjustas memmeke. Mina löristasin samuti nutta, vaadates pojakese appihüüdvat pilku, millega ta mind pommitas. „Hlas, hlas hannuni!“ naeratas ämm peale spordi tegemist. Keeras siis kähku paela rulli, sättis oma jalad sirgu ette, asetades neile kaks riskülikulist ja ühe kolmnurkse linakese. „Vaata nüüd, tütreke, nii pead tegema!“ keeras memm supsti! vupsti! poja linade vahele ja paelaga kinni. „Ja nüüd anna talle süüa!“ ulatas ämm mulle valge kompsu. Laps oli sukkvaid ja naeratas! Söötin tal kõhu täis ja panin magama. Kujutage ette, poiss ärkas alles viie tunni pärast! Olin jahmunud!

Vahepeal oli ämm kööki suundunud, et perele süüa teha. „Aruah, tütreke! Ajame juttu!“ kutsus ta mind enda kõrvale vaibale istuma. Tema ees oli hunnik herneid! Terve suur kuhi köögi kivipõrandal. „Seda, et kas saan kuidagi aidata?“ küsisin vaikselt. „Ah, sa oled puhkusel, ei ole vaja!“ keeldus ämm. Tema vastusele vaatamata haarasin ka sületäie hernekaunu, istusin ta kõrvale ning hakkasin me koos tööle.

„Kui sa tahad puhata, siis teie tuba on siin!“ näitas mehe õde pisikest väikese aknaga ruumi. See oli meile külastuse ajaks ette valmistatud – meie oma tuba, kus sain rahulikult pojat imetada ja ise puhata või veidi omaette olla. Kui armas neist!

Kuulsin köögis koksimist ja läksin uudishimulikult vaatama. „Mis sa teed?“ pärsin imestunult mehe õelt. „Küüslauku purustan.“ Vastas õde naeratades. See oli selline anum, nagu apteekritel ravimite purustamiseks. „Miks sa sellega purustad? Kas pressiga ei saa?“ pärsin. „Saaks küll, aga sellega tuleb rohkem mahla, ei jää midagi järele ja on peenem... oleme nii harjunud“ tampis õde küüslauku edasi. Ta oli kükki asendis, nagu väikesed lapsed ning paistis, et see on talle mugavaim positsioon. Hiljem avastasin ennast samuti kükitamas ja tõesti, sedamoodi ei väsi jalad ära!

„Mmm! Ma pole ammu nii hästi süüa! Alhamdulillah!“ laususin koka kiituseks. Ämm teeb väga hästi süüa ja mitte üldse vürtsikat lurri vaid lihtsate komponentidega super sööki! Neela või keel alla! Eriti hea oli gaasipliidi lah-tisel tulel küpsetatud artišoki ja küüslaugu salat, või siis šorba...ainuke, mida ma silma otsas ei kannatanud (ja mille üle ämm siiani naljatab) on lamba magu! Kuidas see haiseb, öekk!!! ... ent neile maitseb. Samuti kui ma ei kannata lambamagu, ei maitse neile kaameliliha, mis jälle mulle väga meeldis.

Mul on mehe perega vedanud – nad ei topi oma nina meie ellu, ei intriigitse. Liigne õpetus, kuidas lapsi kasvatada, sai päeva pealt lõpu, kui mainisin, et 4-aastane laps pole „liiga väike“, et aru saada, mida tohib ja mida ei. Samuti austati minu arvamust, kui julgesin soovitada pesta nõud sooja veega, kuna siis on lihtsam. Külma veega pesid nad siiani sellepärast, et ei viitsinud vett soojendada. Minu nõuanne neile, kes on värskelt abiellunud – austage oma ämma, ka siis kui tundub, et ta on teie suhtes ülekohtune. Neil on elukogemust. Samuti ärge laske ennast nurka suruda kõigi nende pealekäivate õpetustega, vaid öelge kartmata ja selgelt oma arvamuse. Vastasel juhul kasvatavad sinu lapsi nemad.

K. Alžeeria perest

Tegelikult see ongi suur põhjus, miks ma ei taha mehe maale kolida. Piisas, et olin ühe kuu seal külas. Parem on asjad enne abiellumist paika panna, et kuidas küsimusi lahendada hakatakse, sest ega kerge see pole.

Mina ütlesin mehele, et tema maale kolida ma ei taha ja tema asi on juba seda aktsepteerida või mitte, sest olgem iseendaga ausad – kas me ikka tahame sinna kolida? Või on parem lihtsalt neil külas käia?

Nende reegleid ja kombeid ei hakka keegi meie pärast muutma, see on ju kindel ja kui meie pole sellega rahul, siis võetakse meid kui eurooplasi, kes ei austa mehe peret jne. See on minu arvamuse, aga vähemalt aus arvamuse.

I. Alžeeria perest

Lugeja küsib,
lugeja vastab

Pudrupotike keeda...

Maroko köök

Autor: Sarah Iirimaalt

MAROKO KALAMARINAAD- CHERMOULA

Chermoula on kalamarinaad, mille valmistatakse mitmed erinevad kalaroad. Chermoulat võib kasutada ka kanamarinaadiks. Marinaadi valmistamine on kiire ning lihtne ja sa võid kohata mitmeid erineva koostisega marinaade Maroko erinevates kodudes, kuigi tulemus saab pea sama. Kasutates tšillipart saad kujundada vürtsikust vastavalt oma maitsele.

2-3 küüslaugu küünt
3 spl hakitud peterselli
3 spl hakitud koriandrit
2 tl paprikapulbrit
2 tl jahvatatud köömneid
¼ tl cayenne pipart
1 spl sidrunimahla
2 spl oliiviõli

Sega kõik maitseained omavahel kokku ja marinaad ongi valmis. Selles marinaadis võib marineerida kala vastavalt oma soovile, krevette või kana. Kui marinaad on liiga paks, lisa juurde õli või paar supilusikatäit vett. Hõõru marinaad ühtlaselt kalale ja küpseta vastavalt soovile, kas pannil või ahjus.

Palestiina köök

Autor: Siiri

SPINAT RIISIGA

300 gr loomahakkliha
2 hakitud sibulat
500 gr hakitud spinatit (võib olla külmutatud)
540 ml kikkerherneid (purgis)
soola, pipart maitsestamiseks
5 kl kuuma vett
õli praadimiseks
sidrunimahla

Hakitud sibulad õlis praadida, kuni need on veidi pruunistunud. Lisada hakkliha ja jätkata praadimist. Kui liha on ilusasti läbi praetud, lisada potti spinat ja valada peale kuum vesi kuni spinat on kaetud. Keeta madalal tulel umbes 30 minutit. Seejärel lisada kikkerherned koos vedelikuga. Keeta madalal tulel veel umbes 30 minutit. Maitsestada soola ja vähese pipraga. Hästi hea ja lihtne roog, mida on kerge teha ja mis on samas hästi kasulik. Serveerida riisiga ja raputa peale veidi sidrunimahla. Juurde pitaleib.

ŠORABA ADAS - LÄÄTSESUPP

5 kl vett
1 kl pestud punaseid läätsi
1 kl viilutatud porgandit
½ hakitud sibulat
1 spl võid
1tl kumuni
½ tl musta pipart
maitse järgi soola
1 tl kuivatatud peterselli
1 tl sidrunimahla

Panna vesi keema ja lisada läätsed, porgandid ja sibul.
Keeta umbes 20 min ja lisada seejärel maitseained, või ja sidrunimahla.
Panna keedetud supp miksrissi ja mikserda, kuni kõik on ühtlane püree.
Head isu!

KOOKOSE HALWA

1/2 kl sulatatud võid
3/4 kl suhkrut
1/2 kl jahu
1 kl mannat
1 kl kookoselbeid
3/4 kl piima
1 tl küpsetuspulbrit
1 tl vanilliessentsi
mandleid kaunistamiseks

Siirup:
2/3 kl vett
1/2 kl suhkrut
1 spl sidrunimahla

Panna vesi, suhkur ja sidrunimahl siirupi valmistamiseks väiksesse potti; segada. Panna see tulele ja kuumutada keetmiseni. Seejärel vähendada kuumust ja keeta vaikselt 6-8 minutit, kuni vedelik muutub paksemaks. Eemaldada pliidilt ja lasta jahtuda.

Segada kausis suhkur, jahu, manna, kookoselbed, või, piim, vaniljeessents ja küpsetuspulber ühtlaseks taignaks. Valada taigen küpsetusvormi (20cm x 20cm). Küpsetada 180 C juures eelsoojendatud ahjus umbes 25 min. Eemaldada halwa pannilt ja lõigata diagonaalselt tükkideks. Valada jahtunud siirup tükkidele võrdelt peale ja kaunistada mandlitega. Serveerida külmalt või soojalt, nii tee kui ka kange kohviga.

Egiptuse köök

Autor: Fatima

MAHŠI RULLID

200 g hakkliha
½ kg ümarateralist riisi
1 väike purk tomatipastat
2 spl hakitud peterselli
maitse järgi soola, pipart, maitseaineid
viinamarjalehti

Praadida hakkliha vastavalt soovitud kogusele, kuidas kellegile meeldib, kas palju või vähe, lisada ümarateraline riis ja kuumutada. Riisile segada sisse tomatipasta, maitseained, petersell, sool, pipar. Segada see kõik ühtlaseks massiks ja võtta tulelt ära. Panna riis väikestes kogustes viinamarjalehtede sisse ja keerata need rulli. See on üsna aeganõudev tegevus. Kui rullid on kõik valmis keeratud, laduda need malmeeritud potti. Kõige alla panna tomativiilud, see annab värvi ja ei lase alumistel mahšidel poti külge kõrbedada. Tomativiilude peale laduda rullid ja kallata üle puljongiga. Lasta vaikselt tulel hauduma, kuni vesi on täiesti ära auranud ja riisi terad pehmed.

WWW.FOTOBANK.COM SFL13-0015 Stock Food
Stuffed vine leaves (Not available for exclusive usages)

MOLOKHAIA SUPP

6 kl kanapuljongit
½ kg spinati lehti
1 spl tomatipastat (vabatahtlik)
1 kuum tšilli pipar (vabatahtlik)
1 loorberileht (vabatahtlik)
1 peeneks hakitud väike sibul (vabatahtlik)
musta pipart
2 spl võid
2 hakitud küüslauguküünt
1 tl jahvatatud koriandrit
1 tl soola
1 spl peeneks hakitud värske koriandri lehti või värsket peterselli (vabatahtlik)
1 sidruni mahl või 1 tl äädikat (vabatahtlik)
jahvatatud cayenne'i pipart või punast pipart (vabatahtlik)

Hakkida molokhia (spinati) lehed võimalikult peeneks. Egiptuses on hea võimalus hakkida makhrataga (kumer nuga, kahe pidemega, sarnane Itaalia mezzalunale).

Ajada puljong suures potis keema. Lisada hoolikalt segades molokhia lehed, tomatipasta, tšilli pipar, loorberileht, sibul ja must pipar. Jätkata segamist. Vähendada kuumust ja lasta keeda paarkümmend minutit. Panna või soojale pannile, lisada riivitud küüslauk, jahvatatud koriander ja sool. Praadida segu 2-4 minutit, pidevalt segades, kuni küüslauk on kergelt pruunistunud.

Kui molokhia on tasasel tulel umbes kaksikümmend minutit keenud, lisada ettevaatlikult küüslaugusegu, hästi segada. Jätkata keetmist tasasel tulel aeg-ajalt segades veel paar minutit. Serveerida kuumalt. Molokhia suppi serveeritakse sageli üle keedetud riisiga ja süüakse koos pitaleivaga.

EGIPTUSE BAKLAWA

2 kl peeneks hakitud pähkeleid
1 kl peeneks hakitud mandleid
1 kl suhkrut
2 kl sulavõid
2 tl kaneeli
lehttainas
2 kl suhkrut
1 kl vett
2 spl värskelt pressitud sidrunimahla

Segada pähkild kokku suhkru, kaneeli ja 1 kl sulavõiga. Hõõruda pann võiga. Lehtaigna üks osa väga õhukeseks rullida ja asetada pannile, nii et see oleks täpselt alusega paras ja ääred ei jääks paksemaks või üle rulluma. Lehtaignale hõõruda osa sulatatud võist ja asetada pähklisegu, see ühtlaselt laiali segada, võtta teine lehtaigna osa, rullida see samamoodi õhukeseks, asetada pähklisegu peale ja võiga üle pintseldada. Seejärel noaga tainas plaadil lõigata kuubikuteks, rombideks või ristkülikuteks ja panna ahju. Alguses hoida 5 minuti 200 kraadises kuumuses, siis keerata kuumus madalamaks 150 kraadile ja küpsetada umbes 30-40 minutit kuni baklawa kuubikud on pealt kuldpruunid.

Niikaua kui baklawa kuubikud ahjus valmivad, valmistame ette siirupi, mis on põhiline osa Egiptuse magustoitudest. Lisada suhkur veele ja asetada pott keskmisele temperatuurile. Segada 10 min kuni suhkur on täielikult sulanud, eemaldada pott tulelt, segada sisse sidrunimahla ja ajada siirup keema. Keeta 40 minutit. Vahepeal jälgida ahjus baklawasid. Kui tundub, et need pruunistuvad liiga ruttu, võib nad fooliumiga katta. Kui baklawad on ahjus valmis saanud, oodata, kuni siirub on jahtunud ja see ettevaatlikult kuubikute peale kallata nii, et kõik kuubikud oleksid kaetud.

KORAANINURK

91. SUURA – AŠ-ŠAMS – PÄIKE (15 äjät)

	Jumala, kõige Armulisema, Halastavama nimel.	bismillähi r-raḥmāni r-raḥiim.	بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
1	Päikese ja ta sära nimel ¹	wa š-šamsi wa ḍuḥāhāhā.	وَالشَّمْسِ وَضُحَاهَا
2	ja talle järgneva kuu nimel ²	wa l-qamari iḍāā tālāhāhā.	وَالْقَمَرِ إِذَا تَلَاهَا
3	ja teda näitava päeva nimel	wa n-nāhāari iḍāā žāllāhāhā.	وَالنَّهَارِ إِذَا جَلَا َّهَا
4	ja teda peitva öö nimel	wa l-leili iḍāā jagšāhāhā.	وَاللَّيْلِ إِذَا يَغْشَاهَا
5	ja taeva ning Selle nimel, Kes ta rajas ^{3 4} ,	wa s-sāmāā'i wa māā bānāhāhā.	وَالسَّمَاءِ وَمَا بَنَاهَا
6	ja maa ning Selle nimel, Kes ta laotas ^{5 6 7} ,	wa l-arḍi wa māā ṭaḥāhāhā.	وَالْأَرْضِ وَمَا طَحَاهَا
7	ja hinge ning Selle nimel, Kes ta vormis	wa nāfsin wa māā sāwwāhāhā.	وَالنَّفْسِ وَمَا سَوَّاهَا
8	ning siis näitas, mis on talle vale ja mis õige ⁸ .	fā ālhāmāhāā fužuurāhāā wa taqwāhāhā.	فَالهَمَهَا فُجُورَهَا وَتَقْوَاهَا
9	Tõesti, edu saavutab see, kes end puhastab,	qad āflāḥā mān zākkāhāhā.	قَدْ أَفْلَحَ مَنْ زَكَّاهَا
10	ja kaotab see, kes laseb endal korrumpeeruda.	waqad ḥāabā mān dāsāhāhā.	وَقَدْ خَابَ مَنْ دَسَّاهَا
11	Thamud(<i>i ḥōim</i>) salgas (<i>oma prohvetit</i>) oma üleastumises,	kāḍḍābāt tāmuudu bi-ṭaḡwāhāhā.	كَذَّبَتْ ثَمُودُ بِطَغْوَاهَا
12	kui nurjatuim nende seast ette astus ⁹ .	iḍi nbā'ātā āšqaahāhā.	إِذِ انبَعَثَ أَشْقَاهَا
13	Jumala sõnumitooja (<i>Salih</i>) ütles neile: „See on Jumala kaamel ja see tema jootmiskoht.“	faqaala lāhum rasuulu llahi nāāqat allahi wa suqjāhāhā.	فَقَالَ لَهُمْ رَسُولُ اللَّهِ نَاقَةَ اللَّهِ وَسُقْيَاهَا
14	Kuid nad salgasid teda (<i>Salih</i>) ja löiksid läbi selle (<i>kaamli</i>) kõõlused ja Jumal	fākāḍḍābuuhu fā'āqaruuhāā fādāmdāmā 'āleihim rabbuhum bi-	فَكَذَّبُوهُ فَعَقَرُوهَا فَدَمْدَمَ

	hävitas nad nende pattude pärast võrdselt ¹⁰ ,	dānbihim fāsāwwāhāā.	عَلَيْهِمْ رَبُّهُمْ بِذُنُوبِهِمْ فَسَوَّاهَا
15	ja Tema ei karda selle tagajärgi ¹¹ .	wa lāā jāḥāāfu ‘uqbāāhāā.	وَلَا يَخَافُ عُقْبَاهَا

¹ Mujahid ütles: „Tähendab ta valguse nimel.“ Qatadah (رضي الله عنه) ütles: „See tähendab kogu päeva.“ Tabari on lisanud: „Õige arusaam on, et Jumal vannub päikese ja selle päevavalguse eest, kuna ta särav valgus on päeval.“ (At-Tabari 24:451)

² Mujahid ütles: „Ta järgneb päikesele.“ Ibn Abbas (رضي الله عنه) ütles: „Ta järgneb päevale.“ (At-Tabari 24:452)

³ Võib tähendada ka „ning taeva ja selle rajamise nimel“. (At-Tabari 24:453)

⁴ Vaata ka 51:47.

⁵ Mujahid ütles: „Tähendab, kes ta laiali laotas.“ Ibn Abbas (رضي الله عنه) ütles: „*tahaha* tähendab, et Ta tegi selle (maa) proportsionaalseks.“ (At-Tabari 24:454)

⁶ Ibn Abbas (رضي الله عنه) ütles: „Tähendab, mis ta seal (maa peal) lõi.“ (At-Tabari 24:453)

⁷ Mujahid, Qatadah (رضي الله عنه), Ad-Dahhak, As-Suddi, Ath-Thawri, Abu Salih ja Ibn Zayd (رضي الله عنه) ütlesid kõik, et *tahaha* tähendab, et Ta laotas selle laiali. (At-Tabari 24:454, Ad-Durr Al-Manthur 8:529, 530)

⁸ Ibn Abbas (رضي الله عنه) ütles: Jumala Sõnumitoojal oli kombeks peale „ja hinge ning Selle nimel, Kes ta vormis ning siis näitas, mis on talle vale ja mis õige“ retsiteerimist peatuda ja öelda „Mu Jumal, anna mu hingele selle hea. Sina oled selle Hoidja ja Isand ja parim selle Puhastajana.“ (At-Tabarani 11:106)

⁹ St nurjatuim kogu rahva hulgast. Ta nimi oli Qudar bin Salif ja ta oli hõimu juht. Jumal räägib temast ka 54:29. (Tafsir Ibn Kathir, suura 91)

¹⁰ Neid kõiki karistati võrdselt. Qatadah (رضي الله عنه) ütles: „Meieni on jõudnud, et Thamudi hõimu juht ei tapnud emakaamlit enne, kui nii noored kui vanad, mehed kui naised olid talle truudust vandunud. Seega, kuna inimesed töötasid kõik selle nimel, et emakaamel tappa, tappis ka Jumal nad kõik sama karistuse läbi nende patu pärast.“ (At-Tabari 24:460)

¹¹ Ibn Abbas (رضي الله عنه) ütles: „Jumal ei karda mingeid tagajärgi kelleltki teiselt.“ (At-Tabari 24:416) Mujahid, Al-Hasan (رضي الله عنهما), Bakr bin Abdullah Al-Muzani ja teised on öelnud sama. (At-Tabari 24:461)

صحیح البخاری
 The Translation of the Meanings of
Sahîh Al-Bukhâri
 Arabic-English
 Volume 1

SAHIH AL-BUKHARI

9. Kitaab mawaaqiit us-salaat (palveaegade raamat) – valitud hadithe

522. Urwa jutustas: „Aisha (*raa*) ütles mulle, et Jumala Sõnumitooja (*saws*) palvetas asrit, kui päikesepaiste oli veel hoones sees (st asri varajasel ajal).“

527. Abdullah (*raa*) jutustas: „Ma küsisin Prohvetilt (*saws*): „Milline tegu on Jumalale kõige meelepärasem?“ Ta vastas: „Õigel ajal palve sooritamine.“ Ma küsisin: „Ja mida järgmiseks?“ Ta vastas: „Oma vanematega hea ja kohusetundlik olemine.“ Ma küsisin jälle: „Ja mida järgmiseks?“ Ta vastas: „Jumala nimel püüdlemisest osa võtmine.“ Abdullah (*raa*) lisas: „Seda ütles Jumala Sõnumitooja (*saws*) ja kui ma oleks veel küsinud, oleks Prohvet (*saws*) veel rääkinud.“

528. Abu Huraira (*raa*) jutustas: „Ma kuulsin, et Jumala Sõnumitooja (*saws*) ütles: „Kui kellegil teie hulgast oleks läve taga jõgi ja ta selles iga päev viis korda end peseks, kas märkaksite temal mingitki mustust?“ Nad vastasid: „Kübetki mustust ei jääks järele.“ Prohvet (*saws*) lisas: „See on näide viiest palvest, millega Jumal kurjad teod hävitab.“

532. Anas (*raa*) jutustas: „Prohvet (*saws*) ütles: „Kummar-duge korralikult ja ärge pange oma käsivarsi küünarnu-kini maha, nagu koerad. Ja kui tahate sülitada, siis ärge sülitage enda ette ega paremale, kuna palvetaja räägib eraviisiliselt oma Isandaga.“

533. 534. Abu Huraira ja Abdullah ibn Umar (*raa*) ju-

tustasid: „Jumala Sõnumitooja (*saws*) ütles: „Kui on väga kuum, siis palvetage *dohrit*, kui (veidi) jahedamaks läheb, sest kõva kuumus on Põrgutule raevutsemisest.“

537. Põrgutuli kaebas oma Isandale: „Oo Isand, mu osad söövad üksteist.“ Seega Jumal lubas tal kaks korda hinge tõmmata: üks kord talvel ja üks kord suvel. Suvine hingetõmme on siis, kui tunnete tõsiseimat kuuma ja talvine hingetõmme siis, kui tunnete tõsiseimat külma.“

541. Abu Al-Minhal jutustas: „Abu Barza (*raa*) ütles: „Prohvetil (*saws*) oli kombeks *fažrit* palvetada siis, kui tundis enda kõrval istuva inimese ära ja ta luges 60-100 Koraani värssi. Ta palvetas *dohrit* kohe, kui päike veidi seniidist oli kõrvale kaldunud ja *asrit* ajal, kui võis Mediina kõige kaugemas kohas ära käia ja päike oli ikka veel kuum. (Alledastaja unustas, mis ta *maghribi* kohta ütles.) Tal ei olnud midagi *iša* öö kolmandikuni või keskööni edasilükkamise vastu.“

543. Ibn Abbas (*raa*) jutustas: „Prohvet (*saws*) palvetas Mediinas *dohrit* ja *asrit* kaheksa (kokku) *rakat* ja *maghribit* ja *išat* (kokku) seitse *rakat*.“ Ayyub ütles: „Võib-olla olid need vihmased ööd?“ Anas (*raa*) ütles: „Võib-olla.“

544. Aisha (*raa*) jutustas: „Jumala Sõnumitoojal (*saws*) oli kombeks *asrit* palvetada, kui päikesepaiste ei olnud veel mu toast kadunud.“

549. Abu Bakr ibn Uthman ibn Sahl ibn Hunaif jutustas, et ta kuulis Abu Umamat ütlemas: „Me palvetasime Umar ibn Abdul-Aziziga *dohrit* ja läksime siis Anas ibn Maliki juurde ja leidsime ta *asrit* palvetamas. Ma küsisin temalt: „Oo onu, mida sa palvetasid?“ Ta vastas: „**Asrit** ja Jumala Sõnumitoojaga (*saws*) palvetasime me seda palvet (sel ajal).“

552. Ibn Umar (*raa*) jutustas: „Jumala Sõnumitooja (*saws*) ütles: „Kes iganes laseb **asri** palve aja (meelega) mööda, see oleks justkui oma pere ja vara kaotanud.“

553. Abu Al-Malih jutustas: „Olime kord Buraidaga pilvisel päeval lahingus ja ta ütles: „Palvetage *asr* varakult, kuna Prohvet (*saws*) ütles: „Kes iganes *asri* vahele jätab, selle kõik head teod on kadunud.“

554. Qais jutustas: „Jarir (*raa*) ütles: „Me olime koos Prohvetiga (*saws*) ja ta vaatas täiskuuööl kuud ja ütles: „Tõesti, te näete oma Isandat nagu näete seda kuud ja teil ei saa olema mingit probleemi Tema nägemisega. Ja kui te saate vältida enne päikesetõusu (*fažr*) ja enne päikeseloojangut (*asr*) palve mahamagamist, siis peate seda tegema.“ Siis ta retsiteeris Jumala sõna: „... ja **ülista oma Isanda kiitust enne päikesetõusu ja enne loojangut.**“ (50:39) Ismail ütles: „Palvetage neid palveid ja ärge neid maha magage.“

555. Abu Huraira (*raa*) jutustas: „Jumala Sõnumitooja (*saws*) ütles: „Inglid tulevad teie juurde üksteisejärel öösel ja päeval ja nad saavad kõik kokku *fažri* ja *asri* palvete ajal. Need, kes on teiega öösel olnud, tõusevad (taevasse) ja Jumal küsib nende käest, kuigi Ta teab teie kohta juba kõike: „Mis olukorda te mu sulased jätsite?“ Inglid vastavad: „Kui me nende juurest lahkusime, siis nad palvetasid ja kui me nende juurde jõudsime, siis nad palvetasid.“

556. Abu Huraira (*raa*) jutustas: „Jumala Sõnumitooja (*saws*) ütles: „Kui kellelgi teist õnnestus enne päikeseloojangut üks *raka asrit* palvetada, siis palvetagu ta oma palve lõpuni (st see palve on kehtiv). Kui kellelgi teist õnnestus enne päikesetõusu üks *raka fažrit* palvetada, siis palvetagu ta oma palve lõpuni.“

558. Abu Musa (*raa*) jutustas: „Prohvet (*saws*) ütles: „Moslemite, juutide ja kristlaste näide on nagu näide mehest, kes võttis töölisel, et need tema heaks hommikust õhtuni töötaksid. Nad töötasid kuni keskpäevani ja ütlesid: „Me ei vaja su tasu!“ Siis võttis mees teised töölisel ja ütles neile: „Töötage ülejäänud päev ja te saate palga, mille ma olin määranud (esimestele töölistele).“ Nad töötasid kuni *asri* palveajani ja ütlesid: „Mis me tegime, jäägu sulle.“ Ta võttis tööle kolmandad töölisel. Nood töötasid päikeseloojanguni ja said kahe eelmise töölistegrupi tasu endale.“

559. Rafi ibn Khadij (*raa*) jutustas: „Meil oli kombeks Jumala Sõnumitoojaga (*saws*) *maghribi* palvetada ja peale palve lõpetamist võis üks meist lahkuda ja ikka veel nii kaugele näha kui koht, kuhu vibust lastud nool maandub.“

560. Jabir ibn Abdullah (*raa*) jutustas: „Prohvetil (*saws*) oli kombeks *dohrit* keskpäeval; *asrit* ajal, mil päike oli veel

ere; *maghribi* peale päikeseloojangut ja *išat* erineval ajal palvetada. Iga kord, kui ta nägi, et inimesed olid (*išaks*) kogunenud, palvetas ta vara ja kui inimesed hilinesid, jättis ta palve hilisemaks. Ja neil või Prohvetil (*saws*) oli kombeks *fažrit* palvetada, kui oli veel pime.“

561. Salama (*raa*) jutustas: „Meil oli kombeks Prohvetiga (*saws*) *maghribi* palvetada, kui päike horisondilt kadus.“

20. PEATÜKI SISSEJUHATUS: Abu Huraira (*raa*) jutustas: „Prohveti (*saws*) ütles: „Kõige raskemad palved kahepalgeliste jaoks on *iša* ja *fažr*.“ Ta lisas: „Kui nad oleksid teadnud, mis *iša* ja *fažr* (st nende tasud) on, oleks nad osa võtma tulnud, isegi, kui oleksid pidanud roomama.“ (Järgneb kordav diskussioon.)

568. Abu Barza (*raa*) jutustas: „Jumala Sõnumitooja (*saws*) ei meeldinud enne *išat* magada ega peale seda jutustada.“

569. Ibn Shihab jutustas Urwalt: „Aisha (*raa*) ütles: „Kord lükkas Jumala Sõnumitooja (*saws*) *iša* edasi, kuni Umar talle seda meelde tuletas, öeldes: „Palve! Naised ja lapsed on juba magama jäänud.“ Siis tuli Prohvet (*saws*) välja ja ütles: „Keegi Maa elanikest ei ole peale teie seda ootanud.“ Urwa ütles: „(Tol ajal) ei palvetatud kusagil mujal kui Mediinas.“ Ta lisas: „Prohvetil (*saws*) oli kombeks eha kadumise ja öö esimese kolmandiku lõpu vahelisel ajal *išat* palvetada.“

574. Abu Musa jutustas: „Jumala Sõnumitooja (*saws*) ütles: „Kes palvetab (õigeaegselt) kahte jahedat palvet (st *asrit* ja *fažrit*), see siseneb Paradiisi.“

575. Anas (*raa*) jutustas: „Zaid ibn Thabit ütles: „Me söime (paastu eel) Prohvetiga (*saws*) hommikust ja tõusime siis palveks. Ma küsisin temalt, kui kaua aega nende (st söögi ja palve) vahel on. Ta vastas: „Nende kahe vahel on just parasjagu aega, et lugeda 50-60 (Koraani) värssi.“

578. Aisha (*raa*) jutustas: „Usklikel naistel oli kombeks, kattelinadega kaetult, Jumala Sõnumitoojaga (*saws*) *fažrit* palvetamas käia. Peale palve lõpetamist naasesid nad koju, ilma et keegi neid pimeduse tõttu ära oleks tundnud.“

580. Abu Huraira (*raa*) jutustas: „Jumala Sõnumitooja (*saws*) ütles: „Kellel iganes õnnestub üks *raka* palvet sooritada, see saab palve kirja.“¹

582. Ibn Umar (*raa*) jutustas: „Jumala Sõnumitooja (*saws*) ütles: „Ärge palvetage päikesetõusu ja päikeseloojangu ajal.“²

583. Ibn Umar (*raa*) jutustas: Jumala Sõnumitooja (*saws*) ütles: „Kui päikese nurk horisondi tagant paistma hakkab (ja sul on *fažr* veel tegemata), lükka palvet edasi, kuni see on kõrgel ja kui päikese nurk (horisondi taha) kaob, lükka

¹ St kui palveaeg kohe otsa saab ja jõuad veel vaid ühe *raka* teha, enne kui uue palve kutse kõlab, siis palveta rahulikult oma palve lõpuni, see kehtib.

² St täpselt sel ajal, kui päike tõuseb või loojub, kuna muidu oleks justkui tegemist päikesekummardamisega.

palvet seni edasi, kui see loojub (st kaob üleni horisondi taha).“

592. Aisha (*raa*) jutustas: „Jumala Sõnumitooja (*saws*) ei jätnud kunagi enne *fažrit* kahte rakat ega peale *asrit* kahte rakat ei avalikult ega omaette palvetamata.“

595. Abu Qatada jutustas: „Ühel õhtul reisisime me Prohvetiga (*saws*) ja ühed ütlesid: „Me sooviksime, et Jumala Sõnumitooja viimastel öötundidel meiega koos puhkaks.“ Ta vastas: „Ma kardan, et te uinute ja magate (*fažri*) palve maha.“ Bilal (*raa*) ütles: „Ma ajan teid üles.“ Kõik jäid magama ja Bilal puhkas vastu oma ratsalooma oma selga ja uni murdis ka tema. Prohvet (*saws*) ärkas, kui päikese nurk oli juba väljas ja ütles: „Oo Bilal, mida sa lubasid!“ Ta vastas: „Ma pole iial niimoodi maganud.“ Prohvet (*saws*) ütles: „Jumal võttis te hinged, millal soovis ja tagastas need, millal soovis. Oo Bilal, tõuse üles ja kuuluta palveks *adhaani*.“ Prohvet (*saws*) sooritas rituaalse pesemise ja kui päike oli välja tulnud ja eredaks läinud, tõusis ta ja palvetas.“

596. Jabir ibn Abdullah (*raa*) jutustas: „Al-Khandaq (Kraavi lahingu) päeval tuli Umar ibn Al-Khattab (*raa*) peale päikeseloojangut Quraiši uskmatuid needes ja ütles: „Oo Jumala Sõnumitooja, ma ei saanud *asrit* palvetada, kuni päike oli juba peaaegu loojumas.“ Prohvet (*saws*) ütles: „Jumala nimel, ka mina ei ole palvetanud.“ Seega, me pöördusime Buthani suunas ja Prohvet (*saws*) sooritas rituaalse pesemise ja palvetas *asri*, kui päike oli juba loojunud ja seejärel palvetas ta *maghribi*.“

597. Anas (*raa*) jutustas: „Prohvet (*saws*) ütles: „Kui kee-

gi palve unustab, peab ta selle sooritama siis, kui see tal meelde tuleb. Mingit heastamist peale sama palve sooritamise ei ole.“ Siis ta luges: „... ja palvetage Minu meenutamiseks.“ (20:14)“

10. KITAAB UL-*adhaan* (PALVEKUTSE RAA-MAT) – VALITUD HADITHE

604. Ibn Umar (*raa*) jutustas: „Kui moslemid Mediinasse jõudsid, kogunesid nad palveks ja oletasid, millal võiks palveaeg olla. Tol ajal ei olnud veel sisse viidud *adhaan*-niga palvele kutsumist. Kord rääkisid nad palvekutse probleemist. Mõned pakkusid kella kasutamist, nagu kristlastel; teised panid ette kasutada sarve, nagu juudid seda tegid, kuid Umar (*raa*) oli esimene, kes pakkus välja, et mees peaks palvusele kutsuma. Seega käskis Jumala Sõnumitooja (*saws*) Bilalil (*raa*) üles ronida ja *adhaan*iga palvele kutsuda.“

606. Anas ibn Malik (*raa*) jutustas: „Kui moslemite arv kasvas, arutasid nad, kuidas palve ajal mõnel tuttavatel viisil palvusele kutsuda. Mõned panid ette, et tuleks süüdata tuli ja teised soovitasid kella helistada. Bilalil (*raa*) kästi *adhaani* sõnu kaks korda ja *iqaama* omi üks kord kuulutada.“

608. Abu Huraira (*raa*) jutustas: „Jumala Sõnumitooja (*saws*) ütles: „Kui kõlab *adhaan*, keerab saatan kannapealt ringi ja laseb põgenedes valjult kõhutuult, et mitte *adhaani* kuulda. Kui *adhaan* on lõppenud, tuleb ta tagasi, et jälle kannapealt ringi keerata, kui kõlab *iqaama*. Kui see on lõppenud, tuleb ta jälle tagasi, kuni sosistab inimesele kõrva ja tuletab talle meelde asju, mis tolele enne palvetamist ei meenunud ja mis panevad teda unustama, kui palju ta juba palvetanud on.“

609. Abdurrahman jutustas: „Abu Said Al-Khudri (*raa*) ütles mu isale: „Ma näen, et sulle meeldivad lambad ja metsik loodus. Kui sa oled oma lammastega või looduses ja tahad palveks *adhaani* kuulutada, tõsta selleks häält, sest kes iganes *adhaani* kuuleb, olgu see inimene, *džinn* või mõni muu olend, sellest saab sulle Viimsel Kohtupäeval tunnistaja.“ Abu Said (*raa*) lisas: „Kuulsin seda Jumala Sõnumitoojalt (*saws*).““

610. Anas ibn Malik (*raa*) jutustas: „Iga kord, kui Prohvet (*saws*) meiega ükskõik millise rahva vastu võitlusesse läks, ei lubanud ta meil rünnata enne hommikut ja ta ootas ja jälgis: kui ta kuulis *adhaani*, lükkas ta rünnaku edasi ja kui ta *adhaani* ei kuulnud, asus ta rünnakule.“ Anas (*raa*) lisas: „Me jõudsime öösel Khaibari ja hommikul, kui ta palveks *adhaani* ei kuulnud, asus ta ratsutama ja mina ratsutasin Abu Talha taga ja mu jalg puudutas Prohveti (*saws*) oma. Khaibari elanikud tulid oma korvide ja labidatega välja ja kui nad nägid Prohvetit (*saws*), hüüdsid nad: „Muhammed! Jumala nimel, Muhammed oma armeega!“ Kui Jumala Sõnumitooja (*saws*) neid nägi, ütles ta: „*Allaahu akbar, Allaahu akbar!* Khaibar on hävinud. Iga kord, kui läheneme (vaenulikule) rahvale (et nende vastu võidelda), saab nende hommik olema halb, keda on hoiatatud.““

611. Abu Said Al-Khudri (*raa*) jutustas: „Jumala Sõnumitooja (*saws*) ütles: „Iga kord, kui kuulete *adhaani*, öelge nagu *muessin* ütleb.“

613. Yahya jutustas: „Mõned mu kaaslastest ütlesid mulle, et Hisham oli öelnud: „Kui *muessin* ütles: „*Häjjä älääs-salaah!* (Tulge palvusele!)“, siis Muawia ütles: „*Lää hawla wa lää quwwata illä billääh* (Ei ole jõudu ega võimu peale Jumala oma)“ ja lisas: „Me kuulsime teie Prohvetit (*saws*) sama ütlemas.““

614. Jabir ibn Abdullah (*raa*) jutustas: „Jumala Sõnumitooja (*saws*) ütles: „Kes iganes peale *adhaani* kuulamist ütleb: „*allahumma rabba häädhihi d-daawati t-täämmä, was-salaati l-qaaimä, ääti muhämädän il-wasiilata wal-fadiila, wab-athuhu maqaamän mähmuudän illadhi wa-adtah* (Oo Jumal, selle täiusliku kutse ja sooritatava palve Isand, anna Muhammedile Paradiisi kõrgeim koht (*al-wasiila*) ja eriline au (*al-fadiila*) ja tõsta ta üles auväärsele kohale, mille oled talle lubanud!), selle kaitseks on mul lubatud Ülestõusmispäeval välja astuda.““

618. Hafsa (*raa*) jutustas: „Kui *muessin* oli *fažri* palveks *adhaani* kuulutanud ja koidik oli ilmseks saanud, sooritas Prohvet (*saws*) enne kohustusliku palve *iqaamat* kerge 2-rakalise palve.“

621. Abdullah ibn Masud (*raa*) jutustas: Prohvet (*saws*) ütles: „Bilali kuulutatud *adhaan* ei tohiks teid teie hommikusöögis takistada, kuna ta kuulutab *adhaani*, kui on veel öö, et too, kes teie hulgast sooritab (vabatahtlikke) ööpalveid, teaks kiirustada ja too, kes teie hulgast magab, ärkaks üles. See ei tähenda, nagu *fažr* (koidik) või hommik oleks käes.“ Siis ta (*saws*) osutas oma kahe sõrmega ja tõstis need üles (taeva poole), seejärel need niimoodi (Ibn Masud imiteeris Prohveti (*saws*) liigutusi) (maa suunas) langetades. Az-Zahir liigutas oma kahte nimetissõr-

me, mille ta oli üksteise peale pannud ja seejärel sirutas need paremale ja vasemale. Need liigutused näitasid, kuidas koit saabub, levides horisontaalselt vasemale ja paremale.

622. 623. Aisha (*raa*) jutustas: „Prohvet (*saws*) ütles: „Bilal kuulutab *adhaani* öösel, nii et sööge ja jooge, kuni Ibn Umm Maktum kuulutab *adhaani*.“

624. Abdullah ibn Maghaffal Al-Muzani (*raa*) jutustas: „Jumala Sõnumitooja (*saws*) ütles kolm korda: „Kahe palvekutse vahel on palve,“ ja peale kolmandat korda lisas ta: „sellele, kes soovib seda sooritada.““

629. Abu Dhar (*raa*) jutustas: „Olime Prohveti (*saws*) seltsis reisil ja *muessin* tahtis (*dohri*) palveks *adhaani* kuulutada. Prohvet (*saws*) ütles talle: „Las läheb jahedamaks.“ Siis tahtis ta jälle *adhaani* kuulutada, kuid Prohvet (*saws*) ütles talle: „Las läheb jahedamaks.“ *Muessin* tahtis jälle *adhaani* kuulutada, kuid Prohvet (*saws*) ütles: „Las läheb jahedamaks, kuni küngaste varjud on nendega ühepikkuseks saanud.“ Prohvet (*saws*) lisas: „Kange kuumus tuleb Põrgu raevutsemisest.““

630. Malik ibn Huwairith (*raa*) jutustas: „Kaks meest tulid reisikavatsusega Prohveti (*saws*) juurde. Prohvet (*saws*) ütles: „Kui te sõidus olete, siis kuulutage *adhaani* ja seejärel *iqaamat* ja vanim teist juhtigu palvet.““

632. Nafi jutustas: „Ühel külmal ööl kuulutas Ibn Umar (*raa*) Dajnanil *adhaani*, seejärel ütles: „Palvetage kodudes,“ ja andis meile teada, et Jumala Sõnumitoojal (*saws*) oli kombeks *muessinile* öelda, et ta *adhaani* kuulutaks ja

vihmastel või väga külmadel öödel reisi ajal lisaks: „*älää salluu fir-rihääil* (palvetage kodudes/laagrites)“.

635. Abdullah ibn Abi Qatada jutustas: „Mu isa ütles: „Kord, kui me Prohvetiga (*saws*) palvetasime, kuulis ta osade inimeste juures lärmi. Peale palvet küsis ta: „Mis viga on?“ Nad vastasid: „Me kiirustasime palvele.“ Ta vastas: „Ärge kiirustage palvele. Kui ta palvele tulete, tulge rahulikult ja palvetage, mis saate (teistega koos) ja viige lõpule see, mis teil puudu jäi.““

640. Abu Huraira (*raa*) jutustas: „Kord kuulutati *iqaamat* ja inimesed olid juba read sirgeks teinud, kui Jumala Sõnumitooja (*saws*) ette astus, kuid ta oli *žunub*³. Ta ütles: „Jääge oma kohtadele,“ ja läks välja, pesi end ja naases, vesi peast tilkumas. Seejärel juhtis ta palvet.“

645. Abdullah ibn Umar (*raa*) jutustas: „Jumala Sõnumitooja (*saws*) ütles: „Kogukonnas sooritatud palve on 27 korda ülem üksi sooritatud palvest.““

647. Abu Huraira (*raa*) jutustas: „Jumala Sõnumitooja (*saws*) ütles: „Tasu koguduses sooritatud palve eest on 25-kordne võrreldes palvega, mis sooritatakse (üksinda) kodus või turul. See on sellepärast, et kui palvetaja puhastab end rituaalselt palveks, tehes seda täiuslikult ja läheb seejärel mošeesse, ainsa kavatsusega palvetada, siis iga sammuga, mis ta mošee suunas teeb, tõstetakse tema tasu ühe astme võrra kõrgemale ja tema arvelt kustutatakse üks patt. Sel ajal, kui ta palvetab ja nii kaua, kui ta palvekohas on, paluvad inglid talle Jumala õnnistust ja andestust. Nad ütlevad: „Oo Jumal, kingi talle Oma õnnistus ja ole tema suhtes andestav ja lahke!“ Seni, kuni ta palvet ootab, oleks ta justkui palves.““

648. Abu Salama ibn Abdur-Rahman jutustas: „Abu Huraira (*raa*) ütles: „Ma kuulsin, kui Jumala Sõnumitooja (*saws*) ütles: „Tasu koguduses sooritatud palve eest on 25-kordne võrreldes üksi sooritatud palvega. Öö ja päeva inglid kogunevad kokku *fažri* palve ajal.““ Abu Huraira (*raa*) lisas: „Kui soovite, siis retsiteerige (Koraani). „**Tõesti, koiduaegsele (Koraani) retsiteerimisele on tunnistajad.**“ (17:78).“

652. Abu Huraira (*raa*) jutustas: „Jumala Sõnumitooja (*saws*) ütles: „Kord läks üks mees mööda teed ja nägi okkalist oksa. Ta kõrvaldas selle teelt ja Jumal oli tema teoga nii rahul, et andestas talle selle eest.““

653. Siis ta (st Prohvet (*saws*)) ütles: „Märtreid on viis: see, kes sureb katku; see, kes sureb kõhuhaigusesse; see, kes sureb uppumissurma; see, kes maetakse elusalt ja see, kes sureb Jumala nimel.“ Prohvet (*saws*) lisas: „Kui inimesed vaid teaksid tasu *adhaani* kuulutamise ja esimeses (palve)reas seismise eest ja ei teaks muud viisi, kuidas seda teha, peale liisu heiskamise, siis nad teeksid seda (st heidaksid liisku).“

657. Abu Huraira (*raa*) jutustas: „Prohvet (*saws*) ütles: „Silmakirjalike jaoks ei ole ükski palve raskem kui *fažr* ja *iša*. Kui nad vaid teaksid nende palvete õigel ajal palvetamise tasu, tuleksid nad kohale isegi siis, kui peaksid selleks roomama.“ Prohvet (*saws*) lisas: „Tõesti, mul oli plaanis lasta *muessinil iqaamat* kuulutada ja kedagi palvet juhti-

ma käskida ja seejärel põlev tõrvik võtta ja sellega need mehed maha põletada, kes ei olnud veel palveks oma majadest lahkunud.““

658. Malik ibn Huwairith (*raa*) jutustas: „Prohvet (*saws*) ütles: „Iga kord, kui palveaeg kätte jõuab, peaksite *adhaani* ja seejärel *iqaamat* kuulutama ja vanim teist peaks palvet juhtima.““

663. Malik ibn Buhaina (*raa*) jutustas: „Jumala Sõnumitooja (*saws*) möödus või nägi meest, kes peale *iqaama* kuulutamist kahte *rakat* palvetas. Kui Jumala Sõnumitooja (*saws*) oli palve lõpetanud, kogunes rahvas tema ümber ja Jumala Sõnumitooja (*saws*) küsis temalt (st mehelt): „Kas *fažri* palves on neli *rakat*? Kas *fažri* palves on neli *rakat*?“

664. Al-Aswad jutustas: „Olime Aishaga (*raa*) palvetamise korrapärasust arutamas ja väärtustamas. Ta ütles: „Kui Jumala Sõnumitooja (*saws*) lõpus haigeks jäi ja kui palveajal *adhaani* kuulutati, ütles ta: „Ütle Abu Bakrile, et ta rahvast palves juhiks.“ Talle öeldi, et Abu Bakr on hella südamega mees ja ei saaks tema asemel palvet juhtida. Prohvet (*saws*) andis uuesti sama käsu, kuid sai sama vastuse osaliseks. Ta andis kolmandat korda käsu ja ütles: „Teie (st naised) olete Joosepi kaaslased. Öelge Abu Bakrile, et ta palvet juhiks.“ Ja Abu Bakr astuski välja palvet juhtima. Samal ajal Prohveti (*saws*) olukord paranes veidi ja ta tuli välja, abiks kaks meest, mõlemal küljel üks. Ma näen veel praegugi oma silme ees ta jalgu ebamugavustundes järgi lohisemas. Abu Bakr tahtis tagasi astuda, aga Prohvet (*saws*) viipas talle, et ta oma kohale jääks ja ta viidi Abu Bakri kõrvale istuma.“ Al-Amashilt küsiti: „Kas Prohvet (*saws*) palvetas ja Abu Bakr järgis teda ja inimesed järgisid selles palves Abu Bakrit?“ Al-Amash noogutas jaatavalt. Abu Muawia ütles: „Prohvet (*saws*) istus Abu Bakrist vasemal, samal ajal kui too palvetas püsti.““

669. Abu Said Al-Khudri (*raa*) jutustas: „Tuli pilv ja sadas, kuni (mošee) katus läbi hakkas laskma. Tol ajal oli katus tehtud datlipalmi okstest. Kuulutati *iqaamat* ja ma nägin Jumala Sõnumitoojat (*saws*) vees ja mudas kummardamas, nii et mudamärk oli isegi ta laubal.“

671. Aisha (*raa*) jutustas: „Prohvet (*saws*) ütles: „Kui õhtusöök on laual ja *iqaama* kuulutatud, tuleb alustada õhtusöögist.“

676. Al-Aswad jutustas, et ta küsis Aishalt (*raa*): „Mida Prohvet (*saws*) kodus tegi?“ Ta vastas: „Ta tegeles oma pere teenindamisega ja kui oli palveaeg, läks ta palvusele.““

684. Sahl ibn Saad As-Saidi (*raa*) jutustas: „Jumala Sõnumitooja (*saws*) läks Bani Amr ibn Aufi hulgas rahu sisse seadma. Samal ajal jõudis palveaeg kätte ja *muessin* läks Abu Bakri juurde ja küsis: „Kas sa juhid palvet, et võiksin *iqaamat* kuulutada?“ Abu Bakr (*raa*) vastas jaatavalt ja juhtis palvet. Jumala Sõnumitooja (*saws*) jõudis tagasi, kui inimesed veel palvetasid ja sisenes palvetajate ridadesse, kuni seisis (esimeses reas). Inimesed löid käsi kokku. Abu Bakr (*raa*) ei vaatanud kunagi palve ajal kõrvale. Kui aga inimesed edasi plaksutasid, vaatas Abu Bakr (*raa*) viimaks ja nägi Jumala Sõnumitoojat (*saws*). Jumala Sõnumitooja

3 Rituaalselt ebapuhas peale seksuaalvahekorda.

(saws) viipas talle, et ta oma kohale jääks. Abu Bakr (raa) tõstis käed ja tänas Jumalat selle Jumala Sõnumitooja (saws) käsu eest ja taganes, kuni jõudis esimesse ritta. Jumala Sõnumitooja (saws) astus ette ja juhtis palve lõpuni. Kui Jumala Sõnumitooja (saws) oli palve lõpetanud, küsis ta: „Oo Abu Bakr, mis takistas sind kohale jäämast, kui käskisin sul seda teha?“ Abu Bakr (raa) vastas: „Kuidas julgeb Ibn Abi Quhafa (Abu Bakr) Jumala Sõnumitooja (saws) juuresolekul palvet juhtida?“ Siis küsis Jumala Sõnumitooja (saws): „Miks te nii kangesti plaksutasite? Kui kellegagi palve ajal midagi juhtub, peab ta ütleva *subhaanallaah*. Kui ta seda teeb, hoolitsetakse tema eest, kuid plaksutamine on naiste jaoks.““

689. Anas ibn Malik (raa) jutustas: „Kord ratsutas Jumala Sõnumitooja (saws) hobusel ja kukkus nii, et ta parem külg sai vigastada. Ta palvetas ühe palve istuli ja ka meie palvetasime tema taga istudes. Kui ta palve lõpetas, ütles ta: „*Imaami* tuleb järgida. Palvetage püsti, kui tema on püsti ja kummardage, kui tema kummardab; tõuske, kui tema tõuseb ja kui ta ütleb *sāmi allaahu limān hāmidāh*, öelge *rabbānā wa lākā l-hāmd* ja palvetage istudes, kui tema istub.“ Humaidi ütles: „Prohveti (saws) käsk „Palvetage istudes, kui ta palvetab istudes“ sai antud tema varasema haiguse ajal, kuid hiljem (haige olles) Prohvet (saws) palvetas istudes ja inimesed palvetasid ta taga seistes ja Prohvet (saws) ei käskinud neil maha istuda. Seega peame järgima Prohveti (saws) viimast tegu.“

54. PEATÜKI SISSEJUHATUS:

Aishat (raa) juhtis palves tema ori Dhakwan, kes luges *mushafist* (kirja pandud Koraanist). Kas vallaslaps, beduiin või poiss, kes ei ole veel puberteediikka jõudnud, võib palvet juhtida? (See on lubatud, kuna) Prohvet (saws) ütles, et *imaam* peab olema see, kes tunneb kõige rohkem Koraani.

692. Ibn Umar (raa) jutustas: „Kui kõige esimesed emigrandid jõudsid enne Prohveti (saws) saabumist Qubas asuvasse Usbasse, siis Abu Hudhaifa ori Salim, kes teadis rohkem Koraani kui teised, juhtis neid palves.“

693. Anas (raa) jutustas: „Prohvet (saws) ütles: „Kuulake ja kuuletuge (oma juhile), isegi kui teie juhiks määratakse etiooplane, kelle pea on kui rosin.““

694. Abu Huraira (raa) jutustas: „Jumala Sõnumitooja (saws) ütles: „Kui nad (st *imaamid*) juhivad korralikult palvet, siis saavad nemad ja saate teie tasu. Kui nad aga teevad (palves) vea, siis saate teie palve eest tasu, aga patt jääb neile.““

699. Ibn Abbas (raa) jutustas: „Kord ööbisin ma oma tädi Maimuna juures. Prohvet (saws) tõusis ööpalveks ja ma liitusin temaga, seistes temast vasemale. Ta tõmbast mind mu peast hoides endast paremale.“

702. Abu Masud (raa) jutustas: „Üks mees tuli ja ütles: „Oo Jumala Sõnumitooja, ma hoian varahommikusest palvest (*fažrist*) kõrvale vaid seetõttu, et see keegi venitab meid juhtides palve väga pikaks.“ Edastaja ütles: „Ma pole iial Jumala Sõnumitoojat (saws) nõu andes vihase mana näinud kui tookord. Ta ütles: „Osad teist panevad inimesi heade tegude suhtes vastumeelsust tundma. Kui

keegi teist inimesi palves juhib, peaks ta oma palve lühikesena hoidma, sest nende hulgas on ka nõrku, vanu ja sellises olukorras inimesi, mis vajab kiiret kergendamist.““

707. Abdullah ibn Abi Qatada jutustas: „Mu isa ütles: „Prohvet (saws) ütles: „Kui ma palveks seisan, siis on mul plaanis pikalt palvetada, aga kui kuulen lapse nuttu, palvetan lühidalt, sest mulle ei meeldi lapse emale muret valmistada.““

715. Abu Huraira (raa) jutustas: „Prohvet (saws) palvetas kaks *rakat dohrit* (nelja asemel) ja talle öeldi, et ta palvetas vaid kaks *rakat*. Siis palvetas ta veel kaks *rakat* ja lõpetas need *tasliimiga*⁴, millele lisas kaks (parandus) kummardust.“

719. Anas ibn Malik (raa) jutustas: „Kord kuulutati *iqaamat* ja Jumala Sõnumitooja (saws) keeras end meie poole ja ütles: „Tehke oma read sirgeks ja seiske üksteisele lähemale, sest ma näen teid seljatagant.““

725. Anas ibn Malik (raa) jutustas: „Prohvet (saws) ütles: „Tehke oma read sirgeks, sest ma näen teid seljatagant.“ Anas (raa) lisas: „Igaüks meist pani öla kõrvalseisva kaaslaste öla juurde ja jala kõrvalseisva kaaslaste jala juurde.“

729. Aisha (raa) jutustas: „Jumala Sõnumitoojal (saws) oli kombeks oma toas öösel palvetada. Kuna toa sein oli madal, siis inimesed nägid teda ja mõned neist tõusid, et tema järgi palvetada. Hommikul levitasid nad uudist. Järgmisel öösel tõusis Prohvet (saws) jälle palveks ja inimesed järgisid teda. See kestis nii kaks või kolm ööd. Seepeale Jumala Sõnumitooja (saws) enam järgnevatel öödel palveks ei tõusnud ja välja ei tulnud. Hommikul küsisid inimesed temalt selle kohta. Ta vastas, et kardab, et nii võib öine palve kohustuslikuks muutuda.“

731. Zaid ibn Thabit (raa) jutustas: „Jumala Sõnumitooja (saws) tegi ramadaanikuul endale väikese toa (Said ütles: „Ma arvan, et Zaid ibn Thabit ütles, et see koosnes matist.“) ja palvetas seal paar ööd. Mõned tema kaaslased palvetasid tema taga. Kui ta sellest teada sai, jäi ta istuma. Hommikul läks ta välja nende juurde ja ütles: „Ma nägin ja mõistsin, mida te teete. Oo rahvas, te peaksite palvetama oma kodudes, sest inimese parim palve on see, mis ta oma kodus sooritab, välja arvatud kohustuslikud palved.““

735. Salim ibn Abdullah jutustas: „Mu isa ütles: „Jumala Sõnumitoojal (saws) oli kombeks palvet alustades ja *takbiiriga* poolkummardusse laskudes mõlemad oma käed ölgade kõrgusele tõsta. Tal oli kombeks pead poolkummardusest tõstes ja *sāmi allaahi limān hāmidāh; rabbānā wa lākā l-hāmd* öeldes sama teha. Ja ta ei teinud seda täiskummarduses.““

740. Sahl ibn Saad (raa) jutustas: „Inimestel kästi panna palves parem käsi vasema käsivarre alaosale. Abu Hazim ütles: „Ma teadsin, et see käsk tuli Prohvetilt (saws).“

743. Anas ibn Malik (raa) jutustas: „Prohvetil (saws), Abu Bakril ja Umaril (raa) oli kombeks palvet alustada sõna-

dega *älhämdulilläähi rabbil äälämiin* (kogu kiitus olgu Jumalal, maailmade Isandal).“

744. Abu Huraira (*raa*) jutustas: „Jumala Sõnumitoojal (*saws*) oli kombeks *takbiiri* ja Koraani (st Al-Fatiha) retsiteerimise vahel vait olla ja see vaikushetk oli lühike. Ma küsisin Prohvetilt (*saws*): „Saagu mu vanemad sinu eest ohverdatud! Mida sa selle pausis sees, mis *takbiiri* ja retsiteerimise vahel on, ütled?“ Prohvet (*saws*) vastas: „Ma ütlen *allahumma bää'id bäini wa bäina khataajääjä kāmää bää'ädta bäinä l-mašriqi wal-maghrib. allahumma naqqinii min khataajääjä kāmää junaqqa athth-thawbu l-abjadu mina d-dunäs. allahumma äghsil khataajääjä bi l-mää'i wa th-thalži wa l-barad.* (Oo Jumal, vii minu patud minust kaugele nagu ida on läänest ja puhasta mind pattudest nagu valget rõivast puhastatakse mustusest. Oo Jumal, pese minult maha mu patud vee, lume ja rahega.)““

745. Asma bint Abi Bakr (*raa*) jutustas: „Kord palvetas Prohvet (*saws*) varjutuse palvet. Ta seisis kaua ja siis oli kaua poolkummarduses. Ta tõusis jälle püsti ja seisis kaua, siis oli kaua poolkummarduses ja seejärel tõusis püsti ja siis oli kaua täiskummarduses, seejärel tõstis oma pead ja oli jälle pikas täiskummarduses. Siis seisis ta kaua püsti, siis oli kaua poolkummarduses, siis tõusis jälle püsti ja seisis kaua. Seejärel oli ta kaua poolkummarduses ja tõusis jälle püsti ja siis oli kaua täiskummarduses ja tõstis oma pead ja läks jälle pikka täiskummardusse. Kui ta oli palve lõpetanud, ütles ta: „Paradiis tuli mulle nii ligidale, et kui ma oleks julgenud, oleks ma teile sellest ühe kimbu noppinud ja Põrgu tuli mulle nii ligidale, et ma ütlesin: „Oo, mu Isand, kas saan ma olema selle rahva hulgast?“ Siis äkki nägin ma üht naist ja üks kass rebis teda oma küüntega. Kui küsisin, siis öeldi, et see naine oli selle kassi vangistanud ja surnuks naljutanud ja ta ei söötnud teda ega lasknud ka vabaks, et too saaks ise end putukatest, kahjuritest ja muudest maamutukatest toita.“

746. Abu Mamar jutustas: „Me küsisime Khabbabil (*raa*), kas Jumala Sõnumitoojal (*saws*) oli kombeks *dohri* ja *asri* palvete ajal (Koraani) retsiteerida. Ta vastas jaatavalt. Me küsisime: „Kuidas te seda teada saite?“ Ta vastas: „Tema habeme liikumise järgi.““

750. Anas ibn Malik (*raa*) jutustas: „Prohvet (*saws*) ütles: „Mis on küll neil inimestel viga, kes palvetamise ajal taevasse vaatavad?“ Tema hääletoon muutus seda kõnet pi-

dades karmiks. „Nad peaksid lõpetama (taeva poole vaatamise), muidu võetakse neilt silmad (silmanägemine).““

751. Aisha (*raa*) jutustas: „Küsisin Jumala Sõnumitoojal (*saws*) palves siia-sinna vaatamise kohta. Ta vastas: „See on üks varastamisviis, mille läbi saatan võtab osa inimese palvest.““

756. Ubada ibn As-Samit (*raa*) jutustas: „Jumala Sõnumitooja (*saws*) ütles: „Selle palve, kes oma palves Al-Fatihaga suurat ei retsiteeri, ei ole kehtiv.““

759. Abu Qatada jutustas: „*Dohri* palve kahes esimeses *rakas* oli Prohvetil (*saws*) kombeks koos Al-Fatihaga retsiteerida ka kahte muud *suurat*: ühte pikka esimeses ja ühte lühikest teises *rakas* ja mõnikord oli värssse ka kuulda. *Asri* palves oli Prohvetil (*saws*) kahes esimeses *rakas* kombeks retsiteerida Al-Fatihad ja kahte muud *suurat* ja esimest *rakat* pikendada. Ta pikendas ka *fažri* esimest *rakat* ja lühendas teist.“

768. Abu Rafi jutustas: „Kord palvetasin ma Abu Hurairaga (*raa*) *išat* ja ta retsiteeris *idhä s-ämää'un šaqqat* (suura nr 84) ja tegi täiskummarduse. Ma küsisin: „Mis see on?“ Ta vastas: „Ma kummardasin Abul-Qasimi (st Prohveti (*saws*)) taga (kui ta seda suurat retsiteeris) ja ma kummardan seda retsiteerides edasi, kuni teda kohtan.““

771. Saiyyar ibn Salama jutustas: „Läksime isaga Abu Barza Al-Aslami (*raa*) juurde, et tema käest määratud palveaegade kohta küsida. Ta vastas: „Prohvetil (*saws*) oli kombeks palvetada *dohrit* ajal, kui päike oli oma kõrgeimalt positsioonilt keskpäeval veidi langenud ja *asrit* ajal, mil päike oli ikka veel kuum selle jaoks, kes peale palvet Mediina kaugeimasse otsa läks. (Alledastaja ütles: „Ma olen unustanud, mida Abu Barza *maghribi* palve kohta ütles.) Prohvet (*saws*) ei pidanud kunagi halvaks *išaga* öö esimese kolmandiku lõpuni viivitada ja talle ei meeldinud kunagi enne seda magada ega peale seda rääkida. Tal oli kombeks *fažrit* palvetada ajal, kui peale lõpetamist oli võimalik enda kõrval istuv inimene ära tunda ja tal oli kombeks retsiteerida 60-100 värssi ühes või mõlemas *rakas*.““

772. Abu Huraira (*raa*) jutustas: „Koraani retsiteeritakse igas palves ja nendes palvetes, milles Jumala Sõnumitooja (*saws*) meile valjusti retsiteeris, retsiteerime ka meie teile valjusti ja palvetes, milles Prohvet (*saws*) retsiteeris vaikselt, retsiteerime meiega vaikselt. Kui retsiteerite vaid Al-Fatiha suurat, siis sellest piisab, aga kui retsiteerite midagi lisaks, siis see on parem.“

773. Ibn Abbas (*raa*) jutustas: „Prohvet (*saws*) läks oma kaaslastega välja plaaniga külastada Ukazi turgu. Sel ajal pandi tõke saatanate ja taevaste uudiste vahele. Neid loobiti põlevate leekidega. Saatanad läksid oma rahva juurde, kes neilt küsisid: „Mis teil viga on?“ Nad vastasid: „Meie ja taevaste uudiste vahele on pandud tõke. Meid loobitakse põlevate leekidega.“ Nad ütlesid: „Asi, mis teie ja taevaste uudiste vahele tõkke pani, on kindlasti midagi, mis on hiljuti juhtunud. Minge ida ja lääne suunas ja uurige välja, mis on pannud tõkke teie ja taevaste uudiste vahele.“ Need, kes läksid Tihama suunas, jõudsid Nakhlanimelises kohas Prohveti (*saws*) juurde ja see oli üks tee-

dest, mis viis Ukazi turule. Prohvet (*saws*) palvetas oma kaaslastega just parasjagu *fažrit*. Kui nad (st saatanad) Koraani kuulsid, jäid nad kuulutama ja ütlesid: „Jumala nimel, see ongi see asi, mis meie ja taevaste uudiste vahele tõkke pani.“ Nad naasis oma rahva juurde ja ütlesid: „Oo rahvas, me kuulsime tõesti suurepäraselt retsiteerimist (Koraani). See juhib õigele teele ja me uskusime sellesse ja me ei liida iial kummardamises midagi oma Isandale.“ Jumal ilmutas oma Prohvetile (*saws*) järgnevad värsid: „**Ütle (oo Muhammed): „Mulle on ilmutatud ...” (72:1) Ja see, mis talle ilmutati, oli džinnide jutuajamine.**“

774 (B). Anas (*raa*) ütles: „Üks *ansaaridest* juhtis teisi palves Quba mošees ja tal oli kombeks iga kord, kui ta midagi (peale Al-Fatiha) retsiteeris, retsiteerida *qul hu allaahu ahad* (suura 112). Kui ta selle suura lõpetanud oli, retsiteeris ta sellele midagi lisaks. Igas *rakas* tegi ta ikka samamoodi. Ta kaaslased arutasid seda temaga ja ütlesid: „Sa retsiteerid seda suurat ja ei pea seda piisavaks ja seejärel retsiteerid veel teise. Parem retsiteeri seda üksi või jäta see hoopis kõrvale ja retsiteeri midagi muud.“ Ta vastas: „Ma ei jäta seda iial ja kui te tahate, et oleksin sel tingimusel teie *imaam*, siis see sobib; kui aga mitte, siis ma lahkun teist.“ Nad teadsid, et ta oli parim nende hulgast ega tahtnud kedagi teist eespalvetajaks. Kui Prohvet (*saws*) nagu tavaliselt nende juurde läks, teatasid nad talle sellest. Prohvet (*saws*) pöördus tema poole ja ütles: „Oo see keegi, mis takistab sind oma kaaslaste palvele vastu tulemast? Miks loed sa igas *rakas* just seda suurat?“ Ta vastas: „Ma armastan seda suurat.“ Prohvet (*saws*) ütles: „Sinu armastus selle *suura* vastu viib su Paradiisi.““

776. Abdullah ibn Abi Qatada jutustas: „Minu isa ütles: „Jumala Sõnumitoojal (*saws*) oli kombeks retsiteerida Al-Fatiha *suurat*, millele kahes esimeses palverakas järgnes mõni teine *suura* ja *dohri* palve kahes viimases *rakas* oli tal kombeks retsiteerida ainult Al-Fatiha *suurat*. Mõnikord oli värss või paar kuulda ja ta tegi esimese raka teisest pikema ja ta tegi sama ka *asri* ja *fažri* palvetes.““

780. Abu Huraira (*raa*) jutustas: „Prohvet (*saws*) ütles: „Kui *imaam* ütleb *ämiin*, siis öelge teiegi *ämiin* ja kui kellegi *ämiin* teist langeb kokku inglite omaga, siis kõik tema minevikupatud antakse andeks.““ Ibn Shihab ütles: „Jumala Sõnumitoojal (*saws*) oli kombeks *ämiin* öelda.““

786. Mutarrif ibn Abdullah jutustas: „Imran ibn Husain ja mina palvetasime Ali ibn Abi Talibi (*raa*) taga. Kui Ali (*raa*) tegi täiskummarduse, ütles ta *takbiiri*⁵ ja kui ta oma pead tõstis, ütles ta *takbiiri* ja kui ta kolmandaks *rakaks* püsti tõusis, ütles ta *takbiiri*. Palve lõppedes võttis Imran mu käe ja ütles: „See tuletas mulle Muhammedi (*saws*) palvet meelde,“ või „Ta juhtis meid palves, mis on nagu Muhammedi (*saws*) palve.““

788. Ikrima jutustas: „Palvetasin Mekas ühe šeikhi seljaga ja ta ütles (palve jooksul) 22 *takbiiri*. Ma ütlesin Ibn Abbasile (*raa*), et ta (st šeikh) on hull. Ibn Abbas (*raa*) noomis mind ja ütles: „See on Abul-Qasimi (*saws*) sunna.““

789. Abu Huraira (*raa*) jutustas: „Iga kord, kui Jumala Sõnumitooja (*saws*) palveks tõusis, ütles ta *takbiiri* palve alustamiseks ja siis kummardamiseks. (Poolkummardusest tõustes ütles ta) *sāmi allaahu limān hāmidāh* ja

5 *allaahu akbar*

püsti seistes ütles ta *rabbānā lākā l-hāmd*. Al-Laith ütles: „(Prohvet (*saws*) ütles) *wa lākā l-hāmd*“. Ta ütles *takbiiri* täiskummardusse laskudes ja oma pead täiskummardusest tõstes; ta ütles jälle *takbiiri* täiskummardusse laskudes ja oma pead tõstes. Siis tegi ta samamoodi edasi kuni palve lõpuni. Ja teisest *rakast* peale istumist tõustes ütles ta ka *takbiiri*.“

790. Musab ibn Saad jutustas: „Palvetasin oma isa (Saad ibn Abi Waqqasi (*raa*)) kõrval ja panin oma käed lähestiku põlvede vahele. Mu isa ütles mulle, et ma nii ei teeks ja lisas: „Meil oli kombeks samamoodi teha, kuid meie keelati see ära (st Prohvet (*saws*) keelas) ja kästi käed põlvedele panna.““

791. Zaid ibn Wahb jutustas: „Hudhaifa (*raa*) nägi inimest, kes ei teinud poolkummardusi ja täiskummardusi korralikult. Ta ütles talle: „Sa ei ole palvetanud ja kui peaksid surema, siis sured olles muud usku kui see usk, mida Muhammed (*saws*) õpetas.““

792. Al-Bara (*raa*) jutustas: „Prohveti (*saws*) poolkummardus, täiskummardus, kahe täiskummarduse vahel istumine ja poolkummarduse järel seismine, kuid mitte *qijāam* (palves seismine) ja *qu’uud* (palves istumine) olid umbes võrdsed.“

793. Abu Huraira (*raa*) jutustas: „Kord astus Prohvet (*saws*) mošeesse. Üks mees tuli sisse, palvetas ja tervitas Prohvetit (*saws*). Prohvet (*saws*) vastas ta tervitusele ja ütles talle: „Mine ja palveta uuesti, kuna sa ei ole palvetanud.“ Mees palvetas uuesti, tuli tagasi ja tervitas Prohvetit (*saws*). Ta (*saws*) ütles talle kolm korda: „Mine tagasi ja palveta uuesti, kuna sa ei ole palvetanud.“ Mees ütles: „Selle nimel, Kes sind tõega saatis, ma ei oska paremini palvetada. Palun õpeta mind, kuidas palvetada.“ Ta (*saws*) vastas: „Kui sa palveks seisad, ütle *takbiir* ja seejärel retsiteeri Koraanist mida sa tead. Seejärel ole rahulikult poolkummarduses, kuni tunned end lõdvestunult. Siis tõuse poolkummardusest, kuni seisad sirgelt. Seejärel ole rahulikult täiskummarduses, kuni tunned end lõdvestunult ja siis tõuse (st tõsta oma pead) ja istu rahulikult, kuni tunned end lõdvestunult. Seejärel mine rahulikult täiskummardusse, kuni tunned end täiskummarduses lõdvestunult ja tee nii läbi terve oma palve.““

795. Abu Huraira (*raa*) jutustas: „Kui Prohvet (*saws*) ütles *sāmi allaahu limān hāmidāh*, lisas ta *allaahumma rabbānā walākā l-hāmd*. Täiskummardusse laskudes ja pead tõstes ütles Prohvet (*saws*) *takbiiri*. Ta ütles *takbiiri* ka peale kahest täiskummardusest tõusmist.“

809. Ibn Abbas (*raa*) jutustas: „Prohvetile (*saws*) anti käsk (st Jumal andis) seitsmel kehaosal kummardada ja mitte (palvetades) riideid või juukseid sättida. Need kehaosad on: laup (koos ninaotsaga), kaks kätt, kaks põlve ja jalad (ehk varbad).“

817. Aisha (*raa*) jutustas: „Prohvetil (*saws*) oli oma pool- ja täiskummardustes tihti kombeks öelda *subhānāk allaahumma rabbānā wabihāmdikā*, *allaahumma ighfirlii* (ülستان Sind, oo Jumal; meie Isand, kõik ülistus ja kiitus kuuluvad Sulle; oo Jumal, andesta mulle). Nii käitus ta Koraani kohaselt.“

820. Al-Bara (*raa*) jutustas: „Aeg, mis Prohvet (*saws*) täis- ja poolkummarduseks ning kahe täiskummarduse vahel istumiseks kulutas, oli umbes sama pikk.“

821. Thabit jutustas: „Anas (*raa*) ütles: „Ma ei jäta kivi kivi peale, et teid panna nii palvetama, nagu ma nägin Prohvetit (*saws*) palvetamas.“ Anasil (*raa*) oli kombeks teha üht asja, mida ma ei ole teid tegemas näinud. Tal oli kombeks peale poolkummardust nii kaua seista, et võiks arvata, et ta on (täiskummardusse laskumise) unustanud ja kahe täiskummarduse vahel nii kaua istuda, et võiks arvata, et ta oli teise täiskummarduse unustanud.“

822. Anas ibn Malik (*raa*) ütles: „Prohvet (*saws*) ütles: „Olge oma poolkummarduses sirged ja keegi ei tohiks oma käsivarsi nii maha panna, nagu koerad seda teevad.““

827. Abdullah (ibn Abdullah) jutustas: „Ma nägin Abdullah ibn Umarit (*raa*) oma jalgu palves istudes risti panemas ja mina, olles siis veel väga noor, tegin samamoodi. Ibn Umar (*raa*) keelas mul nii teha ja ütles: „Õige on palves hoida paremat jalga toena (varvastel) ja vasemat painutatuna.“ Ma küsisin: „Aga sina teed ju nii (st paned jalad risti)?“ Ta vastas: „Mu jalad ei kannata mu raskust.““

829. Abdullah ibn Buhaina (*raa*) jutustas: „Kord juhtis Prohvet (*saws*) meid *dohri* palves ja tõusis mahaistumise asemel peale teist *rakat* püsti. Inimesed tõusid koos temaga. Kui palve oli peaaegu läbi ja inimesed ootasid, et ta *tasliimi* ütleks, ütles ta istudes *takbiiri* ja tegi enne *tasliimi* ütlemist kaks lisakummardust ja siis lõpetas *tasliimiga* palve.“

831. Shaiq ibn Salama jutustas: „Abdullah (ibn Masud) (*raa*) ütles: „Iga kord, kui me Prohveti (*saws*) taga palvetasime, ütlesime me (istudes), et rahu olgu Gaabrielil, Mii-kaelil jne. Kord vaatas Jumala Sõnumitooja (*saws*) (peale palve lõppu) taha meile otsa ja ütles: „Jumal ise on Rahu ja kui keegi teist palvetab, peab ta ütleva: „*attahiäätu lilläähi wassalawaatu wat-tajjibää; äs-säläämu äleika äjjuhää n-näbjj wa rahmatullaahi wa barakäätuh; ässäläämu äleinää wa älää ibäädi lläähi s-saalihiin* (Kõik komplimentid, palved ja head asjad kuuluvad Jumalale. Rahu olgu sinuga, oo Prohvet, ja Jumala andetus ja õnnistus. Rahu olgu meie ja jumalakartlike Jumala sulastega.)“ Kui te nii ütlete, siis on see kõigi sulasti jaoks taevas ja maa peal. (Lisage:) „*äshädu än lää iläähä illallaah wa äshädu ännä muhämädäm abduhu wa rasuuluh* (ma tunnistan, et ei ole teist kummardamist väärivat jumalust peale Jumala ja ma tunnistan, et Muhammed on tema sulane ja sõnumitooja).““

837. Umm Salama (*raa*) jutustas: „Iga kord, kui Jumala Sõnumitooja (*saws*) oma palve *tasliimiga* lõpetas, tõusid naised püsti ja ta istus veidi oma kohal edasi, enne kui püsti tõusis.“ Ibn Shihab ütles: „Ma arvan, et selle edasi istumise mõte võis olla selles, et naised saaksid enne palve lõpetanud mehi lahkuda.“

843. Abu Huraira (*raa*) jutustas: „Prohveti (*saws*) juurde tulid ühed vaesed inimesed ja ütlesid: „Rikkamad inime-

sed saavad kõrgemale astmele ja alalist naudingut, kui- gi nad palvetavad nagu meie ja paastuvad nagu meie. Neil on rohkem raha, tänu millele nad saavad hadžil ja omral käia, Jumala nimel võidelda ja almust anda.“ Prohvet (*saws*) vastas: „Kas tahate, et avaldaksin teile ühe asja, mida tehes te jõuaksite järgi neile, kes teist ette on läinud? Keegi ei lähe teist enam ette ja te saate olema paremad kui need inimesed, kelle hulgas te elate, välja arvatud need, kes teevad nii nagu teie. Õelge *subhaanallaah, älhämdulillääh* ja *allaahu akbar* 33 korda peale igat (kohustuslikku) palvet.“ Meie arvamused läksid lahku ja osad meist ütlesid, et peab ütleva *subhaanallaah* 33 korda, *älhämdulillääh* 33 korda ja *allaahu akbar* 34 korda. Ma läksin Prohveti (*saws*) juurde. Ta ütles: „Õelge *subhaanallaah, älhämdulillääh* ja *allaahu akbar*, igapäev neist 33 korda.““

844. Al-Mughira ibn Shuba kirjutaja Warrad jutustas: „Kord dikteeris Al-Mughira (*raa*) mulle Muawiale adresseeritud kirjas, et Prohvetil (*saws*) oli kombeks peale igat kohustuslikku palvet öelda: „*lää ilääha illa llaah, wahdahu lää šariikä läh, lähu l-mulku wa lähu l-hämdu wa huwa älää kulli šai'in qadiir. allaahumma lää mänii'ää limää ä'taitä wa lää mu'tijää limää mänä'tä wa lää jänfä'u dhäl žäddi minkä l-žädd*. (Ei ole kedagi, kes oleks väärt kummardamist, peale Jumala; Ta on Ainus, Talle ei ole võrdset. Temale kuulub riik ja temale kuulub ülistus ja Tal on võim kõige üle. Oo Jumal, keegi ei saa tagasi hoida seda, mida Sina annad ja keegi ei saa anda seda, mida Sa tagasi hoiad. Kellegi suured püüdlused millegi nimel ei too kasu, kui see on Sinu tahtmise vastu.)““ Al-Hasan ütles: „*äl-žädd* tähendab rikkust.“

852. Abdullah (ibn Masud) (*raa*) jutustas: „Ärge andke osa oma palvest saatanale mõeldes, et (peale palve lõppu) peab lahkuma vaid paremalt poolt – ma olen näinud Prohvetit (*saws*) tihti ka vasemalt lahkumas.“

858. Abu Said Al-Khudri (*raa*) jutustas: „Prohvet (*saws*) ütles: „*Ghusl* reedel on kohustuseks igale puberteediikka jõudnud moslemile.““

865. Ibn Umar (*raa*) jutustas: „Prohvet (*saws*) ütles: „Kui teie naised teilt öösel mošeesse minekuks luba küsivad, siis lubage neil minna.““

869. Aisha (*raa*) jutustas: „Kui Jumala Sõnumitooja (*saws*) oleks teadnud, mis naised teevad, oleks ta neil keelanud mošeesse minna, nagu Iisraeli rahva naistele keelati.“ Yahya ibn Said (üks alledastajatest) küsis Amralt (ühelt teiselt alledastajalt): „Kas Iisraeli rahva naised küsivad?“ Ta (st Amra) vastas: „Jah.“

873. Salim ibn Abdullah jutustas: „Mu isa ütles: „Prohvet (*saws*) ütles: „Kui kellegi naine teist palub luba mošeesse minekuks, siis ärge keelake teda.“““

Sellega oleme läbi sirvinud „Sahih Al-Bukhari“ esimese köite (ühleksast). *Älhämdulillääh!*

FATWANURK

adhaan ja iqaama

Tõlkinud ja koostanud: Aisha

PALVE ON PAREM KUI UNI!“ LISAMINE ADHAANI

Küsimus: Kas *tathwiibi* (st ütlemist „palve on parem kui uni“ 2x) tuleb öelda *fažri* esimese või teise *adhaani* ajal?

Vastus: *Tathwiibi* tuleb öelda *fažri* esimese *adhaani* ajal, kuna see on selgelt määratud autentsetes An-Nasai ja Ibn Khuzaima edastatud hadithides. Seda toetavad ka Ibn Umari (raa) hadith ja igauhe oma loogika, kuna just esimene *adhaan* on see, mis peaks moslemid üles äratama ja neile, kes paastuda kavatsevad, märku andma, et nad einestaksid. Neile, kes on juba üles ärganud ja end mošee suunas asutavad, ei ole mõtet enam öelda, et palve on parem kui uni.

Šeikh Nasir Ud-Din Al-Albani

NAISE PALVEKUTSE

Küsimus: Kas naised võivad *adhaani* teha?

Vastus: Selle kohta islami seadus puudub, seega kuna naise hääl on samuti midagi, mida ta ei tohiks võimalusel avalikult kasutada, ta *adhaani* ei tee. Samas, kui naine palvetab, peaks ta siiski oma palve ette ütleva *iqaama*.

Šeikh Muqbil ibn Hadi

ADHAANIS AIDI PALVELE KUTSUMINE

Küsimus: Kas ka aidi palveks kutsudes peaks *adhaanis* ütleva „*salaatu l-žaami'a*“?

Vastus: Kahe aidi palveks *adhaaniga* kutsumine ja mõnedes koolkondades kasutatav „*salaatu l-žaami'a*“ ei ole õiged. Sahih Muslimis on olemas hadith, mis tõestab, et selleks puhuks ei olnud ei *adhaani* ega „*salaatu l-žaami'a*“ hüüdmist.

Šeikh Nasir Ud-Din Al-Albani

MUAZZINI KEERAMINE ADHAANI HÜÜDES

Küsimus: Kas *adhaani* ajal „*hajja alaa ssalaah*“ hüüdmisel tõib tervet keha liigutada või ainult pead?

Vastus: *Muazzin*, kes kutsub palvele ilma mikrofonita, peab „*hajja alaa ssalaah*“ hüüdes keerama paremale ja vasemale, samal ajal kui ta jalad on kindlalt maas, kuna on kindlaks tehtud, et Jumala Sõnumitooja (saws) *muazzin* tegi tema (saws) juuresolekul just nii ja kuna see viis on parim selleks, et ka need, kes mošee kaugel elavad, kutset kuuleksid.

Uuringute ja otsuste alaline komitee (Abdul-Aziz ibn Baz, Abdullah ibn Ghudayan, Abdur-razzaq Al-Afifi)

ADHAANI PIKENDAMINE

Küsimus: Mida ütlete *tatwiili* (pikendamise) kohta *adhaanis*?

Vastus: Mis puutub *adhaani* pikendamisse, siis ei tea me sellel mingit alust olevat. Pigem peaks sunna kohaselt õige *adhaani* tegema mõõdukalt.

Uuringute ja otsuste alaline komitee (Abdul-Aziz ibn Baz, Abdullah ibn Ghudayan, Abdullah ibn Qu'ud, Abdur-Razzaq Al-Afifi)

ÜRSIKU PALVETAJA IQAAMA

Küsimus: Kui inimene palvetab üksi, kas peab ta siis *iqaama* lausuma vaikselt või valjusti?

Vastus: Islami seadus näeb ette, et *iqaama* peab välja ütleva. Seega igauks, kes palveks *iqaama* peab ütleva, olgu ta üksi või kellegagi koos, peaks seda tegema kuuldavalt.

Uuringute ja otsuste alaline komitee (Abdul-Aziz ibn Baz, Abdullah ibn Ghudayan, Abdur-razzaq Al-Afifi)

ADHAAN JA IQAAMA ÖÖPALVELE

Küsimus: Kas *adhaan* ja *iqaama* on kohustuslikud ka *salaat ul-lailile* (ööpalvele) või palvetatakse see ilma *adhaani* ja *iqaamata*?

Vastus: Ööpalve juurde ei käi ei *adhaani* ega *iqaamat*.

Uuringute ja otsuste alaline komitee (Abdul-Aziz ibn Baz, Abdullah ibn Ghudayan, Abdullah ibn Qu'ud, Abdur-Razzaq Al-Afifi)

VABATAHTLIK PALVE PEALE IQAAMAT

Küsimus: Mida peaks arvama vabatahtliku palve sooritamisest peale seda, kui kohustusliku palve *iqaama* on juba kõlanud?

Vastus: Kui keegi on sooritamas vabatahtlikku palvet ja kõlab *iqaama* kohustuslikule palvele, siis juhul, kui ta on juba teise raka juures, siis lõpetagu ta see ja kui ta on alles esimese raka juures, siis jätku see katki ja asugu kohustusliku palve juurde.

Šeikh Muhammad bin Saalih Al-Uthaymin

SAATANA EEST VARJUMINE JA BASMALLAH ENNE ADHAANI

Küsimus: Mida peaks arvama „*audhu billähi mina ššaitaani ražiim, bismillähi rrahmäni rrahiim*“ ütlemisest enne *adhaani* hüüdmist?

Vastus: Meile teadaolevalt ei ole mingit seaduslikku alust „*audhu billähi mina ššaitaani ražiim, bismillähi rrahmäni rrahiim*“ ütlemiseks enne *adhaani*, ei palve kutsuja ega selle jaoks, kes palvekutset kuuleb. Jumala Sõnumitooja (saws) on öelnud: „Kes iganes teeb midagi, mis meie asja ei puutu, sellelt ei võeta seda vastu,“ ja

ühes teises jutustuses: „Kes iganes toob meie asja midagi uut, mis sellesse ei kuulu, siis sellelt ei võeta seda vastu.“

Uuringute ja otsuste alaline komitee
(Abdul-Aziz ibn Baz, Abdullah ibn Ghudayan, Abdullah ibn Qu'ud, Abdur-Razzaq Al-Afifi)

NAISE PALVE ILMA IQAAMATA

Küsimus: Kas ka naised peavad enne palvet *iqaama* lausuma või võivad nad ka ilma palvetada?

Vastus: Al-Bayhaqi on edastanud, et Ibn Umar (raa) ütles: „Naised ei ole kohustatud *adhaani* ega *iqaamat* lausuma.“ (Al-Bayhaqi „As-Sunan“, nr 1959) Seega on naistel lubatud palvetada ka ilma *adhaani* ja *iqaamata*.

Uuringute ja otsuste alaline komitee

KUI ÜKSI PALVETAJA UNUSTAS IQAAMA

Küsimus: Kui keegi, kes üksi palvetab, alustas juba palvet, kuid unustas enne seda *iqaama*, kas ta võib siis edasi palvetada või peab palve katkestama ja *iqaama* tegema?

Vastus: *Iqaama* ei ole üksi palvetajale kohustuslik, olgu ta siis mees või naine, kuna *iqaama* mõte seisneb selles, et see teatab kogudusele, et palve on kohe algamas.

Ja isegi
k u i

palvetatakse koos, kuid unustatakse *adhaan* ja *iqaama*, siis palvet see ei mõjuta, kuna *adhaan* ja *iqaama* ei kuulu palve vastuvõetavuse tingimuste ega palve alustalade ja kohustuste hulka. Samas oleks palvetajale parem, kui ta siiski enne palve algust *adhaani* ja *iqaama* lausuks, kuna see on sunna ja kõige kindlam tegutsemisviis, kuna õpetlased on selle kohustuslikkuse või mitte-kohustuslikkuse koha pealt eriarvamusel.

Šeikh Abdul-Aziz ibn Baz

IQAAMA NAISTE GRUPIPALVELE

Küsimus: Kas naised peavad grupis palvetades ka *iqaama* tegema?

Vastus: Kui nad *iqaama* teevad, siis selles ei ole midagi halba ja kui nad seda ei tee, siis nad ei patusta, kuna *adhaan* ja *iqaama* on kohustuslikud vaid meestele.

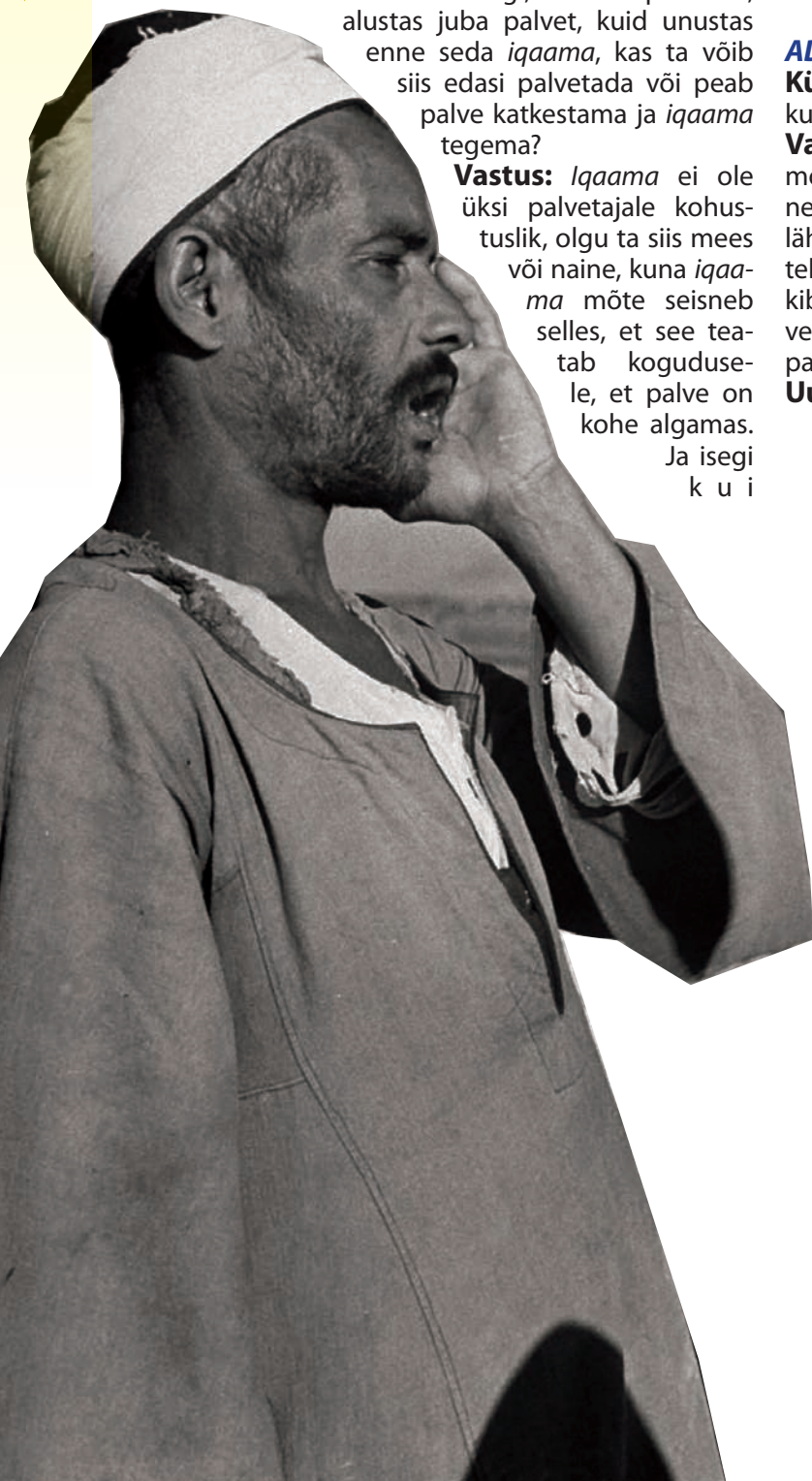
Šeikh Muhammad ibn Salih Al-Uthaymin

ADHAAN TÖÖJUURES PALVETADES

Küsimus: Kas võime siis *adhaani* oma tööjuures teha, kui see on mošee ligidal?

Vastus: Sulle on kohustuseks palvetada koos teistega mošees, kuna Prohvet Muhammed (saws) ütles: „Kes iganes kuuleb palvekutset ja sellele ei vasta, selle palve ei lähe kirja, välja arvatud juhul, kui tal on vabandus (näiteks haigus).“ (Ibn Majah 793, Ad-Daraqutni 1:420, Al-Hakib 1:245) Vaid siis, kui tõesti ei ole võimalik kogudusepalvele minna, on lubatud *adhaani* ja *iqaamat* seal teha, kus parasjagu ollakse.

Uuringute ja otsuste alaline komitee

ÕPIME ARAABIA KEELT!

Koostanud ja tõlkinud: Kätlin Hommik-Mrabte

.....

Sel kuul pühendame end „Modernse araabia keele õpiku“ 7. ja 8. peatükile. Peale tekstide ja sõnavara õpime veel ära omadussõna kasutuse ja erinevad funktsioonid; alustame anneksiooni ja erinevate verbivormidega tutvumist (seekord verbivormid 2, 5 ja 10); teeme endale selgeks araablase kasutatavad india numbrid, verbi „olema“ pööramise, alif maqsuraga lõppevate sõnade omapära, omadussõna käitumise anneksioonis ja araablase kirjavahemärgid; nuusutame kergelt prepositsiooni „li“, isikulisi asesõna järelliitena ja ütet.

Jõudu tööle!

٧ - سبعة

الدرس السابع

النص

يخرج كريم من الجامعة و يذهب مع سالم و رفيق إلى مقهى الأمير . يدخلون المقهى و يجلسون إلى طاولة . يستقبل صاحب المقهى الرفاق الثلاثة .
صاحب المقهى - أهلاً ! ماذا تشربون ؟
كريم - أنا ، فنجان قهوة ، من فضلك .
رفيق - و أنا سأشرب كأس شاي .
سالم - و أنا أيضاً .
يشربون ثم يقول كريم :
كريم - أف ! كان درس اليوم صعباً ! لا أفهم شيئاً من الفلسفة الألمانية .
رفيق - إذن ، سنستريح الآن من درس الجامعة ولنعب الطاولة .

سالم - والله ، فلسفة رفيق جيدة !

SÖNAVVARA

سبعة	سابع	صفر	إذن ، سنستريح .	نتكلم مع سالم .	اليوم ، كان الدرس صعباً .	يجلسون إلى طاولة .	ماذا تشربون ؟	سأشرب معاً .	كان في المقهى .	سأشرب قبل ذلك .	الطرفة حتى النص!	ستدخل الجنة كما يدخلها المسلمون .
seitse	seitsemes	noll	seega, järelkult	koos, ilhes	täna	istuma	jooma	mängina	olema	enne	kuni	nagu, justkui
سَبْعَةَ	سَابِعٌ	صِفْرٌ	أَذْنُ	مَعَ	الْيَوْمُ	جَلَسَ (-)	شَرِبَ (-) هـ	لَعِبَ (-) هـ ؛ على	كَانَ / يَكُونُ (كَتَبَ)	قَبْلَ	حَتَّى	كَمَا

استقبل الرفاق الثلاثة .	استقبل / يستقبل	vastu võtma (10. verbivorm)
نستريح من الدروس .	استراح / يستريح	puhkama (10. verbivorm)
يذهب إلى مقهى الأمير .	أمير ج أمراء	prints, emür, valitseja
اليوم السادس	يوم ج أيام	päev
هم في المقهى .	مقهى ج مقاه	kohvik
الكأس على الطاولة .	طاولة ج طاولات	laud
سنلعب الطاولة .	طاولة (الزهر)	triktrak (lauamäng)
يستقبل صاحب المقهى الرفاق .	صاحب ج أصحاب	omanik, ülemus; kaaslane, seltsiline
يدخل المقهى مع رفيق .	رفيق ج رفاق	sõber, seltsimees; Rafiig (m nimi)
أنا ، سأشرب فنجان قهوة .	فنجان ج فناجين	tass
وأنا ، كأس شاي .	كأس ج كأس	klaas (N)

قهوة	قهوة ج /	kohv
شاي	شاي ج /	tee
هو فيلسوف ألماني .	ألماني ج ألمانيون	sakslane (m), saksa (adj)
ترجم إلى الألمانية !	ألمانية ج ألمانيات	sakslanna (n), saksa (adj)
يلعب الطاولة مع سالم .	سالم ج سالمون	puhas, Saalim (nimi)
الجامعة كبيرة .	كبير ج كبار	suur, vana
الكأس صغيرة .	صغير ج صغار	väike
أف! كان النمر السادس صعباً !	أف! أف!	oh!
من فضلك .	من فضلك (ك)	palun ("sinu lahkusest")

GRAMMATIKA

1. OMADUSSÕNA: الصفة

Omadussõna epiteedina – أُلِّمْتُ –

Omadussõna epiteedina (omadussõna, mis eesti keeles asub otse nimisõna ees, ilma et verb „olema“ neid lahetaks) on araabia keeles alati selle nimisõna järel, mida ta iseloomustab:

سوريّ - süüria üliõpilane

Omadussõna epiteedina ühildub:

- soos:

مدرسة فرنسيّة - prantsuse kool

- arvus: Vastavate araabia keele reeglitega tutvume hiljem (õp. 8).

طلاب جزائريون - alžeeria üliõpilased (m)

طالبات فرنسيّات - alžeeria üliõpilased (n)

- käändes:

أدرسُ درّساً صعباً . - *Õpin rasket õppetükki.*

- määratluses: Kui nimisõna on määrava artikliga, peab seda olema ka epiteet omadussõna:

الدرس الأول - esimene õppetükk

في الجملة الخامسة - viiendas lauses

Omadussõna täiendina –

Omadussõna täiendina (st olukorras, kus eesti keeles nimisõna ning omadussõna vahel on verb „olema“; täpsemalt õp. 12) ühildub vaid soos ning arvus:

الفرنسيّة صعبة - Prantsuse keel on raske.

2. ANNEKSIIOON: الإضافة

Araabia keeles kasutatakse eesti keele omastava käände väljendamiseks ka anneksiooni. Mõni näide on meie juba tuttav:

بيت سمير - *Samiiri maja*

درس الفلسفة - *filosoofia loeng*

5

بغداد - Bagadadi tänav

Anneksiooni kaks sõna on ja jäävad alati kõrvuti; nende vahele ei ole võimalik midagi lisada. Esimesele sõnale ei panda kunagi artiklit.

Kui teine sõna on määratud artikli või omastava asesõnaga või on tegemist pärisnimega, on kogu anneksioon määratud:

شوارع تونس - *Tunisi tänavad*

أستاذ العربيّة - *araabia keele professor*

Kui teine sõna on umbmäärane, on kogu anneksioon umbmäärane:

كأس شاي - *(üks) klaas teed*

Anneksiooni esimesel sõnal ei ole kunagi **tanwīn**. Teine sõna pannakse alati prepositsioonikäändesse (eesti keele omastavale käändele vastab araabia keeles prepositsioonikääne).

تَحَضَّرُ دَرَسَ الفِلسَفِيَّةِ . - *Võtame osa filosoofialoengust.*

أَشْرَبُ فِجْحَانَ قَهْوَةً . - *Majoon tassid kohvi.*

Erandid: Kolmest kümneni loetletakse asju, justkui oleks tegemist anneksiooniga:

ثَلَاثَةٌ نَحْوَصٍ - *kolm teksti*

Samas, kui soovime kindlasti määratleda, pannakse nimisõna ette ning kasutatud arv selle järele; mõlemale sõnale liidetakse artikkel:

الرَّفَاقُ الثَّلَاثَةُ - *kolm sõpra*

3. ARAABIA NUMBRID VÕI INDIA NUMBRID:

Araabia numbreid (st neid, mida kasutame ka meie), kasutatakse Põhja-Aafrika riikides; ülejäänud araabiarigid kasutavad india numbreid. Araablased said numbrid Indiast, sellepärast nimetavad

6

nad oma numbreid india numbriteks. Eurooplased said tänapäeval kasutusel olevad numbrid aga omakorda araablastelt ning seetõttu nimetatakse neid Euroopas araabia numbriteks.

0	٠
1	١
2	٢
3	٣
4	٤
5	٥
6	٦
7	٧
8	٨
9	٩
10	١٠
2398	٢٣٩٨
12,5	١٢,٥

4. VERB „OLEMA“: كَان / يَكُونُ

Araabia keeles verbi „olema“ olevikus ei kasutata (nagu vene keeles). Verbi „olema“ kasutatakse vaid minevikus ja tulevikus. Täpsemaid pööramisreegleid õpime hiljem (õp. 13).

Peale verbi „olema“ minevikus või tulevikus pannakse täiendina kasutatav omadussõna sihitiskäändesse:

هُوَ طَالِبٌ - Ta on üliõpilane.

كَانَ طَالِبًا - Ta oli üliõpilane.

سَيَكُونُ طَالِبًا - Temast saab üliõpilane.

5. SÕNAD, MIS LÕPEVAD بِ-ga:

Sõnad, mis lõpevad بِ-ga, nagu näiteks مَعْنَىٰ või مَوْهَبٌ on käänamisel muutumatud:

المَعْرِفَةُ määratud	الْكَرَّةُ umbmäärane	
الْمَطْفَرُ	مَطْفَرٌ	الرَّيْعُ aluskääne
الْمَطْفَرُ	مَطْفَرٌ	النَّصْبُ sihitiskääne
الْمَطْفَرُ	مَطْفَرٌ	الْجَرُّ prepositiooni- kääne

6. TÄISHÄÄLIKUTETA LUGEMINE:

Kolme kaashäälikuga lihtsatest tegusõnadest, mida nimetatakse 1. verbivormi tegusõnadeks, saab prefiksitse (eesliidete), suffiksitse (järelliidete), infiksise (siseliidete) ja erinevate lisatud täishäälikute abil moodustada tuletatud ehk deriveeritud verbe. Tänapäeva araabia keeles kasutatakse kokku 10 verbivormi; klassikalises keeles oli neid kokku 14. Selles õppetükis vaatame neist kolme ning õpime ära nende vormide kasutuse.

2. verbivorm - فَضَّلَ / فَضِّلَ / فَضِّلُوا

Kõik tegusõnad, mille tüve teisele kaashäälikule pannakse šadda, loetakse: -a--a-a / yu-a--i-u
Näiteks:

يَسَلِّمُ / سَلَّمَ - tervitama

Selle verbivormiga väljendatakse intensiivsust, korduvalt ning seda, et tüve poolt väljendatud tegevusse kaasatakse ka keegi teine.

5. verbivorm - $\text{رَفَعَهُ} / \text{يُرفِعُهُ}$

Kõik tegusõnad, mille tüve ette pannakse تُ ja teisele kaashäälikule šadda, loetakse: $\text{ta-a-a-a} / \text{yata-a--a-u}$

Näiteks:

$\text{يَتَكَلَّمُ} / \text{تَكَلَّمَ}$ - (omavahel) rääkima

See verbivorm lisab tüve tähendusele isekeskis, omavahel või endale (ennast ...) tegemise nüansi.

10. verbivorm - $\text{اسْتَفْعَلَ} / \text{يَسْتَفْعِلُ}$

Kõik tegusõnad, mille tüve ette pannakse يَسْتَفْعِلُ , loetakse: $\text{ista--a-a} / \text{yasta--i-u}$

Näiteks:

$\text{اسْتَفْعَلَ} / \text{يَسْتَفْعِلُ}$ - vastu võtma

See verbivorm lisab tüve tähendusele pingutuse ja püüdllemise nüansi.

TUNTUD SKHEEMIDE KOKKUVÕTE

<p>فَاعِلٌ / فَعَّلَ مَفْعَلٌ / فَعَّلَ فَعَّلَ / فَعَّلَ فَعَّلَ / فَعَّلَ اسْتَفْعَلَ / يَسْتَفْعِلُ</p>	<p>tegianimi omadussõna ja nimisõna kohanimi tegusõna 2. vorm tegusõna 5. vorm tegusõna 10. vorm</p>
--	--

NBI! Vormidele omistatud numbrid vastavad nende järjekorrale sõnaraamatus, kus kõigepealt on toodud sõna tüvi, seejärel pikkuse järjekorras (lühimast pikimani) erinevad skeemid. Seega peaks يسلم otsuma tüve سلم nimekirja algusest, يستقبل aga omakorda tüve قبل nimekirja lõpust. Sõnaraamat annab iga verbi juurde ka nimisõnad, mis sellest verbist tuletatud on.

7. KIRJAVAAHEMÄRGID:

Kirjavahemärgid on samad, mis eesti keeles, välja arvatud üksikud erandid:

؛ = ؛ ، = ، ؟ = ؟

Euroopa keeltega sarnane punktatsioon on araabia kirjakeele jaoks küllaltki uus asi. Veel sajanud tagasi kasutati lauses kirjavahemärkide asemel sidesõnu وَ („ja“), وَ (koma asendajana), فَ („siis“, koma või semikooloni asendajana) ja ثُمَّ („seejärel“). Ka modernses kirjakeeles on need sõnad oma koha säilitanud, kuigi kasutatakse ka kirjavahemärke:

$\text{دَخَلَ فَحَاسَسَ وَشَرِبَ ثُمَّ شَايَ ثُمَّ خَرَجَ.}$

- Ta astus sisse, võttis iset ja jõi tassi teed, seejärel ta väljus.

TEKSTI TÕLGE

7 – Seise. Seitsmes õppetükk. Tekst: Kariim väljub tillkoolist ja läheb koos Saalimi ja Rafiqiga Emiiri kohvikusse. Nad sisenevad kohvikusse ja istuvad ühe lauda. Kohviku omanik võtab kolm sõpra vastu. „Terel! Mida te joote?“ „Mina, üks tass kohvi, palun.“ „Ja mina joon ühe klaasi teed.“ „Ja mina ka.“ Nad joovad, seejärel ütleb Kariim: „Oh! Täname loeng oli raske! Ma ei saa midagi saksa filosoofiast aru.“ „Seega me puhkame nüüd tillkooli loengutest ja mängime triktrakti.“ „Jumala eest, Rafiqi filosoofia on hea!“

HARJUTUSED

HARJUTUS 1: Kirjutage 7. õppetüki tekst ümber, lisage kõik täishäälikud ja muud lugemismärgid. (Ärge kääna ke pärisnimesid!) Harjutage teksti lugema täishäälikutega ja ilma.

HARJUTUS 2: Tõlkige, lisage vokaalid.

1. Ta käib süüria ülikoolis ajalooõengu kuulamas.
2. Ma joon tassi teed. (*tulevikus*)
3. Me teame Muhammad V kooli ees uut kohvikut.
4. Ma ei mõista kuuenda õppetüki teksti tähendust.
5. Ta läks bussi peale Emir Faysali tänavale.
6. Professor ütleb õpilastele araabia keeles ühe lause, seejärel kirjutab ta lause tahvile.
7. Professor räägib kolme üliõpilasega araabia keeles.

HARJUTUS 3: Kirjutage numbrid tähtedega ja ühildage, lisage vokaalid.

• [استاذ] ٦ - [نص] ٥ - [طالب] ٤ - [لوح] ٣ - ٢ - ١ - •

HARJUTUS 4: Kirjutage *scriptio plena* ja lisage vajadusel sobivad prepositsioonid.

يُحضر سمير () درس التاريخ () كريم () الجامعة ، ثم يذهبان معاً () مقهى الأمير . () اللقاء ، يا جميلة ! سوف تخرجان () البيت وتركبان الباص () شارع المدرسة () شارع تونس . ننزل () الباص وندخل () الجامعة . يتكلم الآن () العربية () سميرة . يقول المعلم () الطالب : ترجم الجملة () الفرنسية . دخل () مقهى () الجامعة . تكتب جميلة جملة () اللوح .

HARJUTUS 5: Lisage vokaalid ning lugege valjul häältele.

- ١- كبير - صغير - قصيرة - طويلة - عريض - أمين - خبير .
- حامل - سافر - كامل - صابر - كاتب - طارئة . مملكة - مذبح - مقبرة - لحمية . يتصفح . يتعلم - يتأمل - يتعلق - يتدرب - يتحمل - نتكلم - نتعلمون - نتدربون .
- ٢- يدخن - يدرب - يفسر - يسلم - يفتش - يقبل - يحول - يلعب - يفعل .
- ٣- يستقبل - يستخرج - يستسلم - ينتنتج - يستفعل - يستريح .

HARJUTUS 6: Põõrake verbi **يَعْلَمُ** (õpetama) muđârî `marfû` s.

HARJUTUS 7: Lisage vokaalid ja tõlkige sõnaraamatu abil.

- ١- يتحدث الخبير مع صاحب مطبعة صغيرة .
- ٢- أفسر معنى الجملة للطلاب .
- ٣- يستقبل الوزير سفير المملكة العربية السعودية .
- ٤- هي جالسة على مصطبة في حديقة قصر الخليفة .
- ٥- سندهب إلى المزرة في يوم الخميس القادم .

HARJUTUS 8: Pange omadussõnad lauses õigesse kohta, lisage vokaalid.

- ١- (صعب) : يدرس درساً . (كبير) : بيروت مدينة . (خامس) : يكتب الطالب الدرس . (جميل) : يسكن بيتاً . (عربي) : هل تعرف الفيلسوف ابن سينا ؟

٨ - ثمانية

الدرس الثامن

النص :

يجلس كريم أمام باب بيته وينظر إلى المزارع فيرى سيارة جديدة وفيها رفيقه سالم . يقوم ويصيح به :

كريم - يا سالم ! أهلاً بك ! لك سيارة جميلة !

سالم - نعم . أسوق سيارة أبي الجديدة اليوم .

كريم - والله هي جميلة وطويلة و أرى فيها الراديو ! ميروك !

سالم - يا كريم ، هل تذهب معي إلى الجبل غداً ؟

كريم - كيف تذهب إلى هناك ؟ بسيارتك ؟

سالم - لا ؛ سنركب الباص الشعبي أنا وجميل .

كريم - أه ! يذهب جميل معك ؟ جيداً ! وماذا ستفعلون في الجبل ؟

سالم - سنمشي ونستريح . عمتي تسكن هناك ؛ سنزورها ونبيت عندها .

كريم - جيداً ! سأذهب معكم .

سالم - إذن إلى اللقاء يا كريم .

كريم - إلى اللقاء يا سالم .

SÖNAVARA

ثمانية	ثمانية	ثمانية
الدرس الثامن	ثامنٌ	kahheksas
سئبت عندها	عندٌ	kellegi juures, alalüt
هل تذهب معي إلى الجبل غداً ؟	غداً	homme
ينظر كريم إلى المزارع .	نظَرَ (نَ) إلى	vaatama
تسكن عمّة سالم بيتاً في الجبل .	سَكَنَ (سَ) في ؛ يَرُ ؛ يَرُ	elama (kusagiti)
يرى سيارة جديدة .	رَأَى / يَرَى ه ه	nägema
نمشي في الجبل ونستريح .	مَشَى / يَمْشِي	käima, kõndima
يقوم كريم	قَامَ / يَقُومُ (قَمَت)	tõusma
سنزور عمي .	زَارَ / يَزُورُهُ ؛ ه	kiitlastama
يسوق سالم سيارة .	سَاقَ / يَسُوقُهُ ؛ ه	julutama
يسبح به كريم	صَاحَ / يَصِيحُ ه ب ه	hüüdma, kisisama
سيبيتون عند عمّة سالم .	بَاتَ / يَبِيتُ (بِيت)	magama minema, ööd veetma

(d. Araabia keeles mainitakse kõigepealt alati ennast (n: mina, sina ja nemad).)

GRAMMATIKA

1. ISIKULINE ASESÕNA JÄRELLIITENA: الضمير المتصل

End eelneva sõna külge pookivaid isikulisi asesõnu kasutatakse:

- peale nimisõna: فُجِحْتُكَ - *sinu tass*
- peale prepositsiooni: مَعَكَ - *sinuga koos*
- peale tegusõna sihitisena: أُعْرِفُكَ - *Ma tunnen sind.*

JÄRELLIITENA KASUTATAVATE ISIKULISTE ASESÕNADE TABEL

	AINUS الْمُفْرَدُ	MITMUS الْجَمْعُ	DUAAAL الْمُكْتَبَى
1. isik:	أَنَا	أَنَا	أَنَا
2. isik:	أَنْتَ	أَنْتُمْ	أَنْتُمْ
3. isik:	هُوَ	هُنَّ	هُنَّ

3. isiku isikulised asesõnad هُمُ هُنَّ هُمَا muutuvad هِمْ هُنَّ هِمَا
Näiteks: يَدِينُ هُنَّ هِمَا - *või on -*

Näiteks:

[فِي] + [هُ] = فِيهِ

[فِي] + [هُنَّ] = فِيْهِنَّ

- Kui هُ järel on isikulise asesõna järelliide, muutub هُ ks.

جَامِعَةٌ + نَا = جَامِعَتُنَا

اسواق سياراة ابي العديدة.	أَبُ جِ آبَاءُ	isa
أهلاً بك يا عمي !	عَمُّ جِ أَعْمَامُ	isapoolne onu, vanem inimene
بيت عمّة سالم في الجبل.	عَمَّةٌ جِ عَمَّاتُ	isapoolne tädi
لك سيارة جميلة !	سَيَّارَةٌ جِ سَيَّارَاتُ	auto
يجلس أمام باب بيته.	بَابٌ جِ أَبْوَابُ	uks
أرى فيها الراديو.	رَادِيُو جِ /	raadio
يمشي في الجبل.	جَبَلٌ جِ جِبَالُ	mägi
السيارة جديدة .	جَدِيدٌ جِ جَدَدٌ	uus
البيت قديم.	قَدِيمٌ جِ قَدَمَاءُ	vana
السنة طويلة.	طَوِيلٌ جِ طَوَائِلُ	pikk
الجملة قصيرة.	قَصِيرٌ جِ قِصَارُ	lühike
سنركب الباص الشعبي.	شَعْبِيٌّ جِ /	rahva-, rahvalik, populaarne
مبروك !	مَبْرُوكٌ	õnnistatud, õnnitlen!
لماذا قلتَ كل ذلك ؟	كُلُّ	iga, kõik
نظر بعضهم إلى بعض.	بَعْضٌ	osa(d), mõned
أولاً ، ما دينك ؟	أَوَّلًا	esiteks, esimeseks
لماذا يتكلم علي هكذا ؟	هَكَذَا	nii, sedasi

NB! Sõnalõpu käändevokaal jääb ikka sõna enda viimasele tähele, mitte asesõna viimasele tähele. Selle konstruktiooni puhul on tegemist anneksiooniga, mille esimeseks sõnaks on antud juhul nimisõna ja teiseks asesõna, mis käitub nagu määratud artikliga nimisõna. Asesõna ei kääntata.

فلسفة - دروس الفلسفة

simu loeng (otsetõlkes: loeng-simu)

2. PREPOSITSIION ِ omastava ja alaleitleva käände väljendamine.

Alaleitlev kääne:

- Prepositsiiooni ِ kasutatakse nimisõna ees:

يقول لكريم: ترجم الجملة!

Ta ütleb Karimile: „Tõlgi lause!“

يقول للطالب: ترجم الجملة!

Ta ütleb üliõpilasele: „Tõlgi lause!“

- Isikulise asesõna ees (välja arvatud ainsuse 1. isik) muudab see prepositioon oma lühivokaali:

لها = له

لها = لي

Omastav kääne:

Millegi omamist ei väljendata araabia keeles tegusõnaga „olema“.

Selle asemel kasutatakse erinevaid prepositsiione, näiteks ِ:

سيارة - Samiril on (üks) auto. (otsetõlkes: Samiril auto)

تال - لها بيت في الجبل.

- Kasutada võib ka prepositiooni ِ (juures, kõrval). Seda prepositiooni kasutatakse eriti just dialektides, standardkeeles väljendab selle prepositiooni kasutus antud kontekstis veidi madalamat stiili.

عندنا درس.

3. OMADUSSÕNA ANNEKSIIONIS:

Võtame alustuseks kaks näidet:

سيارة - õpetaja auto

سيارة - tema auto

Kuidas öelda araabia keeles „õpetaja uus auto“ või „tema uus auto“?

- **Omadussõna ühildumine:** Mõlemas toodud näites on „auto“ määratud, kuna tema täiend on määratud. Omadussõna peab seega samuti olema määratud: الجديدة.

- **Omadussõna koht:** Omadussõna käib araabia keeles alati selle nimisõna järel, mida ta iseloomustab (õp. 7). Anneksiooni esimese sõna puhul on aga võimatu omadussõna otse vastava sõna järele panna, kuna anneksiooni kahe sõna vahele ei tohi midagi panna. Sellest tulenevalt pannakse omadussõna anneksiooni lõppu:

سيارة - سيرة المعلم الجديدة.

سيارة الجديدة - tema uus auto

NB! Kui nimisõna on semantiliselt umbmäärane, jääb ka omadussõna umbmääraseks:

فجان قهوة ثالث

- kolmas tass kohvi

4. VOKATIIV (iärg):

Nägime juba (õp. 3), et araabia keeles kasutatakse vokatiivi puhul partiklit يا. Peale seda partiklit on kutsutava isiku nimi või vastav nimisõna aluskäändes, ilma artikli, kuid ka ilma tanwînita:

ثريّان . يستريح - تستقبل - نستصحب - يستثمرون -
يستزفان - يستكملن .

ثلاثين : Vokalserige, Ingege ja tölkige sõnaraamatu
ahl.

- ١- يا عمي سالم ، أهلاً بك عندنا !
- ٢- سيفتحون الابواب بعد دقيقة .
- ٣- يعرف الامير السفير السعودي إلى نظيره الاردني .

٨ - ثمانين الدرس الثامن

الخص :
يجلس كريم أمام باب بيته ويحظر إلى الشارع فيرى سيارة
جديدة وفيها رقيقة سالم . يقوم ويصيح به :

- يا سالم ! أهلاً بك ! لك سيارة جميلة !
كريم سالم
- نعم . اسوق سيارة أبي الجديدة اليوم .
كريم سالم
- والله هي جميلة وطريفة وأرى فيها الراديو !
ميراث !
- يا كريم ، هل تذهب معي إلى الجبل غداً ؟
كريم سالم
- كيف تذهب إلى هناك ؟ سيأرتك ؟
سالم كريم
- لا ؛ سنركب الباص المغني أنا وجميل !
كريم الجبل ؟
- آه ! يذهب جميل معك ؟ جيداً ! وسأنا سنقبلون في
سالم
- سنمضي ونستريح . عمي تسكن هناك ؛ سنزورها
وتبيت عندها .
- جيداً ! سأذهب معكم .
كريم سالم
- أذن إلى اللقاء يا كريم .
كريم
- إلى اللقاء يا سالم .

٨ - ثَمَانِيَةٌ الدَّرْسُ الْخَامِسُ

النَّصُّ :

يَجْلِسُ كَرِيمٌ أَمَامَ بَابِ بَيْتِهِ وَيَنْظُرُ إِلَى الشَّارِعِ فَيَرَى سَيَّارَةً جَدِيدَةً وَفِيهَا رَفِيقَهُ سَالِمٌ . يَقُومُ وَيَصِيحُ بِأَنَّ :

كَرِيمٌ : يا سَالِمُ ! أهْلًا بِكَ ! لَكَ سَيَّارَةٌ جَمِيلَةٌ !
سَالِمٌ : نَعَمْ . أَسْوَقُ سَيَّارَةَ أَبِي الْجَدِيدَةَ الْيَوْمَ .
كَرِيمٌ : وَاللَّهِ هِيَ جَمِيلَةٌ وَمَطْوِيَّةٌ وَأَرَى فِيهَا الرَّابِيَةَ !
مَبْرُوكٌ !

سَالِمٌ : يا كَرِيمُ ، هَلْ تَذْهَبُ مَعِي إِلَى الْجَبَلِ غَدًا ؟
كَرِيمٌ : كَيْفَ تَذْهَبُ إِلَى هُنَاكَ ؟ بِسَيَّارَتِكَ ؟
سَالِمٌ : لَا ، سَتَرْكَبُ الْبِاصَ الشَّعْبِيَّ أَنَا وَجَمِيلٌ .
كَرِيمٌ : أَوَ لَا يَذْهَبُ جَمِيلٌ مَعَكَ ؟ جَدِيدًا ! وَمَاذَا سَتَفْعَلُونَ فِي الْجَبَلِ ؟

سَالِمٌ : سَتَمَشِي وَتَسْتَرِيحُ . عَمَتِي تَسْكُنُ هُنَاكَ ؛ سَتَزُورُهَا وَتَبِيْتُ مَعَهَا .
كَرِيمٌ : جَدِيدًا ! سَأَذْهَبُ مَعَكُمْ .
سَالِمٌ : إِذْنًا إِلَى الْلِقَاءِ يَا كَرِيمُ .
كَرِيمٌ : إِلَى الْلِقَاءِ يَا سَالِمُ .

HARJUTUS 6:

- ١- هُوَ حَاكِمٌ فِي الْمَنَكَةِ .
Ta on kohtus kohtunik.
- ٢- نَزَّوْرٌ جَامِعَةٌ فِي الْمَنَكَةِ .
Me külastame kuningriigis ühte ülikooli.
- ٣- يَتَخَدَّثُ الْوَزِيرُ مَعَ الْمُسْفِيرِ .
Minister ajab suursaadikuga juttu.
- ٤- الْجَامِعُ قَدِيمٌ .
Mošee on vana.

ÕPPEÜKK 7

HARJUTUS 1: Vaadake õpiku osast, kus on vokaliseeritud tekstid.

HARJUTUS 2:

- ١- يَخْضُرُ لِرُوسِ الْبَارِيخِ فِي الْجَامِعَةِ السُّورِيَّةِ .
- ٢- سَأَشْرِبُ كَأْسَ شَايٍ .
- ٣- نَعْرِفُ مَعْنَى جَدِيدًا ، أَمَامَ مَدْرَسَةِ مُحَمَّدِ الْخَامِسِ .
- ٤- لَا أَفْهَمُ مَعْنَى نَصِ الدَّرْسِ السَّادِسِ .
- ٥- رَكِبَ يَاصًا فِي شَارِعِ الْأَمِيرِ فَيَصِلُ .
- ٦- يَقُولُ الْمَعْلَمُ جَمَلَةً بِالْعَرَبِيَّةِ لِلْمُطَلِّبِ ، ثُمَّ يَكْتُبُ الْجَمَلَةَ عَلَى اللَّوْحِ .
- ٧- يَتَكَلَّمُ الْأُسْتَاذُ بِالْعَرَبِيَّةِ مَعَ ثَلَاثَةِ مُطَلِّبٍ .

HARJUTUS 3:

مِثْرٌ - أَحَدٌ - اِثْنَانِ - ثَلَاثَةُ الْوَأَحِدِ - أَرْبَعَةُ مُطَلِّبٍ - خَمْسَةُ نُسُوصٍ - سِتَّةُ أَسَاتِذَةٍ .

HARJUTTUS 4:

يُحْفَنُ سَمِيرُ دُرُسِ التَّارِيخِ مَعَ كَرِيمٍ فِي الْجَامِعَةِ، ثُمَّ يَذْهَبَانِ مَعًا إِلَى مَقْهَى الْأَمِيرِ، إِلَى الْأَقَاءِ، يَا جَمِيلَةَ! سَتُوفَ تَخْرُجَانِ مِنَ الْبَيْتِ وَتَرْكَبَانِ الْبِاصَ مِنْ شَارِعِ الْمَدْرَسَةِ إِلَى شَارِعِ تُونِسِ. تَنْزِلُ مِنَ الْبِاصِ وَتَدْخُلُ الْجَامِعَةَ. يَتَكَلَّمُ الْوَلَدُ بِالْمَرْبِيَّةِ مَعَ سَمِيرَةَ. يَقُولُ الْمَعْلَمُ لِلطَّالِبِ: تَرْجِعِ الْجَمْعَةَ إِلَى الْفَرَنْسِيَّةِ. لَدَخَلِ مَقْهَى أَمَامِ الْجَامِعَةِ. تَكْتُبُ جَمِيلَةُ جَمْلَةً عَلَى اللَّوْحِ.

HARJUTTUS 5:

١- كَبِيرٌ - صَغِيرٌ - قَصِيرَةٌ - طَوِيلَةٌ - عَرِيضٌ - أَمِينٌ - خَيْرٌ .
حَامِلٌ - سَافِرٌ - كَامِلٌ - صَابِرٌ - كَاتِبٌ - نَائِبٌ - طَارِلَةٌ . مَعْلَمَةٌ -
مُطَبَّخَةٌ - مَقْبُوذَةٌ - مَلْحَمَةٌ . يَتَصَلَّحُ . يَتَمَلَّحُ - يَتَأَمَّلُ - يَتَعَلَّقُ -
يَتَدَرَّبُ - يَتَحَمَّلُ - تَتَكَلَّمُ - تَتَحَمَّلُونَ - يَتَلَمَّعُونَ - تَتَدَرَّبِينَ .
٢- يَدْخُلُ - يَدْرِبُ - يَفْسُرُ - يَسْلَمُ - يَغْتَفِقُ - يَغْتَبِلُ - يَحُولُ - يَلْمَعُ
- يَفْعَلُ .
٣- يَسْتَقْبِلُ - يَسْتَفْرِجُ - يَسْتَسْلِمُ - يَسْتَنْجِحُ - يَسْتَقْمِلُ .
يَسْتَرِيحُ .

HARJUTTUS 6:

المتعلم	الجميع	المتفرقة	المضارع
DUAAL	MITTMIUS	AINSUS	المتفرقة
تُتَلَّمُ	تُتَلَّمُ	إِعْلَمُ	1. isilk المتكلم
تُعَلِّمُونَ	تُعَلِّمُونَ	تُعَلِّمُ	2. isilk المتكلمين
تُعَلِّمَانِ		MI	المتكلمين

تُعَلِّمَانِ تُعَلِّمُونَ تُعَلِّمِينَ N

3. islk المتكلمين
MI
N

HARJUTTUS 7:

يَتَحَدَّثُ الْخَيْرُ مَعَ صَاحِبِ
مَطْبَعَةِ صَغِيرَةٍ .
أَسْرِعْ مَعْنَى الْجَمْعَةِ لِلطَّالِبِ .
يَسْتَقْبِلُ الْوَزِيرَ سَمِيرَ
الْمَسْأَلَةَ الْمَرْبِيَّةَ الْمَسْئُورِيَّةَ .
هِيَ جَالِسَةٌ عَلَى مَقْطَبَةٍ فِي
حَدِيقَةِ قَصْرِ الْخَلِيفَةِ .
سَدَّاهِبٌ إِلَى الْمَرْزُوعَةِ فِي
يَوْمِ الْخَمِيسِ الْقَادِمِ .
*Ekspert juustab the väikese
trükikoja ailemusega.
Ma seletan lause mõlet
sihipilastele.
Minister võtab vastu Saudi Araabia
kuningriigi sursaadikuit.
Ta istub kalfiif palae aias pingil.
Me laheime järgmisel
neljapäeval farni.*

HARJUTTUS 8:

١- يَدْرُسُ دُرُسًا صَعِبًا . يَتَوَرَّثُ مَدِينَةً كَبِيرَةً . يَكْتُبُ الْمَطَالِبَ
الْمَدْرَسِيِّينَ الْخَاسِمِينَ . يَسْكُنُ بَيْتًا جَمِيلًا . هَلْ تَعْرِفُ الْمَدْرَسِيَّ الْمَشْهُورَ
الْمَرْبِيَّ هَبْرَةَ سِينَا ؟

التعاريف

اللغزيرين الأولين
 Vaardake õpiku osast, kus on vokaliseeritud tekstid.

اللغزيرين الثاني

يُخْرِبُ كَلِمًا . يَسْكُنُ بَيْتًا كَثِيرًا . يَسُوقُ سَيَّارَةً . يَرَى مَقْهَمَ جَدِيدًا . يَدْخُلُ تَارِجِيَّةً . يَنْظُرُ إِلَى صَاحِبِ مَقْهَمٍ .

اللغزيرين الثالث

هَلْ تَقْرَأُونَ الْجُمْلَةَ السَّاسِيَةَ ؟ تَسُوقُ جَمِيلَةً سَيَّارَةً سَالِمَةً الْجَدِيدَةَ . هُوَ صَاحِبُ مَقْهَمٍ شَعْبِيٍّ .

اللغزيرين الرابع

معلمنا . استاذكم . بيتي . لفتجانه . كاسك . بابها . أمي . عمكما . درسكن . أميرهم . سيارتك . عمقهما . بيتهن . تشربون معهم . يقول لها . أهلاً بك . من فضلكم . سببت عدونا . سوف أزررك . إن شاء الله . جلس أمامه وقال له : مبروك! تدرس دروسنا . لهن بيت جديد . أنا ، امرؤكم .

اللغزيرين الخامس

يُجْلِسُ مَعَهُمْ . هُوَ مَعْلَمٌ . لَهُمْ بَيْتٌ جَمِيلٌ . يَسْكُنُ فِيهِ . سَيَّارَةٌ طَوِيلَةٌ . هُوَ فِي بَيْتِهِ . تَذْهَبُ مَعَهُمْ . يَتَكَلَّمُ مَعَ مَعْنٍ . يَشْرَبُونَ كَثْرًا سَهُمًا . يَبْتَغُونَ عِنْدَ عَمَلِهِمْ . تَذْهَبُ مَعَهُمْ . فِيهِ الْإِذَادِيُّ . يَلْعَبُ الْهَلَالِيَّةَ مَعَهُ .

اللغزيرين السادس

- كَانَ أَمَانًا . كَانَ طَوِيلًا . كَانَ صَاحِبَ مَقْهَمٍ فِي الْأَمَامَةِ .
 - سَيَكُونُ أَمَامَنَا . سَيَكُونُ طَوِيلًا . سَيَكُونُ صَاحِبَ مَقْهَمٍ فِي الْأَمَامَةِ .

اللغزيرين السابع

- 1- أُنَا نَرَسُ .
- 2- لِلْبَيْتِ خَمْسَةٌ أَبْوَابٍ .
- 3- لَكَ فَنَجَانٌ قَهْوَةٌ أَمَامَكَ .
- 4- مَاذَا قَالَ لَكُمْ ؟

اللغزيرين الثامن

يَدْخُلُ - يَسْلُمُ - نَقْدَمُ - تُرْحَبُونَ - تُفْرَقُونَ - أَحْلَقُ - يَلْعَمُونَ - تُرْتَبِّسَانِ . يَسْتَبْرِجُ - تَسْتَقْبِلُ - تَسْتَصْحِبُ - يَسْتَعْمِرُونَ - يَسْتَعْرِضَانِ - يَسْتَكْمِلُنِ .

اللغزيرين التاسع

- 1- يَا عَمِّي سَالِمٌ ، أَهْلًا بِكَ عَدْنَا !
Onu Saalim, tere tulerast (sulle) meie kaju (meie poole)!
- 2- سَتَقْبَلُونَ الْإِبْرَابَ بَعْدَ زَوْجِيَّةٍ .
Nad avavad ukseid the miruti pärast.
- 3- يَعْرِفُ الْأَمِينُ السُّعْيِينَ السُّعْيِيَّ إِلَى تَغْلِيهِهِ الْإِرْدَنِيِّ .
Emir tutvustab sauchi saarsaadhkai tema jordaniana ametivennale.

LASTELE

KUIDAS SUUDAVAD PINGVIINID LÖUNAPOOLUSEL ELADA?

Pingviinid elavad meie maakera kõige lõunapoolsematel aladel, mis on pidevalt lume ja jääga kaetud ja on väga- väga külm ja karge. Ilm on nii külm, et mere peale tekivad jääliustikud.

Talvel võib temperatuur langeda väga madalale, nii et inimesed vajavad pakse riideid, mütse, sulle ja kindaid ja isegi siis võib külm hakata. Tavaliselt on talvel meil -10 kraadi külma või vahel ka rohkem, kuid see ei küüni kunagi nii madalale, nagu pingviinid peavad taluma. Nende elupaiga temperatuur langeb kuni miinus 40 kraadi alla nulli.

Pingviinid elavad väga külmas kliimas, kuid nad ei kannata mütse ega kindaid nagu meie. Nad kõnnivad jää peal paljaste jalgadega ja seejuures nad isegi ei külmetu. Neil pole kodusid ja nad magavad jää peal. Kui inimene pikutab jääl rohkem, kui mõned minutid, võib ta väga tõsiselt haigestuda, kuid pingviinidega ei juhtu midagi. Miks?

Sellepärast, et Allah on nad loonud täpselt sellistena, et nad suudavad elada sellises külmas kohas. Pingviinide keha ja suled on väga erilised. Tänu Allahi lõputule tarkusele, ei kohuta pingviine selline karge ümbruskond.

Allah on katnud pingviinide keha väga paksu rasvakihi, et nad ei tunneks külma. Võrdluseks võiks tuua selle, et inimese keha ümbritseb ainult õhuke rasvakiht ja sellepärast hakkab meil ruttu külm. Sellepärast peamegi kandma talvel pakse riideid.

Pingviinid on oma munade ja järeltulijate suhtes väga hoolivad. Nad hauvad oma mune kõige külmematel temperatuuridel. Tavaliselt hauvad mune emalinnud,

kuid pingviinide mune hauvad hoopis isalinnud. Pingviiniemad munevad ühe muna ja jätavad selle isa hoolde. Seejärel lahkuvad nad, et oma kaaslasele ja lapsele süüa

tuua. Kuna neid ümbritseb ainult jää ja lumi, on söögi otsingutel vaja minna päris kaugele.

Isapingviin haub muna täpselt neli kuud. Ta kannab muna enda jalgade vahel ringi ja tervelt nelja kuu jooksul ei pane ta seda kordagi külma maa peale. Kui ta nii teeks, siis nende muna külmuks ja sureks minutitega.

Pingviin on väga kannatlik isa ja liigub aeglaselt oma munaga ringi tervelt neli kuud.

Tänu sellele ei saa ta süüa otsima minna ja tunneb pikalt nälga. Kuid kordagi ei lahku ta oma lastest ja kannatab vapralt nende nimel.

Kui ilm läheb veelgi külmemaks, kogunevad kõik isapingviinid kokku ühte suurde ringi ja suruvad ennast üksteise vastu, et hoida end ja oma tulevase lapsukesi soojas. Nad muudavad pidevalt oma positsioone, et ka need pingviinid, kes on ringi väljaspool, saavad sissepoole soojemale kohale. Sellist tarkust ja üksteisest hoolimist on neile õpetanud Allah.

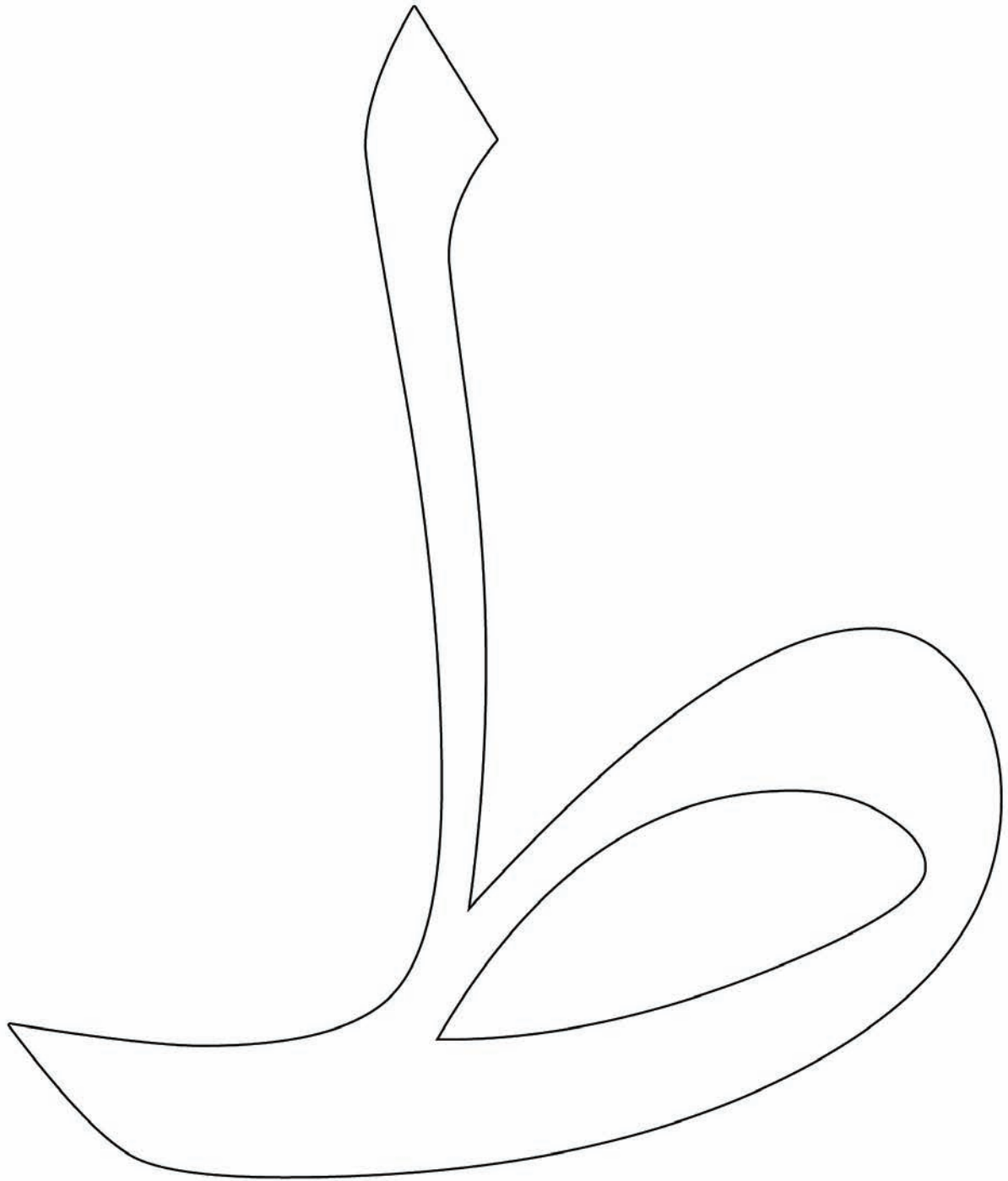
Täpselt selleks ajaks, kui pingviinide munad kooruma hakkavad, tulevad emapingviinid jahilt söögimoonaga. Ema toidab oma poega toiduga, mida ta kogus ja hoidis oma kurgus. Et tibu soojas oleks, kannavad nüüd mõlemad vanemad teda oma jalgade vahel ja soojendavad teda oma kõhukarvaga.

Nagu näha, on Allah andnud neile lindudele imepärsed omadused. Allah on andnud pingviinidele täpselt sellise keha, et nad suudaksid ennast ja oma lapsi külma eest kaitsta. Ja lisaks on Allah pingviinidele andnud suurepärase kannatuse ja hoolivuse. Kuna pingviinid armastavad oma lapsi väga, siis nad ka hoolitsevad nende eest väga suure hoolega. Need omadused on pingviinidele antud miljoneid aastaid tagasi. Pingviinid, kes elasid tol ajal ja need, kes elavad praegu, väljendavad oma vanemlike kasvatust täpselt samamoodi edasi. *Ma ša Allah!*

ÕPI TÄHTI

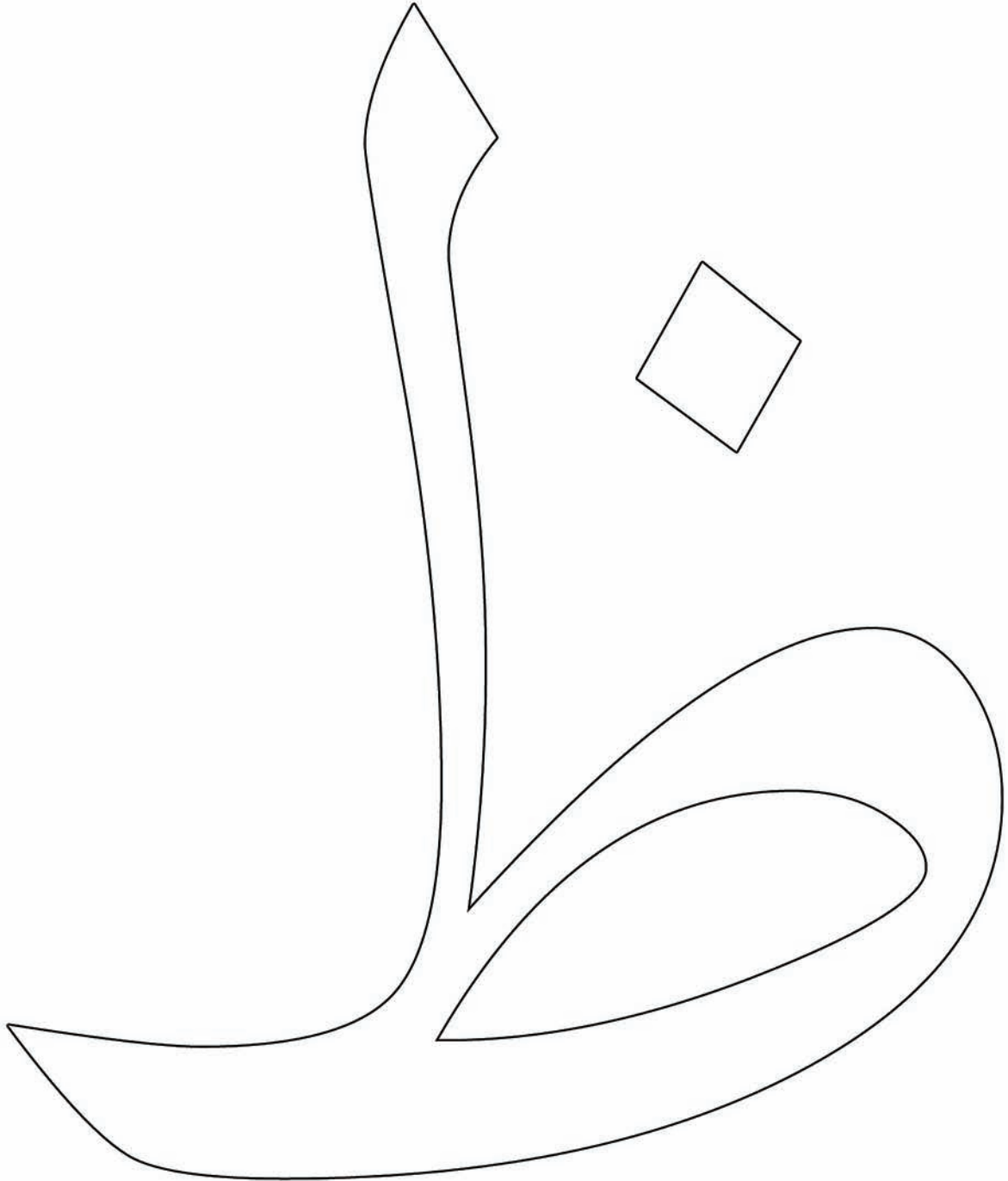
(PRINDI JA VÄRVI)

TAA

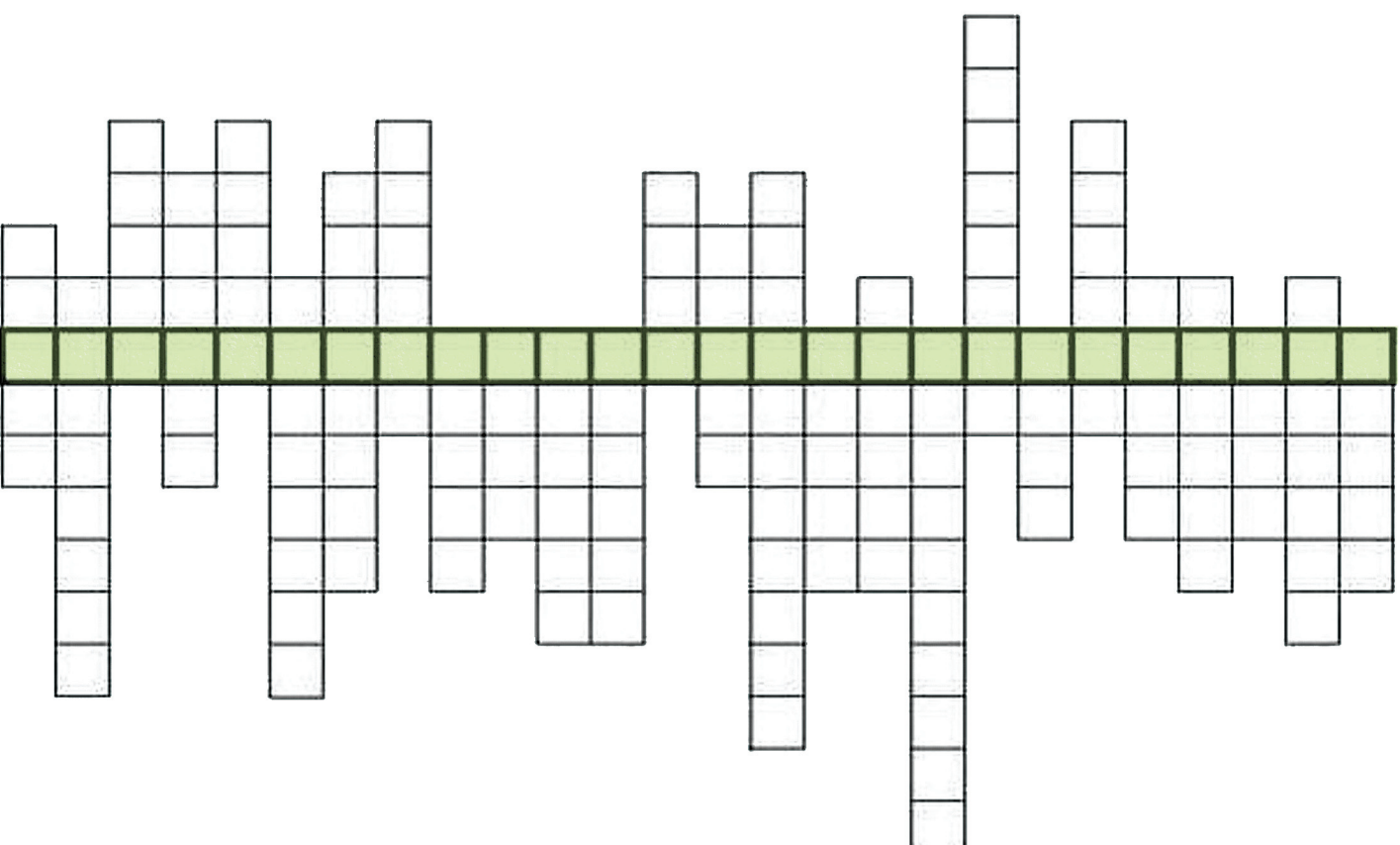
ÕPI TÄHTI

(PRINDI JA VÄRVI)

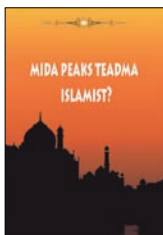
ZAA

1. Mis suurat peab lugema igas palves? (suura nimi eesti keeles)
2. Mis keeles ilmutas Allah Koraani?
3. Mis linna poole peavad moslemid palvetama?
4. Milline rahvas langes Allahi viha alla?
5. Kes on Kõige Andestavam?
6. Kes ümbritsevad usklike ja kaitsevad neid?
7. Mis looma liha ei tohi usklikud süüa?
8. Mis on selle inglgi nimi, kes ilmutas ennast Maarjale?
9. Mis suunas palvetasid moslemid enne Meka poole palvetamist?
10. Milline valitseja uppus Punases meres koos oma vägedega?
11. Millega tuleb vastata halvale?
12. Milline suura Koraanis ei alga samamoodi kui kõik teised? (eesti keeles, Udami tõlke järgi)
13. Mis hoiab moslemi ja Jumala vahel sidet ja mille kohta küsitakse Viimisel Päeval esimesena?
14. Prohvet Muhammedi (saws) naised on kõigi usklike ...?
15. Millisel loomal on Koraani järgi kõige jubedam hääl?
16. Milline prohvet naaseb enne Viimset Päeva?
17. Kes on esimese eestikeelse Koraani tähenduse tõlke autor?
18. Milline suura ilmutati kõige esimesena? (eesti keeles, Udami tõlke järgi)
19. Millist suurat on soovitatav lugeda igal reedel? (eesti keeles, Udami tõlke järgi)
20. Mis on Koraani 23. suura? (eesti keeles, Udami tõlke järgi)
21. Mis on moslemite paastukuu nimi?
22. Kes oli Moosese vend ja abiline?
23. Milline džinn ei allunud Jumala käsule?
24. Kes oli esimene inimene?
25. Kus elas Prohvet (saws) peale seda, kui oli Mekast välja sõõdud?
26. Mis on kõige tähtsikum religioon?

TEATED

SUURIMAD TÄNUD!

Suurimad tänud kõigile, kes te väga hel-
delt toetasite meie Koraani tähenduse
tõlke ja raamatute „Mida peaks teadma
islamist?“ ning „Islami viis tugisammast“
toimetamise projekti. Baarak Allaahu fi-
kum! Jumal õnnistagu teid! Nüüdseks on
vajalikud summad koos ja enamus tööd
ka juba tehtud. Loodame, et peagi on
meil in ša Allaah võimalik ka kõiki neid
raamatuid lugeda.

Kes soovib, võib endiselt annetusi saata
meie sadaqa fondi, mille raha eest saada-
me tasuta lugemismaterjali.

OMA PANUSE VÕITE SAATA:

Kätlin Hommik

Ühispannga konto nr. 10010608670016

IBAN: EE231010010608670016

BIC: EEUH22XX

märkusega: „sadaqa“

UUS MAROKO JA ISLAMI BLOGI

Aprillist on käigus uus „Minu Marokole“ ja islamile pü-
hendatud blogi – <http://minumaroko.wordpress.com>.

Lugeda on võimalik valitud peatükke
raamatust „Minu Maroko“, raamatut
kommenteerida, esitada küsimusi,
välja pakkuda teemasid raamatu teise
osa jaoks, tutvuda „Minu Marokoga“
seotud meediakajastuste ja blogiarva-
muste ning paljude muude raamatu
autori Marokot ja islamit puudutavate
artiklitega.

EGIPTIMAA

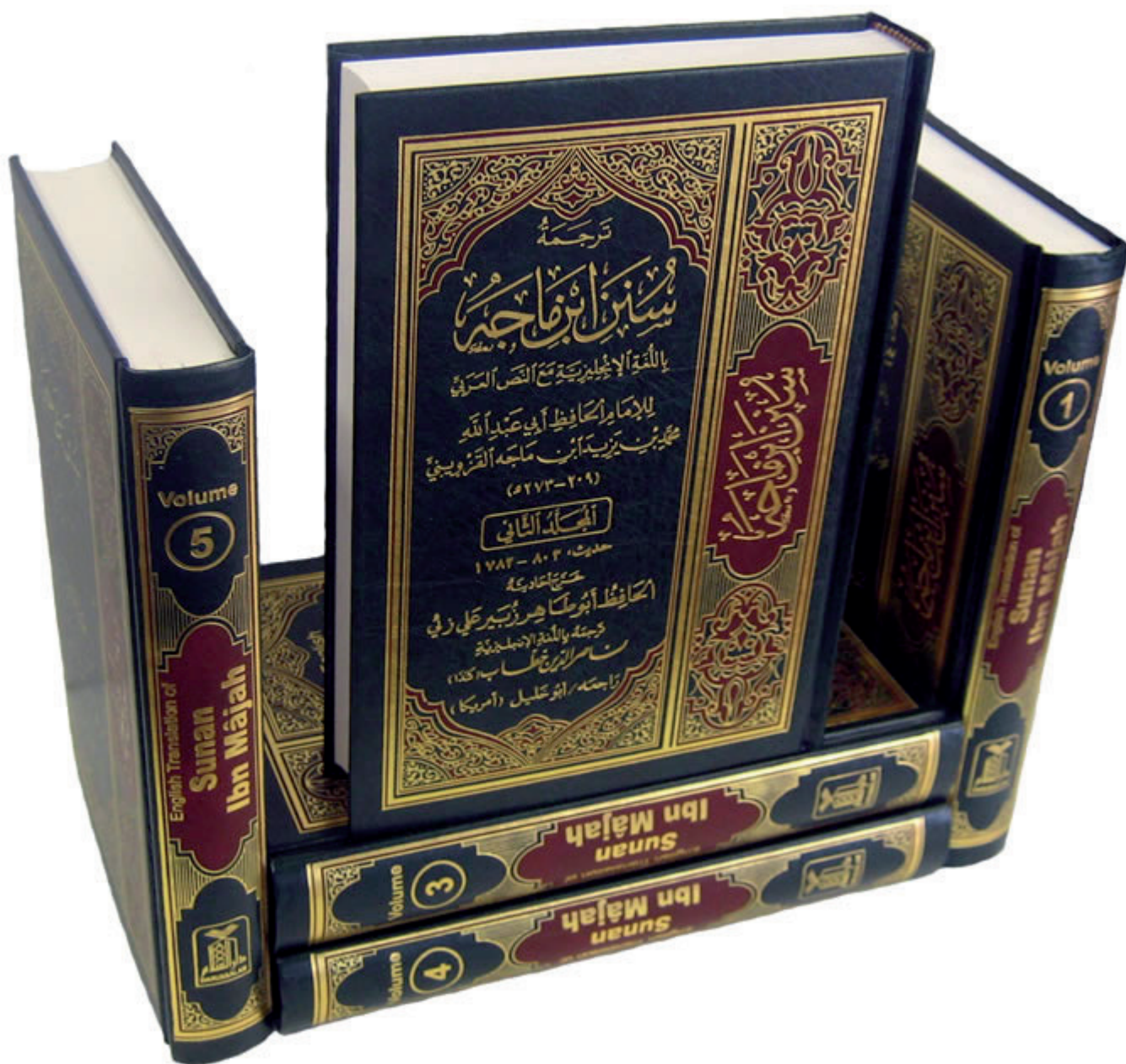
Eestlanna elu loori varjus

Augustis 2010 peaks ilmuma raamat
“EGIPTIMAA. Eestlanna elu loori varjus”

Autor on Nele Siplane

Dar-us-Salam Publications

KVALITEETSED islamiraamatud, riietus, audio ja video ning palju muudki.
Külasta <http://www.dar-us-salam.com/>

IQRA

TOIMETAJAD: Aisha ja Khadeja
KUJUNDUS: Airi Hunt
PILDID: erakogu, internet
KONTAKT-IDEED: info@islam.pri.ee

MOŠEE JA EESTI ISLAMI KOGUDUS:

Keevise tn 9
11415
Tallinn
EESTI/ESTONIA
telefon +372 55 94 76 89

SADAQA - ANNETUSED:

www.islam.pri.ee toetamine

(tasuta materjalide saatmine,
raamatute tõlkimine ning trükkimine,
loengud jne):

Kätlin Hommik
Märkusega "SADAQA"
Ühispanga konto nr. 10010608670016
IBAN: EE231010010608670016
BIC: EEUHEE2X

Eesti Islami Koguduse töö toeks

(vaeste abistamine, laagrite korraldamine,
araabia keele ja Koraani õpe jne):

MTÜ Eesti Islami Kogudus
Märkusega "SADAQA"
Swedbank arve nr. 221027395302
IBAN: EE742200221027395302
BIC: HABAE2X

Võimalus saata inimestele riideid, mänguasju jne, mida ise enam ei vaja, kuid ära ka visata ei tahaks. Järgnevalt pakume välja aadressid, kuhu võiksid oma paki saata. Tegemist on erinevate organisatsioonide ja eraisikutega, kes tegelevad humanitaarabi ning vaeste igakülgse abistamise ning toetamisega ja jagavad sinu saadetise nendele, kes seda kõige enam vajavad.

Kui äkki tead veel mõnda aadressi, mis sinu meelest peaks siin nimekirjas olema, siis anna meile sellest teada meiliaadressil info@islam.pri.ee.

AFGHANISTAN:

Mohammad Qasim Popal
UNAMA Kabul, Compound B
OSRSG/FSCU, Building 7, Room 101
Peace Avenue, Zanbaq Square
Wazir Akbar Khan (beside French Embassy)
Kabul
AFGHANISTAN
phone: +93 700217289/0790005381

MAROKO:

Najat Mrabte
Rue 8, No 10
54400 Moulay Bouazza
P.Khenifra
MOROCCO

Eesti moslemite kuukiri "IQRA" on eesti moslemite tasuta elektrooniline kuukiri. Ilmub inshallah, igal kuul uue sisuga. Kuukirja sisu koostamisel on oodatud eesti moslemite ettepanekud nii eesti kui ka vene keeles.

Ежемесячник мусульман Эстоний "ЙКРА" выходит каждый месяц. Все мусульманы Эстоний могут участвовать и писать на эстонском или русском языке.